

L'ESTEL

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XVI. NÚMERO 371

15 DE SETEMBRE DE 1997

PREU: 200 PTS

El decàleg de la llengua

1. Estima la teva llengua, la llengua catalana, i parla-hi sempre; no la substitueixis per cap altra.
2. No visquis en fals, disfressat de foraster, que així traeixes l'herència dels teus pares.
3. Fes de cada dia un dia de festa; parlant per tot arreu amb orgull la teva llengua.
4. Coneix i honora els pares de la llengua i de la pàtria; des de Ramon Lull a Josep Mª Llompart, des d'Ausiàs Marc a Joan Fuster i des de Bernat Metge a Salvador Espriu.
6. No et prostueixis, substituint la teva llengua, que les bagasses deshonren la nissaga.
7. No furtis el teu; nostres belles paraules són un tresor als teus llavis.
8. No et deixis enganyar per aquells qui volen desfullar i trossejar la llengua catalana.
9. No rebaixis la teva llengua sota les altres; estima-la sobre totes.
10. Sigues mallorquí ferm i amable i conqueriràs el respecte al teu país i als altres.

Miquel Julià i Prohens

Especial dedicat

ALS TERMES DE ARTÀ I CAPDEPERA - CALA RAJADA

Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.

EDITORIAL

Els centres docents catòlics són quasi tots castellans

Només les Trinitàries de Felanitx i el seminari de Lluc, escoles molt minoritàries, donen suport a la llengua dels mallorquins. En altres centres com Madre Alberta o Sant Francesc, on van els nou-rics i els botifarres mallorquins, són escoles castellanes que compleixen els mínims d'ensenyament de català, marcats per la llei, de mala gana.

La Madre Soledad Rico, forastera d'Espanya, que és la directora del Colegio Madre Alberta accepta de mala gana " que hem d'anar cap a la normalització, però la que mana la normativa del Govern Balear, que aconsella que hi hagi un 50% de matèries en castellà i un altre 50% en català". Des de sectors menys espanyolistes de l'Església mallorquina els percentatges que es volen aplicar superen el 90% a favor del català.

La forastera Rico, diu que "venim de tenir una tradició en castellà i per tal consider que hem d'anar poc a poc vers aquest 50-50". Aquesta malparida no sap, o no vol saber, que aquesta tradició castellana ens fa ser imposada a sang i foc, només fa 285 anys, i que la tradició dels mallorquins sempre fou la d'aprendre en la nostra llengua. De fet, els anys quaranta, en ple nazisme, l'Església catòlica ensenyava la Doctrina Cristiana en català. Els anys cinquanta, el règim nazi-espanyol manà retirar aquestes doctrines i en distribuï en la llengua de l'imperi.

En la mateixa línia de la forastera Rico, és manifestaren els frares de Sant Francesc de Ciutat. La direcció del col.legi va indicar que "en aquest procés de normalització s'hauria d'anar a poc a poc. I tan a poc a poc que volen anar aquests frarots mallorquins, inquisidors que foren a les Amèriques a les ordres dels Grands d'Espanya, lladres de terres i genocides de vides, llengües i cultures. A Mallorca els coneixem per les col.laboracions en castellà del seu provincial Senyor Taverner al diaris de Ciutat i les col.laboracions, també en foraster a una revista de s'Arenal que fan els seus peons.

És ben hora que la gent de Mallorca, giri l'esquena a n'aquests colonitzadors i els deixi sols amb el seu "Imperi" caduc i moribund.

Tot això ve a tomb de les declaracions que feu el canonge de la Seu Mossen Pere Llabrés, a favor de la normalització de la llengua catalana a l'Església de Mallorca, a l'Escola d'Estiu de Prada el mes passat.

Que Déu Nostre Senyor, beneeixi als pastors que estan al costat del seu poble i, foragiti de la seva presència als colonitzadors, als traidors i als renegats. Ω

En Joan Sureda i el seu gendre són els ferrers de la barriada des Figueral d'Artà.

Fa 10 anys que la Família Cobos-Sastre va obrir el Super Sussana a Canyamel. Els ho va transpassar en Miquel Mas el va obrir fa 30 anys i fou el primer super del poble.

Fa 2 anys que els germans Garcia Rodriguez regenten la Cafeteria Salines a l'Avinguda d'Amèrica de Cala Rajada. Despatxen plats combinats a una mitjana de 1300 ptes. per cap.

Són en Joan Bisquerra i els seus operaris. En Joan fa 10 anys que regenta la Ferreria Bisquerra a la barriada de Sa Pista d'Artà.

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 Taula d'Aram
- 4 L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part
- 5 Reflexions
- 6 M. López Crespi, Premi Internacional de Poesia "Ciutat de Terol 1997"
Un ambient anodí
Sensualitat i lascívia en el Tirant lo Blanc
- 7 El Govern Balear exigirà el català per accedir a les places de funcionaris
Les mans al foc (VII)
Els joves fumen haixix cada dia més, segons les enquestes
- 8 Cronologia de la història de Catalunya plena (IX)
- 9 Atzar (II)
- 10 Control dels mitjans de comunicació i democràcia
La millor defensa
- 11 Memòria subversiva del curs 1965-66
- 12 Reflexions
Si la justícia imperava
- 13 Documents Not@ri@ls en c@t@là
Notícies de la mili
- 14 Petits Anuncis
- 15 Fets i personatges
La llengua andalusa
- 16 La revolució obrera a l'Estat espanyol
L'exquisidesa policial
- 17 Frísis
Per l'etiquetatge de productes en català
- 18 United Nations recognition of Andorra
Històric
- 19 Instància a les Nacions Unides demanant la independència de la nació catalana
- 20 Pagats per Espanya?
Una mare indignada
El comerç d'armes
- 21 Més "guerra guerrejada" per la nostra llengua
- 22 Països Catalans: solidaris o espoliats?
- 23 Ideologies
- 24 Per una alternativa no-violenta
- 25 Pau Casals a l'Assemblea de les Nacions Unides (in memoriam)
Aproximació a Chiapas
La copa
La veritat de la vida
Saviesa
- 26 Diccionari d'història de Catalunya
Llengües Vives
Joventut Independentista Catalana
- 27 Sudan: Bíblies, reviscolament i persecució
Per que ho permetem?
Rebuig a una agressió
Els andalusos
Mallorca de cara al segle XXI
- 28 La cuina de na Tonina
Es Gall
Paco Muñoz celebra els 20 anys del "Què vos passa, valencians?"

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

* "Si no feim res, Internet i el cable estaran monopolitzats dins de deu o quinze anys per les mega-corporacions empresarials. La gent no sap que en les seves mans està la possibilitat de disposar d'aquests instruments tecnològics en lloc de deixar-los a les grans companyies. Per això manca coordinació entre els grups que s'oposen a n'aquesta monopolització, utilitzant la tecnologia amb creativitat, intel·ligència i iniciativa per a promocionar, per exemple, l'educació." (Noam Chomsky).

* Mil milions de pessetes destinada enguany l'INTA (Instituto Nacional de Técnicas Aeroespaciales del Ministerio de Defensa), per a fabricar un coet espanyol, el Capricornio, que a més se llançaria d'aquí dos anys, des d'un centre espacial a Canàries, que encara no existeix. El projecte Capricornio, que alguns experts del sector espacial espanyol comparen amb els ulls del Guadiana i que altres consideren el "Conte de la lletera" de l'INTA, pretén desenvolupar una llançadora per a situar-hi càrregues civils de fins a 100 quilos en òrbita a 600 quilòmetres d'altura.

* Els organitzadors de les II Jornades de les Juntes de Govern dels Col·legis d'Advocats d'Espanya se quedaren astorats. L'expedició valenciana va arribar a Girona, seu de les jornades, amb 4 interprets la missió dels quals sera traduir al valencià tot el contingut de les sessions, inclòs les actuacions fetes en català. Sense comentaris.

* Feis boicot als productes espanyolistes! No compreu "La Casera" que de bell nou ha ensenyat el llautó en contractar al bufó del PP Julio Iglesias per a fer les seves propagandes. També "Leche Pasqual", que ha dut sovint "l'estanquera" sota pretext de jocs olímpics. Com és mes cara, pretén fer-se vendre amb recomanacions oficials de presumpta "millor qualitat" amb planes sense res al diari petit (ABC). Entre ells s'ajuden els tirans.

* Membres de la Coordinadora Enric Valor, presentaren la setmana passada 700 denúncies d'estudiants de l'Universitat de València per incompliments en l'oferta de classes en català. Segons Joan Gregori, de l'esmentada coordinadora, s'incomplixen els requisits aprovats per la pròpia universitat, ja que al 48% d'assignatures que no tenen oferta en català, se suma en molts de casos la docència en llengua autòc-

tona en aquells grups prevists. La manca d'efectivitat de les denúncies, que és el quart any que es presenten, fa que els promotors es plantejgin denunciar la situació en altres fors externs a la Universitat.

* La revista Quercus, ha presentat la web del GOB amb guardó a la millor pàgina ambiental d'Espanya instal·lada a la xarxa Internet. Des de fa un any, aquesta associació utilitza els recursos telemàtics per a divulgar la problemàtica ambiental a les Balears. De l'ordre de 500 persones utilitzen mensualment aquestes planes, a través de l'adreça <http://www.ocea.es/gob>

* Estau alerta i sortiu el mínim a la carretera durant els mesos d'estiu. Hi ha una mortaldat que fa por!

* Donem una ditada ben grossa de mel al Cercle de Lectors que de cada dia ofereixen més llibres en llengua catalana. El bimestre passat fou els *Quatre-cents anys d'història catalana*, aquest és *Homenatge a Catalunya*. També han tret una revista bimestral anomenada "El Cercle" que també es distribueix a València a Mallorca. Els trobareu a a Ciutat a la Travessia de Jesús, 3-Tlf.757121

* Esquerra Unida de València ha reclamat en les Corts a la Conselleria d'Educació el reconeixement oficial dels instruments musicals valencians, *la dolçaina i el flabiol*. La proposta, subscripta per la portaveu adjunta d'EU Glòria Marcos, implica la regulació del currículum de la dolçaina per a la seva inclusió com a ensenyança en el Conservatori Superior de Música de València, juntament amb instruments com l'arpa, el piano, la trompeta la flauta, la tuba, la guitarra i el violí. Ja ho sabeu, *xeremiers de Mallorca*, el poder mallorquí està en les nostres xeremies de guerra i combat. Cal entrar propostes de llei al Parlament Balear a fi que el Govern reconegi oficialment els nostres instruments musicals més genuïns.

* A la fi, en Pujol n'ha dita una com cal i clar i català: "Estam farts de pagar més que ningú i d'aparèixer davant l'opinió pública com a explotadors i escanyapobres".

* Es ben hora d'aturar els peus als feixistes com en Francisco A.M. que darrerament apareix per un canal de televisió local com a president d'una penya del Mallorca, que el dia 19 d'agost, des d'un cotxe amb

els llums apagats foté bastonada amb un bat de beisbol i li rompé un braç al jove de 28 anys anomenat Xami, al crit de "te jodes cabron" i "arriba España". Aquest malparit i els seus amics ja apallissaren a un jove que sortia del camp del Mallorca el 13 de març de 1996. Són els mateixos que apareixen els dies de partit amb banderes nazis i espanyoles, darrera la porteria sud del Lluís Sitjar.

* El major nivell de coneixement de la llengua se registra a Catalunya on el 93% entén el català; a Galícia el 89% de la gent entén el gallec, a les Balears el 88% i València el 84%, entenen el català. Els percentatges més baixos estan a Navarra on només un 14 per cent coneix el basc i Euskadi amb un 34% de coneixement. Els usuaris més fidels de la seva llengua són els gallecs i els balears. Un 70% dels enquestats en aquestes comunitats no castellanes opinen que els funcionaris han de saber la llengua dels països on treballen i un 77% demana que al menys l'entenguin. També reconeixen que és més fàcil trobar feina per als qui s'abon a la llengua pròpia de la comunitat. Idò, que us pensaveu?

* La policia desarticulà el mes passat una xarxa de prostitució que controlava uns quans clubs de carretera a Madrid, Badajoz i Múrcia. Entre els 66 detinguts està el cap de la policia local de Guareña (Badajoz). Els organitzadors explotaven joves estrangeres.

* Espanya, és el país hipocondriac europeu que més gasta en medicaments per habitant en relació a la seva renda per càpita, segons remarca la revista del "Ministerio de Economía i Hacienda, en el seu darrer número. Segons l'esmentada revista, el medi social, les tècniques de ventes dels laboratoris i les deficiències sanitàries, són els tres factors que més influeixen en l'hiperconsum. La revista "Información Comercial Española" publica un treball sobre l'hiperconsum de medicaments i el relaciona amb la mala qualitat de l'assistència sanitària.

* L'endemà de la gran i benèfica pluja que caigué arreu de Mallorca vaig arribà fins al mirador que està al costat del Far de Capdepera. S'hi arriba per un camí ben asfaltat i ben estret, potser dos quilòmetres, però val la pena. D'Allà vaig poder veure Ciutadella i les seves urbanitzacions a la mateixa distància i amb la mateixa nitidesa que se veuen als pobles, des del Puig de Randa, posem per cas. Una terra tan propera i tan desconeguda, aquesta de Menorca! Diuen les històries, que el Rei En Jaume i els seus catalans estaren acampats uns dies a aquest indret, feren grans foguerons a la nit i els moros, aterrits, pensant

que era un gran exèrcit preparat per envair-los, li enviaren ambaixada de submissió i vassallatge. Ja ho sabeu, si anau a Cala Rajada, pujau al Far. Si és després d'una pluja, veureu l'illa germana molt a prop.

* Ens ho conta na Montserrat Roig al seu llibre, *Digués que m'estimes encara que sia mentida*: D'aquella època [1928], es conta la història d'una senyora, que, per l'atzar gairebé sempre l'atzar és produïa gràcies a la "bondat" d'una amiga-s'asabenta que el seu home te una "entretinguda" (junt amb *querida*, "mantinguda" i "fulana", aquests eren els adjectius per a les amants de l'època). A la nit, suposem que sense escarafalls, li ho retreu al seu home quan torna de la fàbrica. Ell ho admet i li promet que li mostrarà la seva "*querida*" l'endemà al Liceu. Quan són al teatre, el marit li passa els binocles i li assenya una llotja del davant. La dona busca amb els binocles i pregunta: -És aquella de la ploma verda i el vestit negre? -No -fa el marit-, aquella és la d'en Rius. Mira la llotja del costat. ¿No en veus una que duu el vestit granat i la ploma negra? La dona torna a mirar pels binocles i exclama: -Ah!, la "nostra" es més bonica!

* I parlant de na Montserrat Roig, una barcelonina guapíssima que morí fa uns anys de càncer als 45 anys, vos vull recomanar la compra de la col·lecció *Escriptores del segle XX*, una vintena de llibres que són pura delícia, tots escrits per dones. Són d'edicions 62.

* Al partit d'Hanbol Inca-F.C. Barcelona on jugada el nuvi de l'infanta Cristina, n'Urdangarin amb espectadors com la Família Reial Espanyola a qui acompanyava el president del Govern Balear, hi havia quatre rates. Està demostrat que els mallorquins passam i molt de la reialesa.

* Els homes que donen sang tenen molt poques probabilitats de patir accident cardíacs en els tres anys que segueixen a n'aquesta donació segons un estudi de la revista "Heart".

* Els membres d'Acció Cultural del País Valencià, aconseguiren identificar a dos tècnics de Canal 9 com autors de les interferències al futbol de TV3 en un plató de televisió propietat d'una empresa d'il·luminació que fa feina per a la Televisió Valenciana. La Guàrdia Civil els ha cridat a declarar.

També ha cridat a declarar n'en Jaume Martorell de Ciutat per l'afar de les pintades de creus grogues a les portes de certes persones relacionades amb la cultura catalana i l'intent de calar foc a la impremta de baix de l'Editorial Moll. També ha cridat a declarar als feixistes d'Ul-

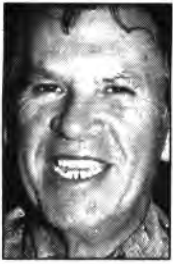
tra Sud que van al futbol del Mallorca i que agredeixen a la nostra gent. Entre tots, hem d'aturar els feixisme!

* El Congrés acaba d'aprovar per unanimitat una preposició de llei del Parlament de Galícia sollicitant que les províncies de la Coruña i Orense passin a denominar-se "A Coruña" i "Ourense". Una passa més en el desenvolupament plurinacional i plurilingüístic de l'Estat espanyol.

* Hem anat a Cala Mesquida (mesquida és "església" en àrab, suposam que hi havia alguna església en aquell temps del moros).

Feia dos anys que no hi anavem i ho trobarem molt canviat. La meitat dels bars i restaurant tancats, és clar que abans només n'hi havia devers sis! Veim als turistes amb els ulls inflats i fent esses. Un dels turistes m'escomet demanant-me perquè no em tall els cabells i la barba, el mir i el veig ben gat. Vaig al bar del Hotel. (Només hi ha un amo al parell d'hotels del llogaret), i veig que tot déu fa cua al bar demanant menjar i sobretot beguda. Deman a la gent de la contrada i m'expliquen que tots els turistes duen una breccerola verda i que tots els qui duen una breccerola verda, poden menjar i beure tot allò que vulguin sense pagar perquè han pagat el paquet de vacances "tot inclòs". Això vol dir que poden beure tot el que vulguin i davers les sis de l'horabaixa la meitat ja no s'aguanten. El vespre van a ballar a la discoteca i allà han de pagar, però com que estan ben beguts, idò no beven més. L'endemà cerquen remei i medicina perquè estan ben fotuts. Fins i tot els nins estan fotuts i no de beure, sinó del menjar que no és de la millor qualitat. I que voleu! L'establiment és d'una estrella. Un lloc on va la gent pobre. Hi van els manobres de l'Europa Comunitària i paguen poc. Els omplen l'estomac de suc de barral i menjar en conserva. La seva sort és que només estan quinze dies per aquí, que si no ferien flamada. Això si no agafen un cotxe de lloguer i prenen carretera. Com que no saben si van per l'esquerra o per la dreta, aquest estiu hi ha hagut un caramull de morts d'accident, o es foten dins la mar i no en surten sinó cadàvers. El Govern Balear haurà de posar regit en això del "tot inclòs", si vol estalviar-nos més de dues desgràcies i, si no vol que el nostre turisme es degradi més del que ja ho està.

* La reilesa europea no hi és tota. Mira que agafar un xofer amb onze tassons de vi a l'estomac per menar el seu Mercedes. I posar-lo a 195 quilòmetres/hora per dins París. I com que són rics, no duen cinturó de seguretat (només el guardia en duu i se salva. Quan un veu això li venen ganes de cridar. Visca sa República!. Ω

Taula d'Aram En Ludwig WIGENSTEIN. El carreró positivista

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Amb aquesta secció, **Taula d'Aram**, és la meua intenció fer un seguit d'articles sobre qüestions de Filosofia que són en relació amb les qüestions més calentes que afecten al Món d'avui. Partesc de considerar que el tipus de lector mitjà de **L'Estel** és condicions d'entendre clarament les qüestions

En Ludwig Wittgenstein és un dels filòsofs del Neopositivisme de major projecció dins la cultura mundial. El seu *Tractatus logico-philosophicus* (la versió original en alemany) ha estat traduït a la major part de llengües (hi ha versió catalana: Editorial Laia, Barcelona, 1981). Els estudis i debats sobre la Filosofia d'En Wittgenstein es reproduïxen de manera ininterrompuda. A un primer cop d'ull, sembla que el *Tractatus* i la resta d'obres d'En Wittgenstein són inaccessibles per a qui no sigui especialista en Filosofia, i en Lògica simbòlica, en particular. I, en efecte, aquesta aparença s'avé amb la realitat. **Però les tesis centrals i les conclusions a que arriba En Wittgenstein, una vegada despreses del seu embolcall de llenguatge tècnic, sí són a l'abast del gran públic (Aquesta tasca de "desembolcall" escrits "esotèrics" és, precisament, un dels objectius de la Taula d'Aram).**

1er. Aclariment. No és el cas que el pensament d'En Wittgenstein sigui una nova Filosofia o l'inici d'un nou corrent filosòfic. La seva obra és perfectament encaixada dins la Filosofia que s'anomena Neopositivisme, o Positivisme Lògic, o, també, Filosofia Analítica. És una mostra destacada, però integrada, de l'escola del **Cercle de Viena**, una mostra que s'avé, també, amb la dels cercles neopositivistes britànics (Cal assenyalar les sorprenents intenses relacions personals d'En Wittgenstein amb En B. Russell i En G. Moore. Arriba al punt que En Wittgenstein va ocupar la càtedra d'En Moore a Cambridge, a 1939).

Arribats fins aquí, un hom, lector de **L'Estel**, podria pensar que aquest Wittgenstein i les qüestions de Filosofia que pugui platejar són temes per a especialistes o per els qui tenen interès pel Neopositivisme, però que a ell el tema el deixa fred. Com a resposta, **M'avança a fer una Taula d'Aram: El Neopositivisme és el corrent filosòfic dominant al Món. És el Pensament dominant. No és solament que la major part de producció filosòfica del món sigui d'autors neopositivistes, ni que**

siguin d'aquest corrent els Departaments de Filosofia de la major part de les Universitats del "Nord" (Bé, i també del "Sud"). No seria gens extremat definir com a neopositivista el Departament de F. de la UIB. I no és tan sols - i és molt - que la major part dels homes de Ciència es declari positivistes. Però allò més interessant d'aquesta Taula és dir que l'ordenació del sistema general de l'ensenyament - i també el del de l'Estat espanyol - i de l'estructuració de la Ciència es fan seguint els patrons inspirats pel Positivisme (i, en particular, pel Neopositivisme).

La Filosofia Positivista "propugna l'aplicació del mètode experimental a les ciències humanes i no reconeix a la filosofia cap altra tasca que la de "relacionar" i "unificar" els resultats assolits en els diversos camps científics" (segons la E.C.). El Neopositivisme centra la seva activitat en l'anàlisi de les proposicions de les ciències positives (Física, Química, Ciències de la Naturalesa) i de les Matemàtiques. Conclouen que els enunciats de la Metafísica i de l'Ètica o bé són el resultat d'una incorrecta aplicació del llenguatge o bé són expressió d'un desig; en qualsevol cas, no són Ciència.

Fora de l'anàlisi del llenguatge científic, la Filosofia s'hauria quedat sense objecte d'estudi propi. Desnonades la Metafísica i l'Ètica, les altres activitats de la Filosofia serien assumides per les Ciències Positives. En Wittgenstein no fa sinó reafirmar les tesis neopositivistes: "El mètode correcte de la filosofia seria pròpiament el de no dir res més que allò que es pot dir, o sigui, proposicions de la ciència natural - quelcom, per tant, que no té res a veure amb filosofia -, i després, quan qualsevol altre volgués dir quelcom metafísic, demostrar-li sempre que en les seves proposicions no havia donat cap significat a certs signes. Aquest mètode seria insatisfactori per a l'altre - no tindria la sensació que li estàvem ensenyant filosofia -, però aquest seria el mètode estrictament correcte" (*Tractatus*, 6.53); o, també: "La major part de proposicions i qüestions que s'han escrit sobre matè-

plantejades; es més, esper que la temàtica encetada aquí es correspongui amb els seus interessos ideològics més vius i, que els articles - si jo sóc suficientment hàbil - encaixin sense estridència dins el conjunt del quinzenari d'En Mateu Joan.

ries filosòfiques no són falses, sinó insensates. D'aquí que no poguem contestar de cap manera preguntes d'aquesta naturalesa, sinó només constatar la seva insensatesa. La major part de qüestions i proposicions dels filòsofs depenen del fet que nosaltres no entenem la nostra lògica del llenguatge" (*Tractatus*, 4.003); o, també: "Per això tampoc no hi pot haver proposicions d'ètica" (*Tractatus*, 6.42); o: "En proposar una llei ètica de la forma "Has de...", el primer pensament és: I doncs què, si no ho faig? Però és clar que l'Ètica no té res a veure amb càstig i premi en el sentit habitual..." (*Tractatus*, 6.422).

No he de posar en dubte que la Filosofia Analítica ha fet una ingent aportació sobre el llenguatge científic, la Lògica, el llenguatge matemàtic, la inconsistència de la Metafísica, etc. En aquest sentit, la contribució d'En Wittgenstein a la depuració de conceptes al voltant de la temàtica del llenguatge ha estat molt distingida. No és la meua intenció entrar en un debat de signe neopositivista. **El meu objectiu és posar de relleu la contradicció central del Positivisme. Haurem de veure de quina manera el Positivisme - i el Neopositivisme - esdevé un Discurs que, objectivament, és en funció dels interessos del Poder i que ajuda a mantenir i reforçar el Sistema Escalafonal del Saber.**

La proesa de l'Empirisme Britànic fou que posà en crisi definiti-

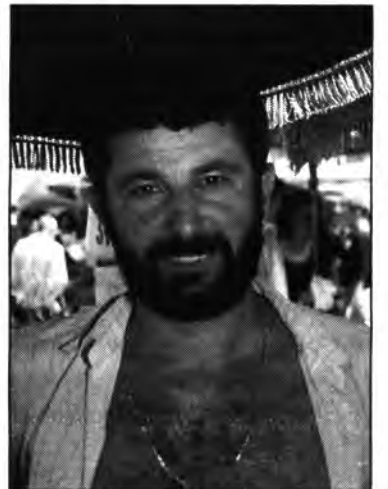
va la Filosofia tradicional d'arrel platònica i aristotèlica. Els llibres d'En John Locke esdevingueren la base filosòfica ferma del pensament il·lustrat modern que s'estava constituint a Europa i Nordamèrica. El Positivisme no fa sinó recollir i reforçar les tesis de l'Empirisme. En David Hume (*Investigació sobre l'enteniment humà*, 1748) demostrava la impossibilitat de la Metafísica com a Ciència; tal negació abraçava la Teologia, la Psicologia Metafísica (la "Ciència de l'Ànima") i l'Ètica. La Filosofia d'En Locke i d'En Hume esdevenia el Pensament dominant de les societats democràtiques modernes. Després de la gran depuració del llenguatge, les conclusions dels Analítics no van més enllà de les d'En Hume al segle XVIII.

Mentre l'Empirisme significava la derrota intel·lectual i l'arraconament del que havia estat el Pensament dominant durant segles, el Neopositivisme - a banda de fer una negació de la Metafísica, cosa que ja estava feta - proposa la substitució de l'activitat pròpia dels que abans s'anomenaven "filòsofs" per unes noves suposades "ciències humanes" positivistes.

Taula d'Aram: Les denominades "ciències humanes" positivistes són inconsistentes i tenen la vana intenció de substituir una activitat consubstancial amb l'ésser humà, la qual es diu "Filosofia" (continuarà). Ω

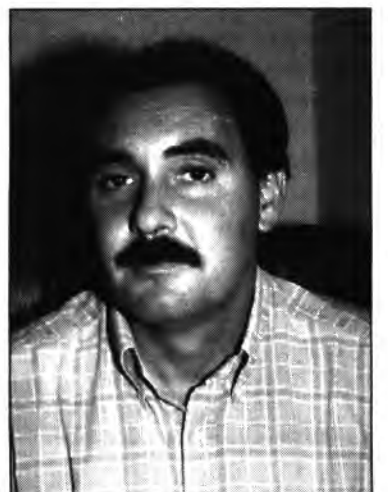
Fa 15 dies que n'Axel Steinkohl de Múnic ha obert la **Botiga Estrella de Mar** on ven antiquitats, ceràmica, art... això al carrer de Ciutat d'Artà.

En Rafel Esteva d'Ariany ha venut polls tota la vida a la comarca de Llevant.

Na Margalida Lliteres és la madona jove del **Restaurant Na Creu** d'Artà. Fa cuina mallorquina: el llom amb col, el farcit d'albergimies, carabassins, calamars... Se menja a la carta per unes 2000 ptes. a la carta.

Fa 7 anys que en Bartomeu Esteva va obrir buffet d'advocat a la barriada sos Monjos d'Artà.

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). IV part

1972-74: Els premis de teatre en la lluita antifeixista i per la normalització del català (I)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

"El 'teatre regional', tenguem-ho ben present, mata tot quant toca". (Josep M. Llompart)

Josep M. Llompart tenia molt mala opinió de l'anomenat "teatre regional". En un article titulat "Present i futur del teatre mallorquí" (vegeu el llibre *Mallorca, teatre* pàgs. 37-60) Llompart era molt més que dur. Senzillament, les seves asseveracions que compartíem i compartim, eren lapidàries. Escriu: "La situació [del teatre mallorquí] -tots ho sabem- és aquesta: a Mallorca vàrem tenir, i tenim, una poesia normal i, en certs moments, d'envejable alçada; tenim ja una novel·la que pot mirar amb seguretat i amb esperança cap al futur; vàrem tenir un inici, tan modest i humil com es vulgui però autèntic, de teatre; avui, emperò, el vertader teatre mallorquí no existeix. Ocupant el seu lloc hi ha una cosa, probablement a punt de morir, que li diuen 'teatre regional', o sigui, un teatre que ja va néixer amb el cap baix, humiliat, ferit per aquest adjectiu, 'regional', que, tenguem-ho ben present, mata tot quant toca". Llompart sap molt bé que aquest teatre de l'autoodi (el teatre *regional*) té poc o no res a veure amb l'autèntic sàinet costumista. El costumisme tenia i té coses vertaderament importants, aportacions bàsiques per a conèixer els costums d'un temps i d'una societat determinats. En les bones peces del sàinet del XIX trobarem sempre una intenció satírica, de crítica social basada la majoria de vegades en la comicitat. Per això Llompart salva el teatre d'en Pere d'Alcàntara Penya i d'en Bartomeu Ferrà ("teatre humil, però de veres").

"El 'teatre regional' és això: la suplantació de la riälla moralitzadora per la riälla estupiditzadora" (Josep M. Llompart)

Però en Llompart no baixa la guàrdia és en el moment de ficar el bisturí dins la grolleria de l'autoodi que significà i significa encara

aquest "teatre". Escriu Josep M. Llompart (pàgs. 53-54 de l'article abans esmentat): "El 'teatre regional' és el sàinet despullat de virtuts, de sentit i de finalitat. És parlar, premeditadament, *en necio*, pensant que així el públic ha de pagar. Si el sàinet tenia ambicions modestes, el 'teatre regional' no té cap ambició. Accepta amb alegria les limitacions més humiliants. Sap que no es pot permetre el més petit intent de dignitat lingüística, sap que no pot plantejar problemes mínimament inquietants, mínimament humans; sap que no pot interessar a ningú que s'interessi vertaderament pel teatre. El nostre sàinet tractava amb amor, amb tendresa, els seus personatges; respectava i enaltia la seva dignitat d'homes. El 'teatre regional' els tracta amb tota la crueltat del menyspreu; vol que tot un poble faci burla d'ell mateix, de les seves coses més sagrades i entranyables. El 'teatre regional' és això: la suplantació de la riälla moralitzadora per la riälla idiotitzadora".

Repressió feixista contra el teatre progressista i d'esquerres

Les meves primeres obres de teatre (*Ara, a qui toca*, *Les germanies*, *Estiu de foc*, *Autòpsia a la matinalda...*) anaven en aquesta línia: defugir tota la podridura d'aquest "teatre" idiotitzador (que deia Josep M. Llompart). Dia 7 d'octubre de 1972, a Alacant, guanyava el premi de teatre en català "Carlos Arniches" (era el primer any què es convocava en la nostra llengua). A l'endemà, tots els diaris de la península (i a les Illes *Diario de Mallorca*) informaven de la notícia. En la mateixa convocatòria guanyava el premi en espanyol J. D. Sutton amb la seva obra *Mañana*. Els jurats del meu primer premi teatral havien estat en aquells moments les figures màximes de la cultura catalana i de l'espanyola progressista. Em referesc als directors i autors Ricard Salvat, José Monleón i Sanchís Sinisterra (un gran autor de València que ja havia guanyat el *Carlos Arniches* -versió cas-

Lliurament dels Premis "Ciudad de Palma 1974". Miquel López Crespi va obtenir el Premi Ciutat de Palma de Teatre amb l'obra *Autòpsia a la matinalda*. Aquí podem veure els guanyadors en el moment del lliurament dels guardons. Miquel López Crespi, el quart començant des de la dreta, vestit de negre.

tellana- l'any 1968 amb l'obra *Tú, no importa quién*).

Cal dir que els tres autors i membres del jurat que em guardonaren aconseguiren -i això era vertaderament important en aquells anys de repressió i d'entrebancs envers la nostra cultura per part del feixisme- que, juntament amb el premi en espanyol hi hagués també un altre en català. Els tres homes de teatre aconseguiren guanyar aquesta important batalla per la llengua i per la llibertat argumentant l'èxit de públic de *El retaulle del flautista* a tota l'àrea dels Països Catalans. Els franquistes de l'Ajuntament d'Alacant no tenien ni idea del que significava per al poble *El retaulle...* En Ricard Salvat i en José Monleón els hi mostraven fotografies amb les cues de gent i insinuaven què, de guardonar i estrenar una obra en català, ells, com a regidors, podrien fer-se famosos... qui sap si Hollywood els enviaria a demanar per portar a la pantalla l'obra premiada! Pobres! S'ho cregueren ben a les totes!

A nivell de simple recordatori, cal dir que la casualitat de guanyar aquest premi de teatre vengué donada per la publicació a la revista *Lluc* (maig de 1972) de les bases del concurs. Consultant la col·lecció de *Lluc*, a la pàgina 24 d'aquest mes de maig s'hi pot trobar la nota que dona infor-

mació del primer concurs de teatre en català des de la guerra civil. Textualment la nota deia: "Alacant: Per primera vegada un premi de teatre en català" i ampliava més endavant l'escrit enviat per un corresponçal "del País Valencià": "L'Ajuntament d'Alacant convoca el I Premi de Teatre Carlos Arniches, exclusivament per a obres em llengua catalana, al qual podran concórrer els autors que ho desitgin, de tots els Països Catalans".

Ara, quan ho penses, fan riure aquestes anècdotes de començaments dels anys setanta. Però aleshores eren batalles molt importants en defensa de la nostra llengua, una passa important en la lluita per la nostra llibertat com a persones i com a poble.

Obrir esclotxes de llibertat

Els titulars de l'entrevista amb Sanchís Sinisterra, deien, amb lletres de motllo (*La Verdad*, 7-X-1972): "El Premio Arniches podrà hacer una gran labor en la potenciación de la lengua valenciana". A Mallorca i molts indrets de l'Estat alguns partits de la clandestinitat encara no havien ni estudiat ni molt manco posat en pràctica una necessària normalització (escriure en català) de les seves publicacions. Dins la mateixa organització -aleshores

OICE (OEC)- on vaig militar més endavant, aquesta qüestió no estava gens aclarida. No em parlem dins del carrillisme espanyol i en alguns partits maoistes i estalinistes! Per tant, la meua obra, obrint els premis de teatre d'Alacant al català, aconseguia esclotxes de llibertat i normalització en moments ben crítics i problemàtics per a la nostra supervivència com a poble.

Pel que fa a la qualitat de les obres presentades al premi en la seva vessant "valenciana", en José Monleón, parlant a la mateixa entrevista abans esmentada, deixava ben clara l'alta qualitat de la majoria d'obres. Més endavant, quan el periodista demana a Sinisterra la història dels premis en català, l'entrevistat aclareix: "La idea surgió de Monleón y los otros miembros del jurado del año pasado y creo que hay que felicitarles. Alicante está viviendo la problemática de su propia lengua y creo que el Arniches puede hacer una gran labor para potenciarla; el Arniches le dará una mayor rai-gambre y contribuirá a activar este proceso de desarrollo".

La Brigada Social contra el teatre d'avantguarda

Record que *Ara, a qui toca?* era una obra experimental. Els crítics d'aleshores parlaven de certa influència del teatre de Brecht, Anouilh, Ionesco, Beckett, etc. Els papers on havia escrit *Ara, a qui toca?*, juntament amb els de *Les Germanies* (que més endavant guanyaria el premi de teatre de més prestigi en aquells temps, el *Born*, de Ciutadella), *Estiu de foc* i alguns altres materials de poesia i narrativa em desaparegueren pels anys setanta-cinc/setantassis en uns d'aquells nombrosos escorcolls de la Brigada Social i dels serveis d'informació de la Guàrdia Civil. Mai no he pogut recuperar aquestes obres malgrat que, una vegada consolidada la reforma, ho vaig intentar. Ningú no sabia res d'uns papers segrestats per la Social! Originals de teatre? Em miraren com si hagués perdut l'enteniment. De

EP!!!

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ,
A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA
(1950-1970) IV part

de M. López Crespi

Cada quinze dies a L'ESTEL de Mallorca (d'agost del 1997 fins a l'agost del 1998)

Per demanar números endarrerits, telefona al 26 50 05

AYER, ENTREGA DE LOS "ARNICHES"

LUPEZ CRESPI AUTORIZO A JOSE ANTONIO PERAL A RECOGER EL PREMIO POR DELEGACION

YA HAY GESTIONES PARA QUE LAS OBRAS SEAN REPRESENTADAS

PREMIO EN LENGUA VALENCIANA A LA OBRA "ARA A QUI TOCA?" de M. López Crespí, de Palma de Mallorca

El jurado pide que se representen también las dos obras finalistas: "Variaciones para un equilibrista" y "Ectoplasma, ectoplasma, ectoplasma"

Alguns dels guardonats amb els Premis Ciutat de Palma 1974. D'esquerra a dreta: Sebastià Verd (peridisme); Miquel López Crespí (teatre); Xavier Vidal-Folch (poesia).

La premsa de tots els Països Catalans informava extensament (dins de les migrades possibilitats ofertes per la censura feixista) dels fets culturals que feien referència a la nostra llengua.

les obres segrestades (i segurament cremades o perdudes per aquests sicaris del nazi-feixisme) només em resta l'esborrany de Les Germanies. Aquest esborrany té unes quaranta o cinquanta pàgines i permet una llunyana aproximació al que va ser l'obra guardonada a Menorca. Dic "una llunyana aproximació" perquè record a la perfecció que el projecte inicial sofrí moltes modificacions i ben cert que el material conservat -per miracle! a una de les carpetes que no escorcollaren els sicaris, és només una pàl·lida aproximació al que degué ser l'obra una vegada acabada; malgrat que sempre he pensat que no hi ha mai cap obra "acabada". Sempre he estat partidari de l'obra "oberta". Per entendre'ns: "oberta" a les suggerències creatives dels col·lectius que l'han de repre-

sentar, als grups revolucionaris (en els anys setanta) interessats en la seva promoció i difusió o a les idees de directors, actors o públic en general (públic conscienciat, és clar).

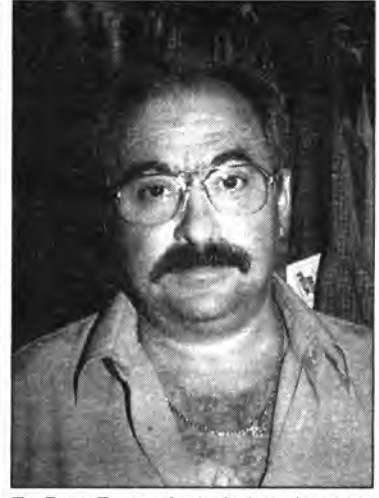
"Els nostres autors -em referesc, naturalment, als autors amb un mínim o un màxim d'honestedat- varen reaccionar, de fa temps, contra la ignomínia del 'teatre regional'". (Josep M. Llompart)

En aquell temps havíem seguit amb atenció les experimentacions teatrals de Llorenç Villalonga. Hi havia aspectes interessants. En referesc especialment a Faust (publicada l'any 1956) i a Aquil·les o l'impossible i Alta i benemèrita senyora (publicades l'any 1964). Sense deixar de reconèixer que eren experiments tal volta útils (les podríem definir de "teatre literari"), el cert és que aleshores, joves com érem, ens costava molt dissociar la figura Villalonga-escriptor, de la figura Villalonga-feixista. Bertolt Brecht

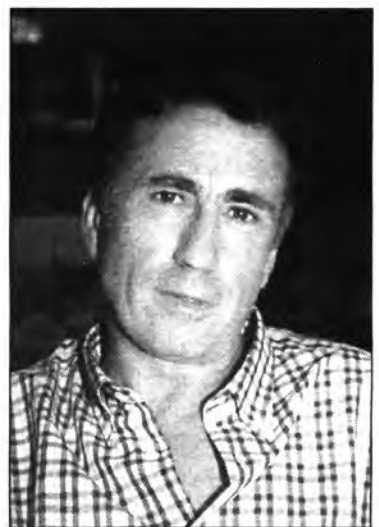
havia escrit a un amic, parlant del problema de la relació entre l'art i la política (febrer de 1938): "*Com puc mantenir allunyades aquestes coses [el sofriment del poble alemany sota el nazisme] dels meus escrits? I arreu on miri, si miro una mica més enllà d'on acaba aquest estret, veig la get sotmesa a aquests sofriments. I si el sentiment d'humanitat és destruït, l'art deixa d'existir. Compondre paraules belles no és art. Com podrà l'art commoure els homes, si ell mateix no es commou per la sort dels homes? Si jo mateix em tanco davant els sofriments dels homes, com s'obrirà el cor dels homes davant els meus escrits? I si no m'esforço a trobar un camí perquè surtin de llurs sofriments, com trobaran el camí dels meus escrits?"*

Nosaltres (juntament amb n'Alexandre Ballester, en Joan Soler Antich o en Llorenç Capellà) reaccionàvem en contra de la grolleria de l'autoodi estupiditzador. Josep M. Llompart escrivia en "Present i

futur del teatre mallorquí": "Els nostres autors -em referesc, naturalment, als autors amb un mínim o un màxim d'honestedat- varen reaccionar, de fa temps, contra la ignomínia del 'teatre regional'". El mateix Llompart ens havia dit en nombroses ocasions que "avui, el vertader teatre mallorquí no existeix". Potser ingènuament la nostra intenció era ajudar a crear aquest "teatre nacional-popular" que pensàvem necessitava el nostre poble. Quan l'editorial Daedalus publicà les obres teatrals de Baltasar Porcel, per uns moments ens miràrem dins d'aquell miratge que prometia ser esplendorós. Llompart havia escrit parlant de l'obra de Porcel La simbomba fosca: "Aquesta darrera obra d'En Porcel, supera encara, d'un bon tros, l'encert primerenc de Els condemnats. Tots els qui assistirem a la lectura vàrem romandre literalment amb la boca oberta. A l'hora dels comentaris sonaven els noms de Samuel Beckett, Ionesco, John Osborne. Això ja és dir-ho tot". Ω

En Pere Fuster és majorista de genres de punt, confecció i merceria. També te una botiga a Manacor que va obrir son pare fa 35 anys.

En Bartomeu Sureda d'Artà va obrir fa 23 anys l'Hotel Sureda a Canyamel. Un establiment amb 80 llits, bars, piscines...tots ocupat per alemanys.

Fa 8 anys que el matrimoni Ginard-Llabrés va obrir la botiga de roba i complements infantils Nadons a Artà.

N'Antònia Bauça és la dependenta de la botiga de Congelats Xurrima a Artà.

Reflexions

De Vaclav Klaus, ministre de finances de Txecoslovàquia, que va afirmar que el mercat és indivisible:

"Nosaltres vam voler crear l'home nou, que ja no tengués ànsies egoistes. Em temo que no sigui possible".

De Zbigniew Brzezinski, exsecretari de Defensa dels EUA, al final del seu llibre sobre el col·lapse del socialisme:

"Aquesta és la lliçó bàsica: la planificació social utòpica està fonamentalment en conflicte amb la complexitat de la condició humana, i la creativitat social floreix millor quan el poder polític és limitat".

Del pensador italià Enrico Chiavacci:

"El problema Nord-Sud, aquella fossa o abisme, com Joan Pau II el qualifica en la Sollicitudo rei socialis, és evidentment un problema estructural: Sense un profund canvi en la manera com el Nord concep l'activitat econòmica, no hi ha cap esperança pel Sud. Dins la lògica del mercat, com a regulador primari de la dinàmica econòmica, els canvis estructurals necessaris són impossibles i, fins i tot, impenables. **Dins la lògica del mercat, els discurs sobre solidaritat perd completament el seu sentit.**"

"Quan el mercat s'abandona a la seva pròpia legalitat no es preocupa de res més que de la pròpia cosa, no de la persona, no coneix cap obligació de paternitat ni de pietat, cap de les relacions humanes sustentades per les comunitats de caràcter personal. Totes elles són obstacles per al lliure desenvolupament de la mera comunitat de mercat i els interessos específics del mercat; en canvi, aquestes són les temptacions específiques per a totes elles.

Aquesta objectivació -despersonalització- repugna a totes les formes originàries de les relacions humanes. El mercat "lliure", és a dir, el que no està subjecte a normes ètiques, amb la seva explotació de la constel·lació d'interessos i de les situacions de monopoli i el seu regateig, és considerat per tota ètica com una cosa abjecta entre germans.

Les persones interessades en el sentit capitalista, estan interessades en la creixent extensió del mercat lliure, fins que alguns d'ells els és possible obtenir, ja sigui per mitjà de la compra de privilegis als poders públics o gràcies al poder del seu capital, el monopoli de venda de les seves mercaderies o dels seus mitjans naturals de producció i tancar així, per part seva, el mercat" (Max Weber).

"No veig que hi hagi cap motiu per congratular-se del fet que persones que són ja més riques del que ningú necessita ser, hagin doblat

els seus mitjans de consumir coses que produeixen poc o gairebé cap plaer, excepte com a preservatius de riquesa...

Nomes en països endarrerits del món l'augment de producció és encara important; en els més avançats el que cal des del punt de vista econòmic, és una millor distribució... Sens dubte, és més desitjable que les energies de la humanitat s'emprin en aquesta lluita per la riquesa que en lluites bèl·liques... fins que intel·ligències més elevades aconseguixin educar les altres per a millors coses. Mentre les intel·ligències siguin grolleres, necessiten estímuls grollers. Mentrestant, se'ns ha d'excusar als qui no accepten aquesta etapa molt primitiva del perfeccionament humà com el tipus definitiu, per ser escèptics respecte a la classe de progrés econòmic que excita les congratulacions dels polítics ordinaris: l'augment pur i simple de la producció i de l'acumulació." (Stuat Mill)

"Les persones i comunitats afavorides per la seva posició econòmica, social i política, atribueixen virtuts socials i permanència política a allò de què gaudeixen. Aquesta atribució es reivindica, fins i tot, davant l'aclaparadora evidència en sentit contrari... la satisfacció s'oposa amb fermesa, pel seu pròpi caràcter, a allò que la pertorba i, sovint, com en dates molt recents, amb potent i sonora indignació". (K. Galbraith) **de Cristinianisme i Justícia.** Ω

Miquel López Crespí al costat dels altres guanyadors dels premis literaris lliurats a Terol recentment. Es tracta dels senyors Juan José Alcolea Jiménez i del també poeta Jacobo Meléndez Martínez.

M. López Crespí, Premi Internacional de Poesia "Ciutat de Terol 1997"

Premi Internacional de Poesia "Ciutat de Terol 1997"

L'escriptor de sa Pobla i col·laborador del *Diari de Balears*, *l'Estel de Mallorca*, *Temps Moderns*, *El salmón (PIMEN)*, *Serra d'Or*, *Última Hora*, etc, Miquel López Crespí, acaba de guanyar un dels més importants premis internacionals de poesia. Es tracta del Premi "Ciutat de Terol 1997" que és atorgat per un jurat format per destacats intel·lectuals d'Aragó. L'obra guardonada és una traducció al castellà d'un original en català que va ser presentat sense èxit en alguns concursos de les Illes. El premi té una important dotació econòmica i comporta igualment la publicació, en una coneguda editorial aragonesa. El llibre guardonat és un poemari de més de quaranta poesies i en el concurs guanyat pel nostre col·laborador hi han participat més de cinc-cents escriptors procedents de totes les nacions de l'Estat Espanyol, d'Europa (França, Alemanya, Anglaterra, etc), dels USA i d'Amèrica Llatina.

Fa molt poc temps que Miquel López Crespí guanyava també prestigiosos premis de poesia a Tarragona, Alacant i Barcelona amb els llibres *Terra de ningú*, *Hivern*, *Anyada de sang* i *Record de Praga*. Els poemaris seran editats per conegudes editorials de València, Barcelona, Girona i Tarragona.

L'autor de sa Pobla ha publicat darrerament diversos llibres de narrativa, teatre, poesia i assaig. (Redacció). Ω

Un ambient anodí

MIQUEL MAS FERRÀ. 16.05.97

L'estira -i- arronsa de la vida política nacional i les petites picabaralles a casa nostra, els atacs verbals que es llancen mútuament dues dotzenes i escacs de diputats, ministres, ex-ministres, jutges i periodistes, molt a pesar seu, no aconsegueixen ferir la sensibilitat dels espectadors. En aquest país tothom sembla estar curat d'espants tot i no haver vist torejar El Gallo. La ciutadania assisteix aquest guirigall exactament igual com es planta davant el televisor per deixar-se enverinar pels disbarats del pare Apel·les, les disbauxes del Mississipi o les intrigues atrabiliàries d'Expedient X, tant s'hi val. Què el senyor González dubti de la capacitat mental d'alguns jutges i que el senyor Álvarez Cascos apunti directament vers l'ex-president del govern

com a responsable directe d'un assumpte tèrbol, a la ciutadania, en general, sembla que li importa un rave. Exactament igual com si a València el senyor Zaplana persisteix en la seva actitud tot i repetint que el valencià no guarda la més petita relació amb la llengua catalana o les estranyes giragonses dels diputats del Grup Popular que en aquesta matèria, com en quasi be tot, han perdut el tall.

Les dues Espanyes, tan tòpiques com eternes, tan plenes de fervors, odis i passions, no hi són representades en aquests duels. La paròdia nacional que de sempre ha dividit dues concepcions essencials i que ha fet de la pell de brau un pati de veïnats mal avinguts, mira de gairell aquest aplec de xerraires i per més que els remira és del tot inca-

Sensualitat i lascívia en el Tirant lo Blanc

ROSER VILLANUEVA

Es amors dels dos protagonistes, Tirant i Carmesina, són un desvergonyit festeig, galant i descarat, eròtic i passional, amb escenes elegants i lascives. Si la novel·la cavalleresca i cortesana només sol oferir-nos la faç espiritual i refinada dels enamorats, en el Tirant lo Blanc trobem també la faç sensual i eròtica junt amb una filosofia vitalista i alegre de la vida, allunyada de les influències d'arrel artúrica, en anteriors composicions, de caire fatalista i resignat.

Tirant s'enamora a través de la contemplació dels pits de Carmesina: qui, a causa de la calor tan gran que feia (...) estava mig descordada i mostrava els seus pits que eren com dos cristal·lines pomes del paradís. Per allí entraren els ulls de Tirant i ja no trobaren la porta per on eixir.

I així és com Plaerdemavida relata les bodes sordes de Tirant i Carmesina: Ell et besava les mameles i, llevant-te la túnica dels pits, et besava les mameles amb gran delit. Després de besar moltes voltes, va voler posar la mà davall la falda. Ara bé, aquestes bodes no consumen l'acte sexual, sí que ho aconseguiran Estefania i Diafebus. Martorell, atrevit, descriurà aquesta nit nupcial -el desflorament d'Estefania-; indirectament mitjançant el testimoni de Plaerdemavida.

Carmesina que, no ho oblidem, és una donzella de catorze anys del segle XV, no té cap inconvenient a rebre Tirant -quatre o cinc anys major que ella- sinó que li posa el cap davall de la roba i li diu: Besa'm els pits per consolació meua i repòs teu. I el mateix Tirant, voltat de totes les donzelles de la princesa, la prengué en els braços i la besà moltes vegades els pits, els ulls i la boca.

Els lascius jocs de juvenesa, alegres i riallers, desimbolts i agosarats, van acompanyats de formes exteriors sumptuoses i cavallerescament elegants. No hem d'oblidar que, en l'època en la qual escriu Joanot Martorell, el Regne de València viu un dels seus moments de màxima esplendor, amb la primàcia política dins de la Corona i una puixança econòmica molt forta; en les acaballes del món medieval, dins de la confusió del trànsit entre dos concepcions del món, les formes cavalleresques s'exaltaven en un bellíssim cant de cigne.

Dins d'aquest ambient, on comença a infiltrar-se la idea protorenaiantista del goig de viure embolcallat encara amb les formes cavalleresques, trobem l'escena en què les donzelles aparten Carmesina de les escames de l'enamorat Tirant, i aquest com véu que se n'anava i que amb les mans no la podia tocar, allargà la cama, i li la posà davall les faldes, i amb la sabata li tocà en el lloc vedat, i la seua cama posà dins les cuixes. Tot seguit, Tirant, aquella saba-

ta i aquella calça amb que havia tocat a la Princesa davall les faldes, la féu molt ricament brodar; i fou estimat allò que hi posà, çò és perles, robins i diamants.

En la Cort, sorprèn molt aquesta rica sabata del cavaller bretó i, un dia, Carmesina li pregunta amb malícia: Aquesta gala que vós useu de portar l'una calça brodada i l'altra no, s'usa a França o en quina part? Ingènuament, Tirant li recorda el motiu de l'ornamentació, i la princesa -amb picardia- li replica que temps vindrà en què podrà portar les dues sabates brodades.

No menys sensual i eròtica és l'escena del bany en què Plaerdemavida palpa Carmesina de dalt a baix fins arribar al lloc prohibit, mentre que Tirant, amagat en un pròxim bagul, contempla, des-esperat i amb gran excitació, per un forat: Oh, Tirant! On ets ara? Per què no ets ací prop per veure i tocar la cosa que més t'estimes d'aquest món i de l'altre? Mira senyor Tirant, mira els cabells de la Princesa; jo els bese en el teu nom, en nom del millor dels cavallers del món. Mira els ulls i la boca: jo la bese per tu. Mira les seues cristal·lines mameles que tinc en les mans. Són menudetes, dures i blanques: jo les bese per tu. Tirant, mira ací el seu ventre, les cuixes i el lloc prohibit. Oh, trista de mi, si jo fóra home, ací voldria acabar els meus últims dies! Oh, Tirant! On ets ara? Per què no acudeixes a la meua piadosa crida? Les mans de Tirant, i no les de cap altre, són dignes de tocar açò que jo toque, perquè en aquest trosset no hi ha ningú que no s'hi volgué ofegar.

Plaerdemavida dugué Tirant al llit de la Princesa, que dormia, i el féu gitar al seu costat. Llavors, entre Tirant i Plaerdemavida, còmplices, enceten un estratagema per tal que el cavaller poguera tocar lliurement la seua enamorada tot el que volguera: Tirant tenia la mà sobre el ventre de la Princesa, i Plaerdemavida tenia la seua sobre el cap de Tirant. Quan ella veia que la Princesa s'adormia, afluijava la mà i llavors Tirant tocava tant com volia. Quan la Princesa semblava despertar-se, Plaerdemavida premia el cap de Tirant i ell estava segur. Així estigueren durant més d'una hora, i ell sempre tocant-la.

Remarquem, al llarg de l'obra, que les relacions sexuals hi apareixen desdramatitzades i tractades amb naturalitat i llibertat. Aquesta descripció d'una realitat desimbolta i lliure l'hem de cercar només en l'ambient valencià del segle XV que tan bé coneixia Joanot Martorell.

Aquest tipus de literatura, de gran frescor i naturalitat, es donà durant aquesta curta època, ja que prompte els Reis Catòlics, la Inquisició Castellana, la Reforma i la Contrareforma imposarien una fèrrica censura, tot acabant amb la relació natural entre home i dona. Ω

paç d'entreveure algun aspecte exemplar. Els jocs d'esgrima de saló, a cara coberta i amb el pit protegit, els gestes irats a quinze mil quilòmetres del Congrés dels Diputats, la pobresa verbal i imaginativa que palesen i l'espectacle absolutament anodí d'aquesta guerra de desgast, no desvetllen ningú. Perquè els problemes, les promeses electorals, els grans debats, tot allò que hom troba a faltar cada matí, entaulat en família o al lloc de treball, el que veritablement li fa perdre la son, resta intacte, exactament igual com aquell ja llunyà 4 de maig de 1996.

Per això el panis et ludi circenses -que tant ens ve a recordar el règim anterior- torna a ser el catalitzador de greuges i complaències, simpaties i enemistats. El passat dia deu de maig una aura de colors tornassolats brillà xapant aquestes dues Espanyes. Irradiant fosforescències sobre el déu Ronaldo, d'una banda, i sobre el déu Raül, de l'altra, aconseguí paralytizar el país. En aquell moment en que les dues deïtats, envoltades per una cohort de supremes sacerdots abillats amb diamants i safirs, es trobaren al bell mig de l'estadi, els ciutadans es van

esbravar. Dues filosofies, dos tractats per interpretar el sentit de la realitat immediata, lluitaven amb ferotgia sobre la gespa. Atacar amb un merengue de merda o culer maricón era una forma de vexar el contrari fins a les arrels. Si a l'endemà un polític enfavat, partidari de la unió europea, hagués afirmat que Maastricht és com la capsa de Pandora, hauria estat ben igual com veure ploure. Ni Zeus, perplex pels resultats de la Lliga, no hauria mogut ni un pèl de les seves pestanyes per un estirabot tan gruixut. Ω

El Govern Balear exigirà el català per accedir a les places de funcionaris

PER JOSEP SERRA. PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-MALLORCA

El Govern Balear exigirà el coneixement de la llengua catalana, parlada i escrita. El català passarà a ser un requisit obligatori per accedir a la funció pública i ocupar càrrecs com a funcionari a la comunitat autònoma de Balears a partir ja de setembre. Fins aquests moments el coneixement de la llengua pròpia només era considerat mèrit per a la funció pública.

El coneixement oral i escrit en principi només s'exigirà a qualsevol càrrec que requereixi titulació superior o diplomatura universitària, mentre que només es demanarà coneixement oral si s'opta per l'accés a les places d'administratiu, d'auxiliar administratiu i de subaltern.

Aquesta normativa va ser promoguda durant el curt mandat de l'anterior president del Govern Balear, Cristòfol Soler. El decret, aprovat el mes de desembre passat havia quedat "congelat" per problemes amb els sindicats derivats del concurs de trasllats, ja que aquests consideraren que perjudicava els interessos d'aquells funcionaris que no havien hagut de superar la prova de coneixement de la llengua catalana en el moment d'accedir a la plaça corresponent i que això els perjudicaria si aquesta nova normativa s'aplicava abans de resoldre's el concurs de trasllats i sense que els funcionaris afectats haguessin tengut temps per aprendre català i presentar el corresponent certificat de coneixements que ara se'ls exigirà.

Andorra prepara una Llei del català amb sancions a les empreses

Marc Forner, President del Govern d'Andorra, ha declarat en el transcurs de la Universitat Catalana d'Estiu a Prades, que el seu govern està preparant una nova llei del català, que inclourà sancions a les empreses que l'incompleixin, preferentment les del sector turístic.

Forner va dir, que el projecte serà presentat aviat a la resta de forces polítiques per tal d'arribar al total consens entre els diferents grups que formen el Consell General d'Andorra. També va voler aclarir que la llei no anirà en contra de cap altre dels idiomes que s'utilitzen al Principat per fins comercials o turístics, però imposarà l'ús del català de manera obligatòria en tot el País.

Anàlisi comparativa

La història no sempre es repeteix, però -salvant les distàncies entre el Govern no autònom Balear i el Govern independent d'Andorra- en el fons de la qüestió hi ha la credibilitat dels responsables de tirar endavant les noves normatives.

La Llei de Normalització Lingüística de les illes, signada per Gabriel Cañellas, es va aprovar amb la plena consciència que podia

esser tan agosarada com es volgués perquè no hi havia cap intenció d'aplicar-la pràcticament. Cristòfol Soler va sortir "catalanista" i, amb un sentit comú poc habitual en el PP, va intentar dur a la pràctica el que els seus companys de partit havien aprovat deu anys abans. Jaume Matas es trobà, per tant, amb el problema de la llengua dins el calaix, sense possibilitats de fer cap enrere sense moure un rebombori políticament poc convenient i sabent que un sector minoritari del seu electorat és contrari a l'ús de la llengua pròpia en favor de la seva plena substitució per l'espanyola.

Marc Forner, en canvi, s'ha sentit al·ludit pel debat sobre la reforma de la Llei de Normalització Lingüística del Principat de Catalunya, especialment en aquells aspectes que no contempla la normativa andorrana: l'establiment de quotes d'ús de la llengua i l'aplicació de sancions a aquells que incompleixin les disposicions legals en matèria lingüística.

Si tenim en compte les diferències en l'ús públic de la llengua pròpia entre Andorra i les illes, podem dir que les dues posicions són un pas endavant, que són una nova fita en el llarg procés que ha de conduir a la normalitat de l'ús del català als territoris on històricament és parlat.

El que dubtam, però, és que la voluntat política d'aplicar les reglamentacions que s'aprovin sigui la mateixa per les dues parts. De Marc Forner ens en refiam, en aquest tema. De Jaume Matas...esperem que també! Ω

Els joves fumen haixix cada dia més, segons les enquestes

"Durant un cert temps tot ésser jove de vitalitat normal nodreix el desig íntim de dur una vida irregular. Es que tot ordre se li apareix com una rutina". (Keyserling)

Entre els sectors "progres" en especial hom reivindica la legalització de l'herba o la maria. La cosa no està pas mal, però és palès que el sistema (productivista) basat en l'acceleració i el consumisme, veu aquesta **droga blana** molt perillosa: perquè és essencialment peresosa, psíquica i antiproductivista.

Per a l'independentisme tampoc no resulta una substància interessant: és essencialment desmobilitadora i intimista. Es una inòpia africana.

Es xocant que grups esquerranosos i "nacionalistes" la reivindiquin: així els va!, és clar.

Ja fiu la mili a l'Àfrica i n'he fumad potser quilos i tot, no és que la marihuana sigui una droga gaire perillosa, però sí és una droga que asompa,

que va cap endins de la persona, poc adient al caràcter actiu i treballador dels catalans. Es massa sedant.

Però s'esdevé una altra cosa: L'haixix consumit a ca nostra prové generalment del Marroc i és un dels gran negocis del corrupte i mediaval règim d'Hasan II, el tirà amic dels Borbons. El Marroc és avui un autèntic narco-estat, protegit per occident. Qui en consumeix d'haixix (esquerrans i "maulets" i anarcos inclosos) està pagant un règim que practica les més bàrbares tortures a presos polítics no violents en petites "caixes" d'aïllament on moren de fred o calor, entre els excrements, en silenci absolut.

El gran capital (Banc Mundial i cia) veu amb bons ulls que l'haixix i la maria siguin il·legals: Així hi cauen el joves inquiets i contestataris i queden neutralitzats. Si fos legalitzat Occident podia esdevenir la inòpia, un paradís tranquil de ciutadans apardalats sense la fúria consumista pertinent. No pot ser!

JAUME TALLAFERRO Ω

LES MANS AL FOC (VII)

La clau del misteri

PER PERE GRI

"El culte a les nostres antigues lleis ens ha cegat".
Manubhai Menta.

Estàvem en el mes de setembre de 1932. Feia molts pocs dies que a bord del "Carthage", havia arribat jo a Bombai, la porta de la Índia, la ciutat més cosmopolita del món. Ja havia admirat en la part que té d'Europea els seus amples i formosos carrers, els seus espaiosos camps d'"esport" situats en el cor mateix de la ciutat, i els seus immensos i artístics edificis que aconseguiren conquerir per a Bombai el títol de "la ciutat dels palaus". Però res de tot això no havia aconseguit impressionar el meu esperit. Edificis com aquells, carrers com aquells, camps d'esport com els que hi havia a Bombai, els havia vist ja en altres ciutats. La Índia no era allò o el concepte que d'ella m'havia format era completament erroni, completament fals.

Un horabaixa, quan el sol es precipitava en el seu ocàs i els seus raigs tropicals s'anaven debilitant per moments, em vaig dirigir a la part indígena de la ciutat, desitjós de posar-me en contacte amb aquell món que jo havia imaginat i que no havia vist encara en la part de Bombai que fins llavors havia visitat.

Déu meu! Allò era la Índia!

Carrers estrets, bruts i amb mala olor, botiguetes miserables, temples de totes classes amb les seves façanes plenes d'ídols i figuers grolleres, carretons estirats amb pesera per parells de bous, corbs que revolaven sobre els terrats de les cases, vaques que anaven soles i tranquil·les pel mig del carrer, drapaires que demanaven almoïna fent sonar qualque instrument destrempat, sacerdots mahometans que des de les torretes de les seves mesquides cridaven amb forts crits als fills del Profeta per a l'oració de l'horabaixa. Hindús que es banyaven en les aigües brutes dels tancs dels seus temples, homes, molts d'homes, milers d'homes que anaven i venien pels carrers en grups bigarrats, mig despullats uns, despullats quasi del tot els altres, cridant i exclamant-se tots. Jo estava abstret en la contemplació d'un quadre tan original i només qualque crit destrempat d'un carreter indi, o la presència d'una vaca que m'in-

terrompia majestuosament el pas, em distreien dels pensaments i de les idees que suscitava en la meua ment la vista d'aquell original espectacle.

Més d'una hora feia que passejarem per aquells carrers i ens podiem comptar per milers els homes que durant aquests temps havia vist. De sobta vaig esbrinar que entre tot aquella gentada que omplia el carrer no es divisava ni una sola dona. Recapacit i no pug recordar haver-ne vista ni una en tot el temps que feia que passejarem per aquelles contrades. Vaig comunicar la meua sorpresa al company, i aquest, que ja feia un parell d'anys que era a la Índia, em contestà somrient: Dones? No esperi veure-ne gaires pels carrers; la vida de la dona hindú és un misteri.

Continuarem caminant, tornarem a casa i ens acomiadarem per a prosseguir el dia següent el nostre recorregut per la part índia de Bombai.

La vida de la dona hindú és un misteri: la frase del meu company va quedar gravada en el meu esperit. I jo que anava amb el pla de conèixer a fons el poble hindú. Des d'aquell dia vaig resoldre de descobrir aquell misteri. Tenia raó el meu company. Moltes hores d'estudi i d'atempta observació de la vida hindú, em dugueren a la mateixa conclusió. La vida de la dona hindú era un misteri. I vaig aconseguir amb esforç i tenacitat de trobar la clau d'aquell misteri, i vaig entendre el per què no trobava pels carrers de la ciutat a les dones hindús; i en trobar la clau i en trobar el per què del misteri, la meua ànima es va omplir d'amargor i una pena fonda va foradar el meu cor, com supos que foradaria el teu, lector o lectora amable, si tinguessis la paciència de llegir les pàgines d'aquell llibre que vaig publicar l'any 1935, "Dones que somriuen", la meua visió tràgica de la societat hindú, les experiències d'un temps, quan a l'Estat espanyol hi havia una veritable llibertat d'expressió. Llavors, en veure que els coses no anaven com om volia, vaig haver de recular en moltes de les idees que vos he exposat, Havia de continuar vivint, malgrat que veies com s'enfonsaven els meus somnis de Llibertat, Igualtat i Fraternitat. Ω

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA PLENA (IX)

"La llengua i la Història són els botins més apreciats a l'hora de sotmetre un poble" (Àngel Guimerà, 1847-1924) L'època de la gran expansió del Conqueridor

PER RICARD COLOM

ca.1250.1350: **Màxima prosperitat econòmica de tot Catalunya** durant l'Edat Mitjana.

1251: Carta Poble de Peníscola (Baix Maestrat).

Lleudes de Borriana, Morvedre, Xàtiva i Biar. 8.9.1251: El Rei En Jaume, de Lleida estant, encarrega el trasllat dels colons catalans del "Castell Vell" de la muntanya de la Magdalena a la Plana: Fundació de Castelló de Borriana, actual Castelló de la Plana.

1252: A València són produïts draps d'estopa i lli, i teles fluïxes tipus fustany, tenyides en negre, verd i blau.

Lleuda de Tortosa. Peatges a diverses localitats de l'Ebre.

31.3.1253: Carta pobla del rei per a Sorita (Ports).

1253: Consta un consolat català a Tunis, el primer documentat.

Mor Teobald I, rei de Nafarroa. Intent d'invasió castellana. El Rei En Jaume acudeix en ajut de la reina vídua navarresa.

Esclaten confusos enfrontaments entre Aragó, Nafarroa i Castella. El Rei En Jaume ajuda alguns nobles castellans a revoltar-se contra llur rei, i esclata una nova revolta de sarraïns valencians, amb l'ajut de nobles aragonesos.

6.1.1254: Carta Poble de Guillem de Montcada, des del Castell d'Onda, en favor de Bernat Mestre i 37 colons més.

17.6.1254: Carta pobla de Xous (L'Alacantén).

1254: Primer Concili de Lyon, on el papa Innocenci IV inventa el terme "Purgatori", origen de futures ventes eclesials.

1254.1270: En Bernat d'Olivella, bisbe de Tortosa.

6.1255: Cau la darrera fortalesa occitana, Queribus, en mans franceses.

303.1256: Pau de Sòria. El rei En Jaume ha d'indemnitzar al rei de Castella, i sa filla Constança casa amb l'infant castellà Manuel.

1256: Es casa Ramon Llull, amb poc més de 20 anys.

Primera carta d'autonomia municipal per a la Ciutat de Mallorca.

Privilegis mercantils a Morella.

1257: Guillem de Montcada comanda 70 cavallers com a mercenaris catalans al Magrib. El rei En Jaume en rebia 4000 i 9000 dinars d'or l'any.

La gent dels oficis ja es troben enquadrats militarment en els **sagramentals**, una mena de milícies populars de viles i ciutats catalanes.

1258: Lleuda de Cambriels.

Assemblea de 200 jurats a Barcelona, amb representants dels gremis.

El Rei En Jaume crea el diner de tern de Barcelona, semblant al de València.

El Rei En Jaume aprova les **Ordinacions de la Ribera Marítima de Barcelona, codi de comerç marítim**.

Privilegis mercantils a Xàtiva.

Nova revolta dels moros valencians.

Carles d'Anjou incorpora Ventimiglia al seu domini provençal-francès.

Els mongols conquisten el Khalifat turc de Bagdad i abasten un colossal imperi des d'Hongria al Mar de la Xina.

11.5.1258: **Tractat de Corbeil**: Reconeixement jurídic de la **total independència de Catalunya** front a França.

16.7.1258: El Rei En Jaume renuncia, a canvi, als seus drets sobre Provença i resta d'Occitània: fi definitiu del projecte confederal catalano-occità-aragonés.

10.8.1258: Mamfred, gibel·lí i fill bord de l'emperador, és coronat rei de Sicília.

1259: Consta un Consolat català a Bugia (Berberia).

1259.1261: Carles d'Anjou segueix anexionant-se zones del Piemont sud.

1259.1285: Cerverí de Girona, primer escriptor professional conegut de Catalunya.

15.3.1260: El comte-rei envia el bisbe de Girona al Papa per a convèncer-lo que l'aliança catalana-siciliana no és cap perill.

1260: Privilegis mercantils a Cabanes (Plana Alta).

Mor l'infant Alfons, fill del Rei En Jaume i N'Elionor d'Hongria.

El comte-rei no accepta secundar Alfons el Savi en una acció militar contra Ifriqija (Tunis), a causa dels interessos comercials-militars dels seus súbdits.

18.11.1260: Carta Poble de Suera (Plana Baixa).

ca. 1260.70: **Costumes de la Mar** recull d'usatges i costums de dret marítim, d'autor desconegut, que havia de ser posteriorment oficialitzat al Consolat de la Mar de València.

1261: Primer Codi legislatiu complet escrit en català: els **Furs de València**: Ço significa la creació d'un lèxic català especialitzat, la prosa jurídica.

1262: **El Rei En Jaume crea el Regne de Mallorca**.

El Rei En Jaume envia embaixada al soldà mameluc d'Egipte per establir-hi consols catalans.

En Baus, Lavana i Castelana es revoltent a

Provença contra l'ocupació francesa.

L'infant Pere -futur conte-rei, ajuda Marsella, capital provençal, contra el jou francès.

13.6.1262: L'infant Pere, fill i hereu del Conqueridor, pren muller: es tracta de la filla del rei Mamfred de Sicília, na Constança Hohensaufen. Les noces tenen lloc a Montpeller (Llenguadoc).

6.7.1262: Missatger de Jaume I al rei de França per assegurar-li que les noces no van pas contra França.

11.1262: Gestions semblants davant l'angeví comte de Provença.

5.5.1263: Ambaixada a Savoia per a casar la filla del comte Amadeu amb l'altra fill del Conqueridor, en Jaume de Mallorca.

1264: Carta d'autonomia municipal per a Lleida.

22.10.1264: Patriotes occitans són executats a Marsella pels tirans francesos.

1264-1265: Revolta sarraïna a Múrcia i Andalusia, amb ajut d'Ifriqija (Tunis).

El Rei En Jaume torna a permetre la pirateria contra Ifriqija. Ω

En Felip Esteve és l'amo del **Restaurant Es Llagost**, lloc de trobada dels nacionalistes de la comarca de Llevant. En Felip és regidor pel PSM a l'Ajuntament de Cap de Pera i està en contra de la colonització espanyola i alemana que patim els mallorquins. També té rabia als feixistes de se Lièngós Baléas que s'ha reunit aquests dies al Port de Manacor per commemorar la victòria dels militars feixistes rebels a la República Espanyola.

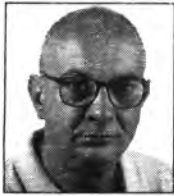
No està d'acord amb la línia de L'ESTEL DE MALLORCA, massa poc integradora dels nou vinguts segons ells, però el mira amb simpatia. Nosaltres només podem dir que tenim més subscriptors immigrants que mallorquins al Terme de Cap de Pera. I és que la península d'Artà, dominada pels Marquesos de Bellpuig que són els Truiols, per la Família Font dels Oiors i altres senyors feudals, propietaris de "tota" la terra, ja patiren cruel represió per part de l'emperador després de la guerra de les Germanies, en Felip V va reprimir durament els habitants de la comarca (de ma dels senyors feudals) el 1715 quan ens arrebassa la sobirania i en temps den Franco, l'escabexina a la comarca, fou una de les més grosses de Mallorca. Els mallorquins que tenen memòria històrica veuen l'ESTEL i el seu cor s'omple de por. Els forasters i els estrangers, que no saben d'aquestes històries, donen la cara i s'apunten. Llegeixen L'ESTEL DE MALLORCA i el llegeixen els seus fills que, com que van a escola, saben català.

Els nou vinguts, aquesta gent sense por, són els futurs votants del PSM i d'UM si els sabem explicar la nostra realitat nacional. I aquesta és la nostra tasca, amic Felip. Integradora dels nou vinguts, i llevadora de por dels qui som de nissaga mallorquina. Que estam en democràcia, cony! Que tenim una Constitució que ens protegeix. Que els senyors feudals ja no ens poden fer res! Que tenim els forasters i els estrangers al nostre costat disposats a lluitar per la nostra independència de Castella!

N'Elionor Gomez-Quintero és una de les professores de l'**Escola Municipal de Música de Capdepera**. Aquesta escola va funcionar durant 10 anys, llavors se va aturar i ara en fa 2 que torna a funcionar. En aquesta escola s'ensenya solfa, piano, bandúrria, llaüt etc. Té una rondalla de deu persones que sonen per les festes del municipi. A la foto està ensenyant en Sion Mayol.

Atzar (II)

PER JULIÀ PERE RADO I GARAU

Començarem indicant que després de la recerca pormenoritzada del Primer Congrés de Filologia Balèa del Bril de 1993, no en vàrem trobar, dins tot el mes d'abril i els dos primers dies de maig, cap referència a les pàgines de l'Última Hora, així com tampoc trobarem relació de l'Acadèmi d'estudis Històsichs Baléarichs a cap enciclopèdia ni memoràndum. Hauria d'ésser que no es fes el mes d'abril o que no ho recollissin els diaris de ciutat. La dubta és si arribaren a reunir-se o no, i si l'esmentada Acadèmi està inscrita al registre d'associacions del Govern Balear.

I ara començam de bon de veres, un director d'una revista o periòdic marca una línia editorial o uns objectius o un llibre d'estil per marcar la feina que han de fer els qui hi fan feina, i si qualque escrit d'un redactor o col·laborador no l'hi agrada ho fa redactar de nou o no ho publica, el que no pot fer un director és fer canvis als escrits, canviant el nom del redactors o la seva intenció. El nom d'una persona, coherent, és seu i ningú, ningú, pot canviar-li sense caure dins la grosseria o la mala intenció. Això és el més normal, però aquest director no ho és ja que encara no sap el que nom, si Miguel, Michèl o fins i tot Mikel, aquest darrer no ho he pogut confirmar ja que sols ho posà al número 0, i continua sense saber el seu llinatge si és Garau o Garàu, del que si pareix que n'està segur és del Rosselló.

Si analitzam la gramàtica que utilitza, segons diu, és la de 1835 la de n'Amengual, D. Juan José, de la qual n'hem parlat massa els números anteriors de l'Estel, no en parlarem més, ja n'hi ha prou.

A on veig realitzat més al director és als seus escrits en castellà recordant els " gloriosos episodios naciona-

les", els quals estan redactats normativament i que sols son transcripcions dels llibres de text dels anys 40-50 o qualsevol de les " novelas ejemplares de Cervantes" o els "episodios nacionales de Perez Galdós".

Per sort nostra i dels catalans del Principat fins el segle XVIII no anàrem al nou continent ja que les lleis de Castella ens ho tenia prohibit i hi ha dubtes que en Colón fos mallorquí i sols són hipòtesis molt poc creïbles o dèries imperialistes de qualque mallorquí; i que Deu faci que no ho sia ja que així no hauríem pres part a les matances dels indígenes americans i no ens cauria la cara de vergonya davant aquell immens holocaust. Això mateix ho reconeixu al mateix document quan feis referència a les construccions que es feren allà.

La seva manca de coneixença de la construcció arriba al límit al que fa referència a la realitat peninsular i que emprau en la repoblació de les Amèriques ja que la imperial i artística sols és la del segle XV i no hi ha cap edifici, civil o eclesiàstic, romànic o anterior a l'esmentat segle i si ho compara a les edificacions del nord no hi ha cap semblança, fins i tot si ho comparau a les edificacions, dins la mateixa província, si és de pla o de muntanya.

I referent al seu escrit "En memòria d'un amic" he trobat en gran sorpresa la utilització de l'article lalat un grapat de vegades i que em sorprèn molt que un "acadèmich" faci tanta utilització d'aquest article, fins a setze vegades li he comptat, no serà que és un defecte de la seva arrel catalana??, i que el seu escrit al no ésser un poema no ha de tenir llicències prosòdiques ja que és un panegíric i per tant no és poden posar, ja que una sitja no ha estat mai d'aigua, entre les utilitats que té una sitja, i que descriuen els diccionaris, com una cavitat subterrània destinada a guardar-hi productes collits del camp, especialment cereals o ésser un deposit cilíndric o prismàtic destinat a l'emmagatzematge i conservació de diversos productes, especialment cereals, però també farratges, minerals etc. o ésser una masmorra o un clot profund o la més coneguda per nosaltres que és la pila de carboner.Ω

Mallorquí!

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

CALA RATJADA, ARTA, CAPDEPERA

Apartments, Häuser u. Grundstücke zu verkaufen

HAPPY DAY IMMOBILIEN Tel./Fax: 81 87 93

07580 Cala Ratjada, Calle Isaac Peral 30

GRUP OCTRA

OCTRA

OCTRA, S.L.

C. / L'Agulla, 45
07590 Cala Rajada

Tif / Fx . : 818-321
Email: octra@ctv.es

Ordinadors • Servei Tècnic • Sistemes Audiovisuals • Telefonía Mòvil
Solucions Informàtiques • Programes • Cursets • Material d'Oficina

GRUP MUNTANER RIBOT S.L.

Antoni J. Muntaner Pomar

C/ S'Alzinar, 18 - 07580 Capdepera
Tel: 56 30 96 • Mòbil: 908 53 40 70 • Fax: 56 53 10.

novomedic, s.a.

Assessoria Fiscal
Serveis complementaris

POMPAS FUNEBRES

**L'ESTEL
de Mallorca**

**EL DIARI DELS
MALLORQUINS**

**SUBSCRIVIU-VOS-HI !!
ANUNCIAU-VOS-HI !!**

RECORDA

**Quan hagi llegit
aquest periòdic,
si no en fas la
col·lecció,
regala'l a un amic,
veí o parent**

**EL PAÍS HO
NECESSITA**

**SI T'HA AGRADAT
AQUESTA REVISTA
NO ET TALLIS I
TELEFONA AL
26 50 05
I LA T'ENVIAREM
CADA QUINZE DIES**

Control dels mitjans de comunicació i democràcia

BERNAT JOAN I MARÍ.
PRES. D'ESQUERRA REPUBLICANA-ILLES BALEARS I PITIÜSES

La democràcia -el més perfecte, per molt imperfecte que pugui ser, dels sistemes polítics coneguts fins als nostres dies- va néixer de la mà de la pluralitat informativa. Als Estats Units, a finals del segle XVIII, es combinaven diversos elements positius per al perfeccionament d'aquest sistema democràtic: per un cantó, hi havia el factor de la recent llibertat nacional, que esperonava aquella gent a construccions sociopolítiques noves. D'altra banda, hem de comptar-hi el fet que, per primera vegada en la història, hi havia una major part de la població d'un lloc del món amb capacitat per llegir i escriure, és a dir, amb capacitat per produir informació i per accedir a la informació. Aquesta capacitat generalitzada de llegir i escriure s'havia aconseguit gràcies a la religiositat general i a l'estudi de la Bíblia. Als pobles americans -i a les ciutats- molta gent formava part d'alguna església, aleshores (ara continua igual). I com s'entretenien els dissabtes de tarda o els diumenges? Llegint la Bíblia i comentant-la col·lectivament. Això constituïa un factor d'alfabetització (en un sentit integral) extraordinari. Hi havia, encara, un tercer element que ajudà a la conso-

lidació del sistema democràtic: la creació de nombrosos diaris, de tendències diferents, que proliferaven lliurement arreu del país.

Perquè hi hagués democràcia, doncs, la gent havia de poder expressar lliurement la seva opinió, havia de poder conèixer les opinions dels altres, devia tenir noció de quines eren les possibilitats a l'hora de triar i de què oferia cadascuna. Si tothom no sap què hi ha, què proposa i què fa i deixa de fer, les possibilitats de funcionament realment democràtic s'esvaeixen.

Cada vegada més, a la nostra part del món, s'està produint una concentració dels mitjans de comunicació en uns pocs centres de decisió i de poder. Si això continua així, evidentment, la democràcia, com a sistema, s'anirà afeblint, per molt que la imatge que se'n derivi pot ser fins i tot de reforçament.

La concentració de mitjans en poques mans pot produir, per exemple, que el coneixement de les diferents ofertes no arribi a la majoria de la gent. Això ja ocorre en situacions com l'actual o com la de fa deu o dotze anys: hi ha opcions polítiques que tenen una gran facilitat per fer arribar les seves idees al conjunt de la població i, en canvi, n'hi ha d'altres que no gaudeixen

de les mateixes facilitats. Si la gent no coneix què ofereixen les diferents opcions, realment, no té possibilitats reals d'escollir allò que prefereixi, perquè no es pot escollir allò que es desconeix. Posem un exemple il·lustrador sobre aquesta qüestió: quan hi ha eleccions, tots els mitjans de comunicació assignen quotes a les diferents formacions polítiques en funció de la representació que tenen a les institucions. Les més representades són les que apareixen més als mitjans de comunicació, mentre que les menys representades són les que hi tenen unes quotes menors. Això, efectivament, pot ajudar a l'estabilitat política, però va en detriment de la democràcia. De vegades, a més estabilitat política, menys democràcia. Aleshores, cal cercar maneres d'equilibrar la qüestió, de manera que hi hagi una mica de democràcia i una mica d'estabilitat, per exemple.

Deixant de banda les diferents opcions, passem al camp de les idees. La major part de la població rep una influència fortíssima dels mitjans de comunicació de masses. Moltes vegades, la nostra òptica sobre les coses reposa en allò que hem sentit al Telenotícies o en el que hem llegit al diari. És més fàcil raonar sobre, per exem-

ple, la realitat política a partir d'allò que els mitjans de comunicació ja ens donen més o menys mastegat que no prendre's totes les molèsties que hom s'ha de prendre per arribar a formular opinions pròpies. (Entre parèntesi, és demostrable que la majoria de les persones tenen pràcticament tot el seu bagatge d'opinions del tot manllevat). En aquest sentit, els mass-media constitueixen, efectivament, un poder indiscutible (no sé si el quart, o si cal situar-lo una mica més amunt).

La concentració de mitjans en unes poques mans, en definitiva, impedirà la pluralitat, tant a l'hora de conèixer propostes, grups o formacions, idees, i tot allò que, en definitiva, la gent ha de tenir a l'abast perquè la democràcia, efectivament, pugui funcionar.

Els mitjans artesanals, per descomptat, no poden tenir ara mateix la influència que tenien fa dos segles (aleshores tots eren més o menys artesanals). Per muntar un mitjà de comunicació que tinguí incidència real fan falta molts milions. I, evidentment, no tothom els té.

Sempre, com podem veure, una majoria queda al marge, i una minoria decideix. Com en diríem, d'aquest sistema? Ω

Fa un any que na Maria Càmera regenta el Bar Can Matameles a Artà. És un bar del Barça.

Sor Elisabet Maria Mestre, de les Germanes de la Caritat, natural de la vila de Sineu, és la directora des de fa 14 anys de la Residència Mixta de Persones Majors d'Artà. La residència està ubicada al gran casal que era la Posada dels Oloros, una de les Famílies feudals del terme. Tenen 41 residents que paguen 64.000 pessetes al més. Els qui no poden pagar tant, són ajudats per l'Ajuntament. Una residència modèlica, molt bona i que n'hi hauria d'haver a cada poble.

Fa 23 anys que la Família Ribera de Lleida, va obrir el Taller d'Electromecànica de Cotxes J. Ribera al carrer de Ciutat d'Artà.

En Joan Bergues de Maria de la Salut, fa 4 anys que lloga bicicletes i motorinos a Cala Rajada.

La millor defensa

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

Un dels principals problemes que ha tingut el moviment de recuperació nacional català al llarg de la seva història ha estat que els catalans sempre hem anat a la defensiva en aquells temes en els que tenim tota la raó de la nostra part. Si tenim clarament raó en temes com, per exemple, el de la unitat de la llengua, per què anar amb peus de plom?, per què parlar amb vergonya, com si ens disculpéssim davant aquells que ens odien i ens volen cap-cots?

Fixeu-vos el que deia en Joan Fuster l'any 1982: "La tàctica [...] consisteix a erigir un "valencià" i un "mallorquí", que, successivament, poden dividir-se en un "lleidetà", en un "menorquí", en un "tortosí", en un "eivissenc", en un "alacantí"..."

Els colonitzadors sempre intenten dividir els ciutadans i ciu-

tadanes del país que colonitzen, per enfrontar-los entre ells i, d'aquesta manera, afeblir-los com a poble i menar-los a la seva pròpia autodestrucció. Els espanyols no en són una excepció i, ajudats pels botiflers/botifarres, també utilitzen la tàctica de "divideix i venceràs" amb els catalans. Així, els ocupants ens enfronten entre nosaltres mentre ells se'n riuen veient com ens inhiham els catalans, com perdem temps i esforços en absurdes batalletes civils entre valencians contra principatins o, dintre el país valencià, entre alacantins i valencians de la capital, per posar un parell d'exemples.

Si els catalans anem a la defensiva amb els espanyols (i els francesos), malament. Hem d'ésser intel·ligents, observar l'enemic i atacar-lo amb les seves mateixes armes. Jo ho he fet, a petita escala si es vol, i en dona

resultat. Us en posaré un exemple.

Els blaveros volen trencar la nostra llengua i diuen, contra tot criteri científic, que al País Valencià no s'hi parla català, sinó valencià.

Doncs bé, no deixem que els nostres enemics ens treguin de polleguera i, en contes d'alçurar-nos, ataquem amb les seves mateixes armes.

En certa ocasió parlava jo amb una blavera, era una granadina resident a Benidorm, que em comentava que el valencià era una llengua diferent a la catalana, però que no s'ensenyava a les escoles, ni tenia escriptors, ni res. Jo, en comptes d'eixecar-li la veu enutjat, contraataqué amb la seva mateixa tàctica, i diguí que a Andalusia no parlen castellà, sinó andalús. A ella no li agradà que jo digués això, i em contestà que

a Andalusia s'hi parla castellà, però jo li responguí igual que havia fet ella moments abans: l'andalús no era castellà, sinó una llengua diferent, encara que no s'ensenyava a les universitats. Com veia per on anava jo, no tingué més remei que callar-se, potser se'n adonà que acabava de fer el ridícul davant meu, i que li estava prenent el pèl. I és que jo sóc una persona intel·ligent i a mi no em podia enganyar amb blaverades. Idò, així cal contestar! Si ells volen dividir la nostra llengua, fem nosaltres el mateix amb la seva, i d'ara endavant diguem que el castellà és la llengua que es parla a Castella la Manxa, ja que a Madrid es parla "madrileny"; en la Riojà, "riojà", en Segovia, "segovià"; a Mèxic, "mexicà"... I ja veuren com callen com a covards. Ja se sap que la millor defensa és l'atac. Ω

Fa dos anys que na Pilar Moll regenta el **Bar Bondia** a Cala Rajada. A la foto amb la seva filla.

Fa 25 anys que na Francisca Esteve va obrir la seva **Botiga de Ceràmica** a la barriada de ses Rotges de Cala Rajada.

Fa 6 anys que la Família Donnarstag d'Alemanya regenta la **Botiga Viva** a Cala Rajada.

Fa mig any que la Família Klinger d'Alemanya regenta la **Cafeteria Cinema** a Cala Rajada. Despatxen la cuina internacional. A la carta hi podreu menjar per una mitjana de 1500 ptes., i us podreu asseure a cadires de directors de cinema.

Memoria subversiva del curs 1965-66

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRITOR

Record aquell curs amb una certa nostàlgia: Aules, menjadors del SEU a la Ciutat Universitària, concentracions d'estudiants, comunicats i avalots, Madrid, el Madrid de Franco i Fraga Iribarne Vaig arribar a la capital de l'Estat, per tal de matricular-me a la nova Escola Oficial de Turisme, els darrers dies de Setembre, juntament amb un company d'infantesa, Ferran Regueiro, nét del poeta mallorquí Tous i Maroto. Els aires de la gran metròpoli, vila i cort, estaven enrarits, especialment en els mitjans juvenils. Poques setmanes abans havien estat expulsats, definitivament, de la Universitat, els catedràtics López Aranguren, Tierno Galván i García Calvo. Era una de les respostes del govern a les manifestacions de protesta de més de cinc-mil estudiants el mes de febrer i sobre tot, de la reunió clandestina, a començaments d'any, a "Los Molinos", de Madrid, d'Esquerra Democràtica Cristiana, Unió de Juventuts Democristianes, PNV i Unió Democràtica de Catalunya, organitzacions, totes elles, que ens feien arribar més o menys puntualment tota la seva informació en ciclostil. Ja a Madrid estant, em vaig allotjar a una casa d'hostes al carrer Regueros, juntament amb el ja esmentat estudiant Ferran Regueiro i un altre al.lot castellà, un tal Lucas Rodríguez, que cursava Econòmiques i treballava al mateix temps a una llibreria. El ministre Fraga, que el curs anterior havia hagut de fer front, amb els seus col.legues de l'Executiu, als centenars d'universitaris que demanaven la dissolució del SEU, inaugurarà el nostre curs de l'Escola de Turisme amb una conferència on ens convidava a estudiar de debò i a esser conscients de la gran importància econòmica de la indústria turística que un dia es trobaria en les nostres mans. Haig d'afegir que en aquells dies, Fraga, que presentava a les Corts la Llei de Premsa i Imprempta, sabia que les crítiques a la seva gestió proliferaven dins la fosca. Ja anant a classe, aprofitant la meua estada per a visitar cada dissabte el Museu del Prado i ben sovint el Museu Arqueològic Nacional i la Biblioteca Nacional, vaig conèixer un excel.lent persona, l'amic gallès Constantino Castro, que havia abandonat la Facultat de Medicina per a venir a les nostres aules. Era un xicot molt fidel a la seva terra, jo diria nacionalista i vàrem compartir moltes coses, la delegació del curs, les festes i excursions (Toledo, Ciutat Reial, Sigüen-

(A la fotografia, Miquel Ferrà en companyia de Ferran Regueiro i de Françoise Ramon, una universitària francesa que el Maig del 68, a La Sorbona de París, tendria com a missió avisar els familiars dels estudiants malferits).

za, Portugal) i l'enyorament d'estar lluny de casa. El trimestre avançà i jo no podia perdre tampoc el temps, de manera que tot aprofitant els estudis, anava a les tertúlies literàries del Cafè Gijón i prenia molts cafetets amb els meus companys d'aula al bar del Centre d'Instrucció Comercial i Industrial, a la Porta del Sol. a dues passes de Governació, on tanta gent era tancada o interrogada. En aquells locals es distribuïa propaganda i fins i tot s'hi editava un butlletí no oficial on andònimament un podia dir la seva. Ja entrat el mes de desembre i passats els exàmens trimestrals, vaig passar un Nadal certament trist, sense doblers per anar un dies a Mallorca. Però l'avorriment s'esvaï amb la

represa dels llibres, després de l'Epifania. A la Facultat de Ciències Polítiques es celebrà la primera Assemblea lliure d'estudiants i setmanes després ens arribava la notícia del que s'havia esdevingut al Convent dels Caputxins de Barcelona. Un dels actes més freqüents era, en el Campus, la crema de periòdics en senyal de protesta per la manca d'informació. Circularen uns manifestos que no tothom signava i que dirigiren al ministre Fraga advocats, metges, arquitectes, intel·lectuals, estudiants etc. i on es protestava per suposades tortures als estudiants detinguts. Dos grups d'estudiants, militants comunistes, un pro-soviètic i l'altre pro-xinès havien estat duits a la presó a finals del mes d'a-

bril. I entre d'ells el nostre company de cambra, Lucas Rodríguez, potser la persona que més sabia del règim castrista cubà i de la vida i miracles del Che Guevara. La seva habitació era una biblioteca de llibres prohibits, la majoria editats a Mèxic, Argentina, França o la Unió Soviètica. Per això el dia que fou denunciat i ens visitaren els agents de la Social, ni tan sols l'amo de la casa, un vell jubilat valencià d'origens republicans, les tenia totes segures. Vaig tirar pel montpeller tots els papers que m'hagueren pogut comprometre i que guardava a la tauleta de nit o el caixó de l'escriptori. Tot el que em trobaren en aquell escorcoll fou les novel.les de Blasco Ibáñez, les d'Enrique Jardiel Poncela, les de Knut Hamsun i les de Colette. La resta eren apunts i llibres de text. Però En Lucas no va tenir tanta sort. La policia va fer inventari de tot allò: Les obres de Lenin, Karl Marx, Engels, Trostki, Mao...entre d'altres noms del socialisme que els agents no devien conèixer tant. Se'n dugueren engrillonat el nostre company i aquella habitació sempre tan plena i viva, restà fosca, tancada i morta. Però girem fulla. Un lloc on es podien sentir autèntics testimonis de la Guerra Civil o d'elements socials de l'estil del Lute i encara de gent de les capes socials més dissortades era la casa de menjars EL CRIO-LLO, una mena de taverna-restaurant que em donava un abonament mensual de trenta sopars per dues-centes quaranta pessetes. Estava en el carrer Barbieri, 21, és a dir, en la ruta de les "tasques". Tampoc em vaig voler perdre alguna cervesa o copa a "Chicote", per tal de recordar Hemingway. Haig d'estar també molt agraït a l'al.lota amb la qual sortia de vegades, Maribel, que més d'una vegada, quan no tenia res a la butxaca, em convidava a sopar. Anàrem a ballar, al cinema (Encara la record impressionada a la sortida del film "Zorba El Grec") i fins a tot a alguna festa flamenca. El mes de juny, els exàmens finals, que em foren favorables, marcaren el meu retorn a Mallorca. Ja dins l'Auto-Rex vaig llegir els titulars d'un periòdic: Eleuterio Sánchez, El Lute, havia estat detingut. La guerra del Vietnam seguia fent flamada. Eren detinguts militants del PC pro-xinès que editaven propaganda a la Delegació del SEU de l'Escola de Graduats Socials. I tot el que poc afegir és que havent estat finalista del premi de novel.la Cafè Gijón no el vaig guanyar...Era encara tan jove!
Ω

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Reflexions

JAUME SIMONET I BORRÀS

- * En tenir l'independència, per demostrar que som solidari, cridaré als vuit vents del món, que seria just el donar a Espanya el 0'7% de la nostra renda nacional.
- * Con va dir un escriptor mallorquí: no esperis mai que l'Estat espanyol et doni mai res, si vols quelque cosa li ho has d'arrabassar, per les bones o per les males. Així, pot ser ho aconseguiràs, i si és per les males, millor. Ho temdràs més prest i com vulguis.
- * Haver estat tants d'anys una "província", fa que ens creguem que políticament no som res. És com si després de quaranta anys de puta, encara no tenguessim llit.
- * Si demanes la independència, et donaran la federació. Si demanes la federació, et donaran l'autonomia. Si demanes l'autonomia esdevindrà colònia. I si acceptes ésser colònia, mai no seràs res. Ni com individu ni com a poble.
- * Ho va dir en Jaume Santandres: "No conec cap nació que després d'haver conegut la independència, per malament que estigui, vulgui tornar a ser dependenta.
- * I pensar que els Països Catalans som una de les nacions més riques i cultes d'Europa!
- * Fan una constitució que diu que, les comunitats autònoques no es podran federar. Però ells si que poden ajuntar Castella i Lleó, o Castella i la Manxa. I tot per fer la punyeta als Països Catalans. Ells saben que el dia que ens ajuntem; Adeu Espanya!
- * Que Mallorca sigui Espanya, no és cap problema. El problema és que Mallorca sigui d'Espanya. Que sigui una colònia d'Espanya. Ω

Si la justícia imperava

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

L'ETA ja torna tenir, tres persones avisades, que prest seran visitades per un gros ensurt patir. Aquest avís se pot dir que ells no tornen enrera l'hora bona els espera per dins un "Zulo" dur-li. Si no estan autoritzats, per que duen sa pistola? És ella eina molt bona, per uns moments apurats. Ells han d'estar preparats, per disparar, i matar, es el moda de lluitar, dels homos disciplinats. Què és això de poder fer, el que uns moments voldrà? I uns homes honrats duran, a tancar dins un claper o allà on vendrà bé, tot per crear gros penar, també milions costarà, a ell el dar-li carrer. Ministre d'Interior a ells los dona coratge sa gent de sa Democràcia, los darà protecció. Això no és la solució, ja s'ha vist en temps passat, això està demostrat, "perdre es temps i sa llavor".

Que és que van aconseguir, amb en Blanco en tot moment? A molt de milions de gent, sa queixa deixar sentir? Poca sort ell va tenir, perquè de fet el mataren, sa vida no perdonaren tot això va succeí. Molt de trui ells van creant, cada dia se pot dir, això és es trist camí, que noltros 'nam observant. Ses cabines destrossant, autocars pegant-los foc. això no se veu enlloc, sa policia mirant. Sa ordre des policies, es obrar amb dignitat, que persegueix sa maldat, que comet ses malifetes. No gastar ses energies perquè res 'conseguirà, mirar si amb bon obrar, atura ses dolenties. Tot home que no té por i encara rep molt coratge, sa seva grossa avantatge, li inflama lo seu cor. Ell no ferà res de bo, seguirà sa gran consigna, a dins molt fluixa justícia, lo dolent supera el bo.

Es pagès al sementer, hi sembra es blat porgat, cap llavor ha descuidat, perquè no la de mester. però de qualquè any rerè, hi va quedar sa cugula, a dins el blat net hi lluita perquè diu que dret hi té. El pagès prest ho veurà, a l'herba impertinent, en tot moment te present, el mal que li causarà. Ses rels per tot estendrà, des blat priva sa crescuda, de fet cap moment descuida que l'anirà arrabassar. A dins sa societat, mos va passant lo mateix, per desgràcia un gros feix, crea inestabilitat. A un punt s'ha arribat, molt difícil de jutjar, lo dolent superarà és nombre de sa bondat. Per mirar de netejar, és nostre gran sementer, unes lleis s'han de mester, tot vivent assebenar. No matar i no robar, no fer abús de ses dones, tampoc traficar amb drogues, s'estafador castigar. Ω

PASTA PIZZA

L'ATRIO
ARTÀ

TRACTORIA ITALIANA * PASTES-PIZZES
OBERT A PARTIR DE LES 18'30 HORES
DIMECRES TANCAT
Tlf. 83 51 77 * Carrer de Ciutat, 54
07570 Artà (Mallorca)

Gabriel Riutort Jaume
Director - Propietari

TALLERS G. RIUTORT
Agent Peugeot

C/. Gómez Ulla, 84
Telèfon 56 33 40
07580 Capdepera (Mallorca)

TALLER
DE XAPA I PINTURA
Taller Avinguda
MEROSAN S.L.

Avinguda Joan Carles I, s/n
Tlf. 56 53 37
Capdepera - Cala Rajada

**INSTALADORA
LADARIA S.L.**

Instal·lacions Sanitàries
Calefaccions i Piscines

Carrer Col·legi, 16
Tels. 56 37 43 / 37 77 07580 CAPDEPERA
Fax 56 55 71 Mallorca

*Restaurant
Cafè Carbone*

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuïri

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

**Automòbils
PLA DE NA TESA**

Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

Documents Not@ri@ls en c@t@là

Des de les disposicions contra la nació catalana recollides al "Decreto de Nueva Planta" que representaven la pèrdua de la nostra sobirania, amb el pas del temps s'anaren promulgant noves lleis per fer front a la possibilitat que hi hagués algun espai lliure per a la llengua catalana en els àmbits formals: les coses importants s'havien de fer sempre en espanyol per demostrar així la superioritat d'aquesta llengua i la del poble que la té com a pròpia (que no som nosaltres, per cert).

En aquest sentit, la Llei del Notariat de 1862 prohibia les escriptures públiques en català. El 1874, un reglament de la Llei del Notariat obliga a fer les escriptures públiques en castellà. El 1917, un nou reglament de la Llei del Notariat torna a prohibir el català. Un decret de 1944 aprova el nou reglament notarial i especifica que cal fer les escriptures necessàriament en castellà.

A hores d'ara les coses sembla que han canviat legalment però no en la pràctica quotidiana, fet especialment evident pel que fa als documents notarial en català.

Segons la "Plataforma pels Documents Notarial en Català" (www.millorsoft.es/manifest/), la situació de la llengua catalana en

els documents notarial és, malgrat el temps transcorregut des de l'aprovació de la Constitució espanyola i de la Llei de Normalització Lingüística de 1983 al Principat i de 1996 a les illes Balears i Pitiüses, molt minoritària i precària. Les causes d'aquesta inadequació de la realitat documental a la realitat sociològica del nostre país són, bàsicament, la falta de competències dels parlaments autonòmics pel que fa als sistemes notarial i registral (que continuen essent estatals) i l'escassa predisposició dels notaris en exercici als Països Catalans -no solament dels que s'hi troben de pas, i independentment que siguin catalans d'origen o vinguts d'altres zones de l'Estat- per complir el deure de disponibilitat lingüística, és a dir, per redactar els documents en la llengua oficial sol·licitada pels ciutadans interessats en els serveis notarial. Destaquem que aquest deure de disponibilitat lingüística resulta d'una interpretació assenyada dels Estatuts d'Autonomia i de les esmentades lleis de Normalització Lingüística i, sobretot, del principi de seguretat jurídica, essencial en la tasca notarial, i que aplicat a l'àmbit de la llengua es concreta en el fet que un jurista que controla la legalitat dels actes i contractes ha de conèixer adequadament les llen-

gües oficials del territori i, inexcusablement, la consagrada legalment com a pròpia del país.

En bona lògica aquesta situació s'hauria de capgirar quan les corresponents competències s'hagin traspassat a la Generalitat i qui sap si també algun dia al Govern Balear. Mentrestant, però, els protocols notarial -els arxius formats pel conjunt de documents signats pels notaris-, que són una font prou important per al coneixement de la realitat històrica dels Països Catalans, continuen essent escrits majoritàriament en castellà. I pel que fa al decurs de la vida quotidiana, actes tan importants i íntims com els testaments no són expressió fidel de la voluntat tal com ha nascut i

rescut en el si intern del ciutadà -en català- sinó que reflecteixen la imposició externa de la llengua del funcionari.

Davant d'aquesta situació, la "Plataforma pels Documents notarial en català", demana:

I.- El traspass de les competències notarial a la Generalitat de Catalunya, tal i com ja ha sol·licitat el propi Parlament de Catalunya. (No estaria gens malament que el Parlament de les illes Balears es pronunciés en aquest mateix sentit i es propugnin els canvis necessaris a l'Estatut d'autonomia).

II -. Mentre aquest traspass no es produeixi: a) que els notaris en exercici respectin plenament la llibertat d'elecció de la llengua oficial en la qual els interessats demanin que es redactin els corresponents documents, i que atorguin al català el tracte preferent que com a llengua pròpia li correspon; b) que els notaris que es trobin en situació de sol·licitar les places vacants reflexionin, abans de venir al nostre país, sobre la necessitat de demostrar la seva predisposició al coneixement de la llengua catalana i la seva plena disponibilitat lingüística, per tal de contribuir al més alt nivell possible de convivència ciutadana; c) que els ciutadans que no vegin respectats els seus drets lingüístics en l'àmbit notarial els facin valdre, de forma respectuosa i cordial, davant els notaris que els atenguin, bé directament, bé per mitjà de la plataforma redactora d'aquest manifest, o per mitjà dels advocats, assessors o instàncies que cadascú cregui més convenients.

Us hi podeu adherir, a més de per email, per correu a:

A. Palou Català
advocat
C/ Sant Antoni Maria Claret, 17, 2n, C -
25300 Tàrraga

o bé per fax als números:
(973) 31 33 15 i (973) 31 02 09

Josep Serra
serra@balearkom.es Ω

Notícies de la mili

Criden a files a un home de 86 anys que feu la mili el 1931

La història de la mili i de la incorporació d'al.lots a files es plena d'anècdotes, entre les que es pot incloure, a partir d'ara, del cas de José Vallejo de Dios, un sevillà de 86 anys que feu el servici a la caserna de l'Exèrcit de l'Aire a Tablada (Sevilla) l'any 1931 i que acaba de rebre una notificació de l'Ajuntament de Sevilla que acudeixi a midarse, a l'objecte de incorporar-se altra vegada al Servei Militar.

José Valleja de Díos va neixer a Sevilla el 7 d'abril de 1910, l'any 1931, amb 21 anys, s'incorporà a files a la base aèria de Tablada.

Ara, als 86 anys el negociat de recrutament de Sevilla l'hi citat un altre vegada. Ω

NO A LA IMPOSICIÓ DEL CASTELLÀ

NO AL GENOCIDI LINGÜÍSTIC CONTRA LA LLENGUA INDÍGENA

ESTIMA EL TEU PAÍS, ESTIMA LA TEVA LLENGUA.

TENIM DRET A SER ATESOS EN LA NOSTRA LLENGUA.

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN

Andreu

Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
c/ Grua, 6 • La Ribera • Ca'n Pastilla • Tel. 26 10 73
Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

**TENNIS
SON RIGO**

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Somtimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT
PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

OPTEL GM
OPEL

**SERVIAUTO
ARENAL S.A.**

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES-
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00 07008 - Palma de Mallorca

**Restaurant
S'escudella**

Cuina Mallorquina i Pizzeria

Passaig des Rei, 2
Telèf. 61 90 19

Esportes

Óptica Artà
Carrer de Ciutat, s/n
Artà

Óptica Pasqual
Elionor Cervera, 20
Son Cervera

PTIM

Tallers RIGO

**ELECTRÒNICA
INDUSTRIAL**

REPARACIÓ DE COMPRESSORS FRED,
BOBINATS DE MOTORS ELÈCTRICS,
BOMBES SUBMERGIDES,
GRUPS DE PRESSIÓ,
FEINES DE TORN I RIBOTEJAR

Camí dels Reis, s/n Passatge Particular
Tlf. 76 01 50 (3 línies) - Fax 76 02 28 - 07009 SON CASTELLÓ
Tlf. 31 04 63 - Fax 31 31 07 - Polígon can Bufill - EIVISSA (Illes Balears)

PETITS ANUNCIS

BORSA IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palmanova. És ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

SERVEIS PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

El Trio musical Metropolitan s'ofereix per actuar en ball de saló per a la tercera edat, Insero o hotels. Preus econòmics. Tel. 652674.

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Bugaderia Llitema. Autoservei, rentat en sec i en ba-nyat, neteja de catifes, servei ràpid. C/ Virgili, 17. Tel. 266331. Can Pastilla.

Planxisteria, pintura, mecànica. Taller San Francisco. Camí de Son Fangos. Tel. 490314. Es Pil·larí.

Pneumàtics Son Ferriol. Equipat de rodes, canvi de rodes

i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, cridau al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netedat i rapidesa. Tel. 771005.

Televisors, vídeos, ràdio-cassettes, els arreglam. Electrònica J. Garcies. C/ Francesc Frontera, 10. Tel. 264335. Coll d'en Rabassa.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Tenc 23 anys, estic acabant la carrera de ciències polítiques i sociologia. Voldria contactar amb empresaris per a començar a fer feina després de l'estiu. Preferentment treballs administratius, tot i estar obert a qualsevol altre possibilitat. Miquel A. Rodríguez. Poeta Juan Boscan, 4-4c-18013 Granada.

Venc figures de guix per a decorar. Cinquanta models diferents. Preus sense competència. Des de 150 ptes. unitat. Servei a domicili. Comanda mínima 5.000 ptes. Truqueu els horabaixes i vespres. 294444.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

PERSONALS

Al-lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Al-lots i al-lotes! ens agradaria cartejar-nos amb gent de tots els Països Catalans, des de Perpinyà a l'Alguer, les Balears i València, de 17 a 21 anys. Escriviu-nos les vostres contribucions per la independència i de segur que formarem una gran penya catalanista i independentista. Isaben Canela i Cinta Arasa. Apartat 129-43830 Torrendenbarra.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al-lots i al-lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Llagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al-lota felanixera. Som molt independentista, i estic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Portocolom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

ca. Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz- C/2 Volta 31- 07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Viudo mallorquí de 52 anys, abans casat amb una estrangera, se relacionaria amb mallorquina de 35 a 45 anys. També podria ser estrangera, però mai forastera. JABP. Apartat 161-07600 s'Arenal.

Cerc al-lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escriu-me a: Óscar, C/ Ausiàs March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al-lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima'ti escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Càdis).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escriure'm amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/ Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Esplugues de Llobregat (Barcelona).

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ensenyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor,

contra els traïdors, contra l'exploació obrera, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a Cris-tianisme i Justícia, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barce-lona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337 .200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar

Motos Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136 Tomàs Forteza, 24 • 462686

propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vic.servi-com-es

Si voleu col·laborar amb "Ajuda per als nens del carrer", grup català d'ajut a nins abandonats sobretot a Sud-Amèrica, podeu informar-vos al telèfon 93/6666354 o ingressar donatius a la Caixa 2100-3071** 721010.

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médicos del Mundo i Unicef amb els bancs espanyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Grup que té com a finalitat aconseguir la màxima difusió de independentisme arreu de la nació catalana vos enviarà mostres de material editat. Esperam les vostres idees i la vostra col·laboració. Escriviu a l'Apartat 13.203-08080 Barce-lona.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" - Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LENGUA (Ensenyans a Dittansia de la Yenwa Andalus) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si ques recibir el Puxa Asturias en to casa, y de baldre, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

BORSA DEL MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui i en parlem. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Desaparegut Opel Astra Blanc, PM-7017-BV. Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Opel Astra blanc PM-7017-BV. Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Peugeot 106 blanc PM-6255-CM. Gratificaré amb 25.000 ptes. per cada cotxe. Tlf. 630286.

Desaparegut Peugeot 106 vermell PM-8654-BZ. Es gratificarà amb 25.000 ptes. Tlf. 630286.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL de Mallorca

Nom.....DNI..... Cognoms.....Tel.

ATENCIÓ • Escriviu un sol anunci per cupó • Usau lletres majúscules • Escriviu dins el requadre el text

[Empty box for writing the advertisement]

Ompliu aquest cupó i enviau-lo a: L'ESTEL de Mallorca. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca EL DIARI DELS MALLORQUINS SUBSCRIVIU-VOS-HI !! ANUNCIAU-VOS-HI !!

FETS I PERSONATGES

1976-77: La reforma del règim

Fa mig any que en Massimo Pasqui de Roma regenta la **Gelateria Dolce Vita** a l'Avinguda d'Amèrica de Cala Rajada. En Massimo és molt popular a sa Pobla ho ha viscut un parell d'anys.

Fa 2 mesos que en Frank Lorkowski d'Àlemanya regenta la **Cafeteria Mini-Bar** a Cala Rajada. Un lloc on se menja per una mitjana de 800 ptes. Despatxa la cuina alemana casolana.

Na Concepció Alonso és la nora de l'amo de la **Cafeteria El Pirata** a la Platja de son Moll de Cala Rajada. Despatxa menús a 800 ptes.

Fa 5 anys que la Família Sànxes d'Àlmeria regenta el **Restaurant Alcazaba** a la barriada des Castellet de Cala Rajada. El menú del dia val 850 ptes. A la carta se menja per unes 2500 ptes.

Amb la LCR, el MC i altres partits de l'esquerra revolucionària realitzàvem sovint accions conjuntes, tant a les Illes com a la resta de l'Estat. En un dels articles explicatius contra el Pacte Social de la Moncloa, la LCR (Lliga Comunista Revolucionària) analitzava la situació econòmica de l'Estat espanyol, la inflació salvatge (d'un 30%), que colpejava els salaris, els controls dràstics que volia imposar el Govern (amb consentiment de P"CE-PSOE), la pèrdua de poder adquisitiu dels salaris que la signatura comportaria (i va comportar!). Per posar-ne un exemple: si en aquells moments la inflació era valorada en un 30% anual (amb tendència a l'alça), els Pactes de la Moncloa posaven uns límits als augments salarials d'un 22%. La qual cosa, per qui tenguí dos dits de front, volia dir que d'un cop els treballadors perdien entre un mínim del 8 i un màxim del 10% del seu poder

adquisitiu.

Només aquesta mesura -sense comptar les altres- implicava un ajut de 400.000 milions de pessetes per als empresaris.

El Pacte de la Moncloa també feia possible que setanta-un productes bàsics per a l'alimentació i subsistència diàries del poble, pugessin de preu sense permís del Govern ni cap control.

S'analitzava igualment l'atur que suposaria la signatura del Pacte. Els economistes independents donaven les xifres de tres-cents mil aturats més cada any i amb una tendència a l'augment permanent. Els 100.000 milions destinats a obres públiques i subsidi d'atur (40.000 i 60.000 milions respectivament) no podien solucionar un greu atur de més d'un milió i mig de persones.

Igualment la disminució de l'aportació empresarial a la Seguridad Social no feia més que augmentar

els beneficis empresarials, que després no revertien en escoles, hospitals, més llocs de treball, etc. El presupost que assignava el Pacte als aturats només podia cobrir uns sis-cents mil aturats i aturades amb un miserable salari de quinze mil pessetes mensuals. Els revolucionaris ens demanàvem... ¿què es farà del milió de treballadors i treballadores que resten sense assegurança?

Una altra qüestió que preocupava als comunistes (de l'OEC) era comprovar que es preparaven per a liquidar políticament totes les conquestes aconseguides pels treballadors en els deu darrers anys de lluita. I, concretament, allò que burgesia i reformisme volien fer era acabar amb les experiències de democràcia directa (les assemblees i les coordinadores d'assemblees, consells i comitès de fàbrica amb poders reals) per tal d'anar implantant un sindicalisme pactista, hipotecat a l'Estat i a la patro-

nal (a causa de les subvencions que rebria pel seu constant ajut a la consecució de pactes favorables a la patronal), que en cap moment qüestionà la monarquia, la "unitat d'Espanya" i l'economia de "lliure mercat".

Nosaltres, al contrari, lluitàvem per aconseguir que el futur sindicalisme fos anticapitalista i capaç de lluitar per l'autodeterminació de cada nacionalitat oprimida per l'Estat. Aquest sindicalisme de classe hauria de recolzar-se no en buròcrates sindicals pagats per l'Estat, sinó, ben al contrari, hauria d'estar bastit sobre els consells i comitès sorgits de la més autèntica democràcia directa. Volíem que la burgesia reconegués legalment els consells i comitès. Que aquesta nova forma de sindicalisme fos reconeguda. Parlam dels anys 76-77. Era molt abans de la consolidació de la reforma del sistema. Ω

MIQUEL LOPEZ I CRESPI

La llengua andalusa

Orígens del Flamenc

Durant segles en aquest país s'ha designat com àrab o moro tot allò que no se coneixia be i no s'acabava d'entendre.

El flamenc i "Cante Jondo" ha estat una d'aquestes coses sobre la que els etnòlegs, musicòlegs, historiadors i sociòlegs mai s'han posat d'acord.

Etimològicament el terme "falamingus" (1) (flamenc) és àrab; però no ho és la música Flamenca, a la qual alguns historiadors hispano-àrabs catalogaren com a rons, romi o latini (2), i no com a àrab, com se va creure fins fa poc.

Causa hilaritat veure com alguns clèrics musulmans dels segles X al XVI atacaven i perseguien les laïles, nubas i zambres per considerar-les costums cristians i llatins y i no islàmics.

I com els conquistadors castellans feren el mateix per creure que eren coses musulmans (3)

El Calendari Anònim Cordovès (segle X) (4) i el Calendari de Gra-

nada (segle XIV) a més d'informar-nos d'un futimer de gloses en llengua andalusa, ens donen una valuosa informació sobre la música i costums de la població andalusí.

El primer que es pot veure, és que tot dos es basen en el Calendari Julià (romà), el que confirma la pervivència d'una llatinitat cultural en Al-Andalus.

Hom queda gratament sorprès al comprovar que els andalusis, tan si eren musulmans com cristians, celebraven el Nadal, Cap d'any, Reis etc.; malgrat la pressió exercida pels mestres de les escoles coràniques.

Es cert que els orígens del Flamenc estan en les "Nubas" i el músic oriental Ziryah, però s'oblidaren de dir que el creador de les nubas era kurd educat a Bizanci.

Per això els orígens del Flamenc cal cercar-los en els Rawi (narradors o recitadors) que a les places i mercats cantaven moaxajas, laïles, zambres i zejeles.

La poesia tipus amorós recollit a "La Baabe" (o Mester Andalusi), està emparentada en la seva mètrica i rima amb la poesia galaico-por-

tuguesa i catalano-provençal; però sobretot pel fet d'estar en boca d'una dona.

En les moaxajas romances està l'origen de les zambres, laïles i tones; les quals s'acompanyaven amb un al-lud (llaud) i rhab (rabel).

Aquests tipus de cants recitats per mercaders, compradors de bestiar, mendicants i cecs serien l'origen de les desaparegudes cançons de cecs cantades fins ben entrat el segle XX, i de les tonades de diferents pals i cants.

1) pagés perseguit

2) Llatins.

3) Musulmans.

4) Primer Text conegut en termes de Yenwa d'Al-Yamia.

YUAL ALON-El Arenal de Jerez

Andalusia, la ventafocs

Andalusia, la ventafocs d'Espanya, continua oprimida i vexada pel jou centralista. Els andalusos enganyats des de fa segles, continuam votant partits que han fet un favor ben magre a la nostra terra. Els

nostres dirigents se diverteixen en les seves festes, saraus i corrupcions. El PSOE va destruir la petita i mitjana empresa, llevà llibertats aconseguides anteriorment (Llei Corcuera), empobrí els pagesos, "enxufant-se" entre ells i jugant a la ruleta el nostre futur.

Ha arribat el moment de dir prou, ha arribat l'hora d'engegar-los del poder.

Andalus! Felipe Gonzales ens pintà un món irreal, n'Aznar ens enganya. Mai avançarem votant-los. Tornarem a emigrar.

Andalusia necessita un vot andalusí, necessita llegir la seva història i adonar-se que l'única via possible pels nostres problemes és l'autodeterminació i la independència.

L'Estat espanyol ens vol tenir boca closa, però, l'Estat espanyol no s'aguanta per cap cantó. Som pobles variats amb idiomes diferents, costums diferents i concepcions de la vida oposats.

Andalusia té riquesa suficient per començar a caminar sola. Ha de marcar la seva singladura separant-se d'aquesta nació artificial que ens va invadir l'any 1492 i ens condemna a la misèria des de aquell temps. **Francisco Antoni Santos Gonzalez.** Cadis. Ω

el lleu de tots
mereix un respecte
FORA FUMS!

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

La revolució obrera a l'Estat espanyol

PERE FELIP I BUADES

18 de juliol de 1936, de matinada. És troba reunit en el Ministeri de Guerra (Plaça de la Cibelles) el govern amb algunes personalitats del Front Popular. El vespre passat s'ha revoltat l'exèrcit d'Àfrica comandat pel general Franco. Al carrer, els treballadors demanen armes. Els dirigents del Front Popular cerquen un acord amb en Franco.

El govern està compost pels partits "republicans" que se suposa que representen a les classes mitjanes. Durant mesos, aquest govern ha deixat organitzar els grups de xoc falanxistes i, sobretot, ha permès el desenvolupament de la conspiració de l'exèrcit.

La seva preocupació era bloquejar el moviment dels treballadors que, el febrer, havia fotut fora els governs dretans i tret de la presó els dirigents de la revolució obrera del '34. Però el moviment obrer s'ha demostrat imparabile. L'u de maig, les forces d'UGT i les JSE apareixen com un autèntic exèrcit obrer. La CNT guanya a sectors sencers de la classe obrera madrilenya, dirigeix una vaga de la construcció que és un gran moviment revolucionari.

La reacció feixista treu les pistoles contra els treballadors. Banquers, bisbes i generals, d'acord amb en Musolini amb n'Hitler i amb la connivència de sectors de l'imperialisme "democràtic", organitzen l'aixecament de l'exèrcit del Marroc, que serà seguit a tota la Península i a Mallorca (generals Sanjurjo, Mola i Queipo de Llano), encara que el govern no ho vol reconèixer per tal d'evitar la mobilització dels obrers i camperols en defensa de la República. Vol un marge per a negociacions secretes.

Aquest govern dèbil, i el dèbil president Manuel Azaña, no tenen

la confiança dels que en aquest moment, malgrat les mentides del govern amagant l'abast de la revolució, han sortit al carrer.

Són les masses treballadores que el 14 d'abril del '31 festejaren amb il·lusió la República, i que ara estan convençuts que només ells i les seves organitzacions la poden salvar i realitzar les aspiracions de la majoria. Per això el govern Azaña ha cridat a consulta als dirigents del Partit Socialista.

En aquesta reunió, només en Largo Caballero, dirigent d'UGT, està a favor d'armar als treballadors. N'Indalecio Prieto, que havia desplaçat poc abans a n'en Caballero de la direcció del PSOE, coincideix amb els "Republicans" que no s'ha d'armar la població.

A la fi, el president Manuel Azaña nomena cap del govern a n'en Martínez Bàrrio, el més dretà de tots ells, amb l'encàrrec que arribi a un acord amb els sublevats.

L'UGT i la CNT salven la República

Però l'UGT ja està traient armes dels arsenals, d'acord amb alguns oficials de sentiments republicans i socialistes. Per tot l'Estat espanyol, els obrers d'UGT i CNT, aturen als revoltats, llevat de casos com Sevilla on fan cas de les consignes dels conciliadors. No passa el mateix a la major part d'Andalucía.

Barcelona és el centre la insurrecció obrera. Però també a Madrid els obrers de les confederacions i les joventuts socialistes i llibertàries prenen la caserna de la Montanya i la capital entera.

El mateix passa per exemple a Euskadi. A Biscaia i a Guipuzcoa són sols les milícies obreres que aturen l'alçament. Llavors, les autoritats nacionalistes, amb la repressió

de les organitzacions obreres, amb les vacil·lacions polítiques i els infiltrats, debilitaran el Front Nord.

En Martínez Bàrrios ha de renunciar a formar govern perquè el que volen el poder que estan darrera l'alçament, és precisament destruir aquesta enorme força obrera. N'Azaña ha de nomenar primer ministre a n'en Giral, que oficialitza la distribució d'armes i presideix un govern que no controla res en el país, per la senzillera raó que l'aparell de l'estat burgès, que era el de la Monarquia amb algunes reformes, s'ha esmorteït o està a l'altre bàndol. Com la pròpia burgesia, per altra part.

Els treballadors aixequen òrgans de poder

Són els sindicats, i altres organitzacions obreres, les que aixequen les milícies i es fan càrrec de la defensa, en el Front d'Aragó, a Somosierra, a Extremadura, a les serralades basques. Les fronteres són controlades per les milícies. L'ordre públic, a les ciutats, també. Sobre tot, els sindicats prenen les fàbriques i les terres per organitzar la producció. És més, en els primers moments, només UGT te una xarxa de comunicacions que abasta tot el país. Això mateix passa amb la flota, amb els ports...

Les milícies i comitès controlen tot el país, encara que la seva estructura és desigual. A Catalunya arriben a constituir el Comitè Central de Milícies Antifeixistes.

El moviment obrer internacional recolza d'immediat la revolució. L'Estat espanyol és el front de la classe obrera de tot el món contra el feixisme, contra el capital. El recolzament és concret tot d'una en l'enviament de doblers i de voluntaris.

Les alternatives de la revolució

La revolució del '36, continuació de la d'Astúries del '34, és l'espe-

rança del moviment obrer europeu front el feixisme. No hi ha motius per dubtar l'afirmació d'algú tan ben situat com en Nin, de que la mobilització de masses era, almenys, comparable a la de la revolució russa.

I les institucions republicanes? Són com a fantasmes. Què fer amb el president Azaña, que no aconseguí cap acord amb en Franco? Amb el govern fantasma d'en Giral? i amb el PNV i amb el president català Companys?

Així, a Barcelona, una assemblea de la CNT discuteix la posició que cal prendre. En Garcia Oliver pensa que la CNT s'ha de fer càrrec de l'administració i de la guerra. És derrotat. Es decideix recolzar la continuïtat d'en Companys i de les institucions. Poc temps després, els dirigents de la CNT van a la Generalitat. En Companys els diu: "El poder és vostre, si em necessiteu i em voleu com a president de Catalunya, digueu-m'ho ara". Els consellers presents tremolaven davant els cenetistes que tenien el fusell entre les cames. Aquests mantingueren a Companys.

Els dirigents d'UGT i els de la CNT toleren primer i llavors fan seva la línia plantejada pel PSOE i pel PCE, que és reconstruir les institucions de l'Estat burgès per aconseguir el recolzament dels governs imperialistes democràtics. Per això, per a sotmetre les organitzacions obreres, Largo Caballero i Frederica Montseny se posaran al front del govern republicà. Més tard, els trauran fora. En aquesta submissió a l'imperialisme democràtic (que en definitiva és el que vol en Franco) se juga tota la sort de la revolució obrera del juliol del '36. La seva derrota durà a la Segona Guerra Mundial, a quaranta anys de dictadura d'en Franco, i al que resta encara avui del franquisme. Ω

En Miquel Reixac acaba d'obrir una botiga d'informàtica, consumibles i telefonia mòbil al carrer de Cala Agulla de Cala Rajada. A la fotografia amb la seva ajudant Xesca Font.

Na Maribel Mas és la dependenta de la Botiga Presents a Cala Rajada.

Na Karlota Krosby de Dinamarca fa 5 anys que regenta el Bar Juva al costat del cine de Cala Rajada. Clientela local.

Fa 4 mesos que n'Eva Bennasser ha obert el Saló Unisex Eva a Cala Rajada.

L'exquisidesa policial

"Bon dia, Senyor guàrdia! "plaff" (bufetada).

"Esto por decirme bon dia!"

Al dia següent al passar per davant el Sr. Guàrdia

"Paff", ¡Esto por no decirme Buenos dias!"

Li explicava aquest fet, més o menys metafòric, al meu fill, que succeïa quan jo era jove. I li explicava que abans, els guàrdies, en lloc de protegir-te, més aviat et vigilaven. Ara passa el contrari. Els guàrdies, en una democràcia com la nostra, tenen la missió primordial de protegir-nos; per això i d'altres coses,

hem de pagar religiosament els nostres impostos.

Però l'altre dia, mentre passejava amb el meu fill pel carrer Major de Montcada, a l'alçada de l'Ajuntament, ens vam trobar davant d'unes desenes de persones i, al mig de tothom, el nostre veí, aquest xicot que es l'encarregat d'una botiga, aquest xicot que coneix tot Montcada per la seva tasca i la seva vinculació social amb els joves del poble. Aquests xicot estava literalment esclafat contra el terra i damunt de les seves espatlles tres o quatre policies (un d'ells amb el genoll al coll, a més d'un guàrdia urbà subjectant el xicot. No sé quin crim haurà comès,

però per efectuar una denúncia contra qualsevol ciutadà, sobradament conegut i localitzat el seu hàbitat, sigui quin sigui la seva presumpta falta, només cal moure papers i no cops de puny!

Senyor Montoro, regidor de Governació de l'Ajuntament, com li explico al meu fill l'exquisidesa policial quan, d'altre banda, veu al seu amic, amb qui vol fer una plataforma en pro de les bicicletes, en circumstàncies semblants? Només vull comprendre que no tots els policies són iguals i que els policies que ens vigilen enlloc de protegir-nos siguin retirats. Vull entendre que el policia local que va ruixar els ulls amb esprai antidisturbis al meu veí, el volia ruixar sobre els rostres d'aquests policies ofuscats en una missió impossible. I vull entendre que això no passarà mai més. Antoni Mollet i Vall. Montcada Centre. Ω

Frísia

Com un fístol fet a la Mar del nord, Frísia s'allarga plana i verda vorejant les costes entre Holanda i Dinamarca.

País de llegendes vikingues i refugi d'antics pirates. Nació marinera i camperola que aixeca de nou l'exigència de la seva originalitat i reclama la llibertat col·lectiva per a regir el seu propi destí.

Malgrat la marcada personalitat del poble frisó aquest no ha arribat mai a constituir un Estat modern, i l'existència de formacions col·lectives i la identificació profunda entre diversos països frisons només arriba a cristal·litzar en una sèrie de pactes i aliances entre ells. La formació i l'adveniment dels Estats moderns actuals va impedir que aquest poble arribés a consolidar els seu procés constitutiu. En un principi Frísia era conformada per cinc països dels quals la història n'ha fet desaparèixer dos i posa en greu perill els tres que encara resten. Avui dia, el poble frisó està dividit en tres estats: Dinamarca, Alemanya i Holanda, dins aquest darrer és on se conserva el major percentatge de frisons, uns 800.000. La seva capital, Honwert (en neerlandès: Leenwarden) ha estat el bressol del renaixement de la consciència i del moviment frisó. En 1844 va sorgir, oficialment, aquest moviment nacional reivindicatiu. El 1939 va ser fundada l'Acadèmia Frisona, entitat semblant al nostre Institut d'Estudis Catalans.

Frísia sorgeix, geogràficament, com a resultat del procés d'acumulació de terres d'alluvió i, conseqüentment, ha estat un país particularment abocat a l'agricultura i a la ramaderia. Terra plana i fèrtil, de fàcil irrigació i cultiu, amenaçada actualment per les tècniques modernes de producció intensiva que posen en greu perill l'equilibri i l'ecosistema de base. Els països Baixos, i més concretament Frísia, són països altament elaboradors de productes làctics.

La configuració de la seva geografia va obligar els camperols a aixecar petites elevacions en el terreny on construir les seves cases; d'aquesta manera s'asseguraven contra les inundacions provocades pel trencament de les defenses marines.

La pèrdua de terres ocupades per l'activitat

de la mar va fer que l'any 1000 els frisons cridessin els especialistes holandesos perquè aquests els ajudessin a construir defenses millors, i així poder recuperar progressivament terres al mar. D'aquesta manera les progressives immigracions holandeses van significar l'ocupació de Frísia. Amb el temps, la llengua holandesa es va imposar mitjançant l'Església i l'aparell de l'administració. Aquest procés d'ocupació pacífica però aclaparadora donà com a resultat l'existència d'una societat holandesa amb un status social alt, al costat d'una altra societat frisona composta fonamentalment per camperols. La desigualtat social així com la diferenciació cultural han despertat l'adormida consciència de poble. Més tard, la política ha clarificat la situació d'inferioritat com a col·lectivitat.

Colonitzada culturalment, anul·lada com a nació, Frísia treballa pel seu alliberament pacífic, per guanyar la consciència individual i col·lectiva del seu poble que roman fidel en la seva intimitat, al gran principi de la llibertat.

"Leaver death as staff" (millor la mort que l'esclavitud). Amb aquest lema d'un dramatism que no correspon a la realitat del seu moviment polític, el poble frisó renova la seva voluntat ferma de subsistència.

El 97% del poble frisó entén la seva llengua mare, el 83% la parla, més del 70% l'acostumen a parlar a casa seva, el 69% és capaç de llegir la seva llengua i només l'11% escriuen el frisó correctament.

Nomes el 7% dels camperols i treballadors són de llengua holandesa mentre que el 64% dels empresaris parlen la llengua oficial dels Països Baixos, és a dir, la llengua holandesa. Aquesta divisió sociolingüística del territori frisó és prou aclaridora en el moment de fer-se una idea de la situació de la cultura i de les estructures socials. Aquesta particular situació va motivar la creació del Partit Nacionalista Frisó que també va haver de sortir al pas al sucursalisme dels partits polítics holandesos que treballaven a Frísia. Aquest partit, de fundació recent (1966), té la ferma convicció que la seva tasca immediata radica en el renaixement de la llengua i de la cultura frisona com a pas previ per a definir més tard un programa econòmic que respongui a les necessitats del poble i del país. Políticament les seves pro-

postes van encaminades a l'articulació democràtica i federal dels Països Baixos i, en extensió de tot Europa. Reclamen una sobirania nacional que vetlli per la solució dels greus problemes plantejats a la nació frisona: la degradació del medi ambient, la despersonalització cultural, la crisi econòmica, etc. A nivell polític, també existeix l'anomenat FOKA, moviment cultural i d'agitació compost principalment per radicals que dubten de sistemes federals que, diuen, de per si són centralistes, i opten, per contra, per altres d'inspiració confederal, on la sobirania del poble resta garantida i paral·lela a la sobirania de la nació. El FOKA parla d'alliberar Frísia del sistema capitalista i propugna caminar vers una democràcia popular de clara tendència socialista i llibertària. El terreny de lluita és, per a aquest grup, especialment l'ideològic, ja que la despersonalització cultural també significa per a ells una despersonalització ideològica.

El govern holandès és acusat de colonitzar Frísia, d'exercir-hi una tolerància repressiva típica de tot règim democràtic i capitalista, que mai no aixecarà el garrot contra els seus ciutadans (súbdits, en aquest cas) però que els manipularà subtilment i els mantindrà sota el seu control amb mitjans tan "flexibles" com resistents.

Diuen que el sistema holandès és comparable a una presó amb barrots de goma, ben decorada i amb tot el confort possible però on, en definitiva, el que manca és la llibertat real i el control sobre les pròpies vides i sobre les qüestions fonamentals dels països.

La crítica als sistemes polítics democràtics avançats i socialitzants no pot fer-se ja amb el bagatge teòric tradicional; almenys en part, demana la inclusió de nous elements que ajudin a distingir el que és real del que és aparent. De fet, als Països Baixos es pot viure bé si ens ho mirem de de la foscor de la nostra història immediata, però sempre, i a tot arreu, la revolta ens recorda que, encara que pugui semblar-ho, la "democràcia" o el "poder popular" no sempre són exercits amb el clar i conscient consentiment natural de la nació, la regió o la ciutat diferenciada; torna a subratllar la necessitat que tenim d'administrar els nostres propis afers i fer sentir-nos lliures per a ser i per a viure.

Informe oct.1977 (Ed. La Magrana). Ω

N'Alexandra Vallcaneres és la cambra del Restaurant La Rotonda a Cala Agulla. Despatxa les hamburgueses, els pollastres a l'ast les amanides... se menja per una 600 ptes.

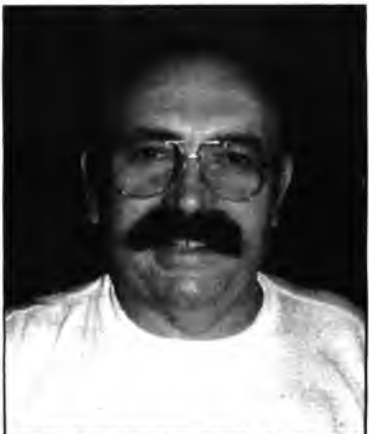

Na Catalina Alzina és la madona jove de l'Hotel Alzina a Cala Agulla. Un hotel de 100 places que va obrir son pare en Jaume Alzina fa 40 anys, quan a la barriada no hi havia quasi res.

En Joan B. Rodríguez, natural de Cádiz, fa 4 mesos que regenta el Bar Sa Font a Cala Agulla.

En Francesc Avellaneda d'Andalusia, fa 20 anys que lloga bicicletes a la barriada de Cala Agulla as Cala Rajada.

En Josep Herrera, natural d'Andalusia, fa 4 anys que regenta el Bar Els Amics a la Plaça dels Mariners de Cala Rajada.

Per l'etiquetatge de productes en català

Manifest de la Plataforma per la Llengua

(col·lectiu que l'ha adaptat d'un text publicat en forma d'anunci a la premsa escrita per Òmnium Cultural)

És preocupant i regressiva per al progrés de la normalització de la llengua catalana la sentència del Tribunal constitucional que declara la validesa del Reial Decret 1122/88 que imposa l'obligació de redactar necessàriament almenys en castellà els productes alimentaris que es comercialitzin a l'Estat Espanyol.

Cal considerar que el camp de l'etiquetatge constitueix un dels flancs més dèbils del català, i que a casa nostra hi és usat en proporcions ridícules inferiors a l'1% per darrera d'altres llengües com el grec, el suec, l'alemany i l'anglès, tot i que paradoxalment les enquestes conclouen que el català actua sempre com a element afavoridor del consum en l'etiquetatge dels productes.

És cert que la sentència no prohibeix l'ús d'altres idiomes sempre que no hi falti el castellà, però aquesta

altra llengua secundària tant pot ser el català com el sànscrit i l'arameu, per no dir l'antic hittita cuneiforme. Si aquesta situació no s'arranja la presència del català en els productes que es comercialitzen tant a Catalunya, com el País Valencià i les Illes Balears, a part d'ésser purament voluntària, serà sempre secundària, innecessària i folklòrica i això suposa un menyspreu i un balderament de la nostra llengua.

A més a més la sentència del Tribunal Constitucional és molt greu perquè estableix uns precedents molt perillosos: avui es tracta de etiquetatge, demà serà el mateix a l'empara d'una llei reguladora de la seguretat viària i tindrem els rètols de tota mena d'escriu en castellà, l'endemà caldrà redactar obligatòriament almenys en castellà tots els documents administratius, etc. aquesta

desfeta de la llengua pot esdevenir realitat si no hi ha una ferma, autèntica, valenta i eficaç actuació per part de les institucions catalanes, responsables de la defensa de la llengua pròpia. És molt necessari també que el Parlament de Catalunya adquireixi plena sobirania en matèria lingüística.

Davant de tot això demanem:

a) Sense perjudici de les actuacions que es puguin realitzar a Catalunya, considerem que cal aprofitar l'actual conjuntura política per tal d'aconseguir del Govern espanyol la revocació de l'article 19 del decret 1122/88 que obliga a etiquetar en castellà, entre altres raons perquè aquest article està en contradicció amb el que disposa la Directriu Comunitària que permet etiquetar els productes en qualsevol "llengua fàcilment intel·ligible", i no creiem que el

Govern estatal pugui sostenir seriosament que el català no s'entén fàcilment a Catalunya, tal i com apostaria també l'esmentada trillanç la nostra llengua de "poc intel·ligible".

b) Que el Govern de la Generalitat de Catalunya fent ús de les facultats que li atorga l'Estatut de Catalunya, la Llei de Normalització Lingüística de 1983, i altres disposicions, d'acord amb el necessari desenvolupament de l'estatut del consumidor, i atenent al suggeriment del propi Tribunal Constitucional, dicti de forma immediata un decret disposant que a les etiquetes de tots els productes alimentaris que es comercialitzin a Catalunya, hi figuri necessàriament el català amb una imposició de sancions idèntiques a les que preveu el Reial decret 1122/88 pel castellà.

c) Promoure en el Parlament de Catalunya la tan necessària urgent modificació de la llei de normalització Lingüística tan insistentment demanada. Caldria també desplegar l'estatut del consumidor. Ω

United Nations recognition of Andorra

This is the complete text of the speech of Andorra's president Òscar Ribas when the country was officially admitted as the 84th member state of the United Nations, at the UN General Assembly on July 28th, 1993. The original speech was given in Catalan.

Excel·lentíssim Senyor Secretari General.
Digníssims representants dels Estats.
Senyores i senyors.

Avui és un dia històric per a Andorra. El meu país ha estat admès com a membre de l'Organització de les Nacions Unides; hem vingut aquí a Nova York per hissar la nostra bandera junt amb les dels altres països. Culminem així moltes de les aspiracions del nostre poble i tot un procés de serena i tenac transformació. Andorra ja no és un vestigi del dret feudal i medieval, sinó un Estat homologat segons els criteris del dret internacional modern. I d'aquesta manera s'ha tancat tot un secular procés de formulació jurídica que es va iniciar amb els pariatges ara fa més de set-cents anys i ens ha conduït a la cerimònia que estem vivint.

En aquest moment, i en aquesta ocasió, és just que ho faci, i així ho faig, que tingui un especial record pels nostres dos caps d'Estat, els Excel·lentíssims Coprínceps, que han impulsat, col·laborat i acceptat la modernització institucional; i per a tots aquells dels meus conciutadans que des de l'any 1925, amb un primer intent d'aproximació a la Societat de Nacions, han lluitat per fer possible que aquest acte se celebrés.

Permetin, també, que els digui que per a mi personalment és un altíssim honor el fet de representar avui i aquí el poble andorrà i que em considero molt privilegiat de viure aquest moment i complir aquest deure tan gratificant. Perquè, avui, en assolir aquesta fita, Andorra obté els objectius de normalització o d'integració a la comunitat internacional als quals moltes persones de la meua generació i jo mateix hem dedicat els millors anys de la nostra vida.

Vull expressar el sincer agraïment al Consell de Seguretat i al Secretari General pel suport que ens ha estat atorgat en la tramitació de la nostra entrada. I de manera molt singular, vull fer constar la nostra viva i profunda gratitud als Excel·lentíssims representants de la República francesa i del Regne d'Espanya, que, de fet, apadrinen avui l'ingrés del meu país. Els prego que facin arribar als seus Governos respectius l'expressió dels nostres sentiments, que són els que tradicionalment han marcat la nostra franca i lleial col·laboració, que estic segur que no solament es mantindrà sinó que encara s'enfortirà en el futur. I també estic convençut que, de manera semblant, es consolidarà la nostra integració en tot allò que la Comunitat Europea representa, perquè territorialment hi estem enclavats, però filosòficament i com a model de societat volem igualment estar-hi immersos.

Som un país petit però conscient del valor d'allò que és autèntic i que, en un món segons com desmesurat, la dimensió reduïda pot significar una aportació positiva d'equilibri i convivència. Quina hauria de ser la talla ideal d'un Estat? Evidentment ni l'economia ni la ciència política poden donar l'adequada resposta. Aristòtil nota, en la seva Política, que el volum de la polis ha de permetre que tothom conegui el caràcter dels altres; el territori, segons diu, ha de poder contemplar-se en la seva tota-

litat des del cim d'una muntanya: Andorra respon a aquestes característiques humanes i geogràfiques.

Amb altres micro-Estats del món, temem més el gegantisme polític com més lligats estem a la noció de mesura i a l'accessibilitat del fet polític, una de les característiques dels nostres costums que s'ha de salvar; perquè, encara creiem d'actualitat la fórmula de Protàgores: l'home és la mesura de totes les coses. Els grecs sabien perfectament que la diferència de volum comporta una diferència de qualitat. En un món que ha de lluitar per la pau, em sembla que hi ha un espai per als que hem optat per conviure i no imposar. I, per tant, Andorra té el decidit propòsit de fer, tan modestament com es vulgui, a escala de les seves possibilitats, aquesta contribució a la pau i la cooperació mundial i també a la del seu antic i present amor per la llibertat.

Som un país que no té riqueses naturals. No té cap altra força ni riquesa que la seva gent. Som un país del Pirineu, aquesta muntanya d'Europa que no separa, sinó que és un lloc de trobada. Estimular el desenvolupament econòmic del Pirineu és una prioritat que respon a criteris de benestar, prosperitat i qualitat de vida, però també, a part de consideracions de justícia i solidaritat, a la necessitat de fixar i retenir les poblacions autòctones a la muntanya per raons d'interès general com les de conservació de la natura. Andorra no és, però, una zona deprimida. Sempre ha estat capaç d'adaptar-se a les noves circumstàncies per aconseguir un elevat nivell de renda. Amb l'adopció de la nostra Constitució de forma democràtica i l'obertura de participació en el món internacional que iniciem en aquest acte d'avui, Andorra mira el futur amb optimisme, i ho fa confiant en les seves capacitats i esperances en les noves oportunitats que té al seu abast.

En realitat som una vall. I la vall és una forma de vida. És casa, aigua i habitatge i, per tant, una comunitat a mida de la persona i de la família. Tal com les grans valls del Ganges o del Nil han estat bressol de grans civilitzacions, la nostra petita vall del Valira també ha decantat, a través de segles, una identitat nacional que no s'ha fet contra res ni contra ningú. Ans al contrari, hem estat sempre un país d'acollida i una vall oberta a tothom que hi ha vingut. És precisament des de la nostra identitat que volem l'aportació de la nostra personalitat col·lectiva. Perquè identitat i universalitat són perfectament compatibles i juntes constitueixen la sòlida base de l'intercanvi de cultures, fonament necessari per bastir un món de pau i llibertat. És per això que, per obrir-se a la projecció exterior, convé donar primer cohesió a la pròpia identitat. Tenim ben clar que per fer coses i per comunicar-les cal ser cosmopolites i políglots, però també que per ser cal aprofundir en les pròpies arrels. I les nostres són les de la cultura catalana. El català és el nostre idioma oficial. És en la llengua de Ramon Llull, Ausies March i Salvador Espriu, la qual es parla des de Fraga -a l'Aragó- fins a Maó -a l'illa balear de Menorca- i des de Salses -al Roselló francès- fins a Guardamar -a les terres meridionals del País Valencià. És en aquesta llengua, la catalana, que he vingut davant aquesta Assemblea a parlar de pau, llibertat i fraternitat.

Permetin que acabi citant la llegenda que figura en el nostre Escut nacional -Virtus, Unita, Fortior (l'acció o la força unida és més més forta)-, que s'adiu amb els objectius que s'han fixat les Nacions Unides.

Moltes gràcies. Ω

Na Pepa Gambins, ja fa molts d'anys que va obrir la **Perruqueria Josefina** a la Plaça dels Mariners de Cala Rajada. A la fotografia amb sa mare que aquests dies ha fet els 91 anys.

En Manfred Seguer, natural d'Alemanya fa 1 any que ha obert l'**Immobilària Happy Day** a Cala Rajada. Fa 25 anys que en Manfred venia de vacances a Cala Rajada, a vegades fins a 5 vegades l'any.

En Joan Garcia és l'encarregat de la **Pizzeria Portopizza** a Cala Rajada.

N'Alfonso Morilles, natural de Granada, fa 2 mesos que ha obert el **Meson Alfonso** a la barriada des Pontarró d'Artà. Despatxa copes, tapes i entrepans.

Històricament parlant un hiatus no deixa d'ésser una manca de connexió entre dues vocals no febles que van annexionades, dins el que poguéssim dir, una espècie de matrimoni no consumat i que la història ha afegit per manca de reflexió hieràtica de les vocals veïnes o aferrades per la proximitat.

La poca recerca arran de les esmentades vocals cal entendre'l per la manca d'ofici del redactor i que la història hieràtica sublim no perllonga la mala astrugància de la matèria gris ofuscada baix l'influx percentual de la sinistra confraria de la memòria dels fets esdeinguts al llarg de la visita dels malèfics rituals de la previsió total

i merescuda de la virtut virtual dels signes visibles de la humana servitud de la història.

La hiperbúlia de les masses que envolten els fets és, històricament parlant, la mateixa reflexió o relació o nexu o il·lació o nus o vincle o enllaç o unió relativa al fet històric, onanista i reflexiu, d'una mateixa relació que els fets reals esdevinguin una mena de recull, ferm i contundent, del que dirà la narració dels faïments.

Caldrà esperar que la conjuntura ofusquiva de la circumstàn-

Històric

JULIÀ PERE RADO I GARAU

cia esperoni la peripècia i el fet, relativament històric, o real de la fixació d'un atzar, merament profètic i diferencial, definitiu per arribar i destriar el que la ventura o, pot ser, un tràngol que triarà de la virtut.

I a la fi arribam al tan desitjat resum del que la història història recollirà com successos relatius i circumstàncies relacionades a la fortuïtat o ventura que, procedent del gloriós baluard de la comunitat general, regirà sobre els íntims i calmats reclams de la

benaurada i honorada casta dels guarans.

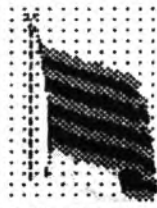
I afegirem com a circumloqui relatiu a la conversió inconseqüent malastruga els beneficis de la immoral i beatifica prosòdia prosaica de la qüestió.

Necessitem que el curs inequívoc i circumspecta de la història històrica o la històrica històrica o la hieràtica història històrica o la històrica hieràtica història o sigui un hiatus esdeingui part de la històrica història hieràtica col·lectiva.

Històricament no sortirà la història però hieràticament el que si us dic és, que el que acab de dir, és històricament cert.

P.S. Un hiatus és això. Ω

Instància a les Nacions Unides demanant la independència de la nació catalana

CATALAN NATIONAL COUNCIL

Mr. Kofi Annan
Secretary-General of the United Nations,
UNITED NATIONS Headquarters,
New York, N.Y. 10017
USA

1st September 1997

Mr. Kofi Annan,

On the 24th of October, 1971, at the age of ninety-four, the composer and creator of the «Hymn of Peace», Pau Casals, stepped onto the podium of the United Nations to perform for the first time that song of hope, before a worldwide audience. He also received from the then Secretary-General of the UN, U'Thant, a medal in recognition of having dedicated his life to the cause of **truth, peace and liberty**. He pronounced the following words before a warm standing ovation given by the entire membership of the United Nations:

«I am Catalan. Today Catalonia is a group of provinces in Spain. But before Catalonia was a nation, perhaps the greatest nation in the world. I will tell you why: Catalonia had the first parliament, long before England, and it was here, in Catalonia, that the idea of a "United Nations" began. All the authorities in Catalonia met in the **eleventh century** at Toluges, a city which now belongs to France, but before was in Catalonia, to speak of **peace, peace in the world**. They initiated "Treva de Déu" ("The Cease-fire of God")».

The Catalan National Council, in representation of this inexhaustible sentiment of liberty and peace of the Catalan people, address also to you today, Mr. Kofi Annan, some words of peace, to the end that between us all we can achieve, for ever more, authentic liberty for this thousand-year-old nation, Catalonia.

Your term of office as Secretary-General of the United Nations comes to an end on the 31st of December 2001. If during your term of office we do not act in an energetic way to make the United Nations Member States, **Spain and France**, comply with their **obligation** to act in accordance with the principles recognized in the Charter of the United Nations, the Universal Declaration of Human Rights and the Declaration on the Granting of Independence to Colonial Countries and Peoples, the international community will continue to consent to the **Catalan nation** remaining, into the twenty-first century, **under colonial domination, alien subjugation and foreign occupation**, seriously compromising one of the Purposes of the United Nations:

«To develop friendly relations among nations based on respect for the principle of equal rights and self-determination of peoples, and to take other appropriate measures to strengthen universal peace.»

For that reason, the Catalan National Council, basing its stand on the Catalan people's noble aspirations to live in peace and harmony with all the peoples of the world, and opting firmly for totally democratic and peaceful methods, would like to make the following points:

First.- The CATALAN NATIONAL COUNCIL REQUEST and DEMANDS, OFFICIALLY and URGENTLY, that the United Nations and the whole international community oblige the **Spanish and French States to comply** with the Purposes and Principles of the UN, **recognizing** in their respective constitutions **the inalienable right to self-determination and national independence of the Catalan people**.

(Charter of the United Nations. Chapter I. Article 1; Resolution 1514 (XV) and all other resolutions on decolonization, including the resolution 43/47 in which the decade that began in 1990 was declared as the **International Decade for Eradication of Colonialism**)

Second.- The Catalan National Council CALLS ON the United Nations and all States of the international community to oblige all the administrative authorities in the French and Spanish States, in accordance with the aforementioned Resolutions and Principles, to take **all necessary steps** to enable the Catalan nation, to exercise fully as soon as possible their right to self-determination and national independence, via clean **Plebiscite for Independence, on the 26th of January 1999**, with the Catalan people being given the opportunity to vote on the following question:

«Do you want an independent Catalonia within the European Community, separated from any intermediary State who double the taxes imposed upon the population of Catalonia and interfere in our particular political life?»
(«Prelude to Independence». Professor Carles M. Espinalt.)

The Catalan National Council also calls on the UN and the international community to give their unconditional support to the Catalan people, in the face of any possible violent, repressive or anti-democratic acts which may be carried out in the near future on the part of organizations directly or indirectly connected to the **colonial States of Spain and France**;

and we REAFFIRM once more that with the support requested from the UN and the international community, that the attitude of the Catalan people, represented by the Catalan National Council, will continue to be firm and forceful, using all democratic and peaceful means, and **rejecting all forms of violence**.

Third.- We request of the UN that once the Catalan nation has become a new independent democratic **European State**:

- It remains a **Member State** of the United Nations,
- That the **headquarters** of the historic institution of «Peace and Cease-fire» («Pau i Treva») be set up again in **Catalonia**, with the specific aim of promoting and defending peace and harmony among all the nations and ethnic groups in the world.

(The historic institution «Peace and Cease-fire» was founded in 1027 in Toluges, and was the forerunner of the «Corts Catalans», the first democratic parliament in Europe. In 1966 Dr. Batista i Roca, in the name of the Catalan National Council in exile, re-ignited the memory of this institution in Toluges itself, which is now occupied and colonized by France.)

We hope that everyone with a real democratic spirit will make these **just aspirations of the Catalan people their own**, and that the renovation which is currently being carried out within then UN contributes towards a real recognition of the inalienable right to self-determination and national independence of the Catalan people. This would contribute in a real and specific way to international justice and peace, **eradicating before the year 2000 the last vestiges of colonialism in Europe**.

With our very best regards.,

Joan Lucas i Masjoan
President of the Catalan National Council
(Ex Secretary of Foreign Relations of the
Catalan National Council in Exile)

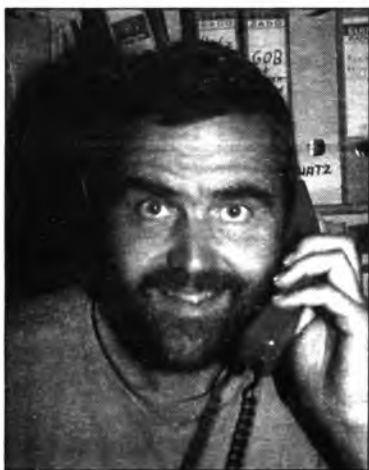
Carles Giménez-Camins
Secretary-General of the
Catalan National Council

Sergi Torrente i Andreu
Secretary of the
Catalan National Council

We enclose various documents referring to the occupation and colonization suffered by the Catalan nation for the last three centuries, some of which were presented to the President of the USA, Jimmy Carter, during his term of office.

We also enclose the Catalan National Council's document, «Historical and Juridical aspects of the Treaty of Utrecht», a paper on the restoration of the legal status of Catalonia existing prior to the War of Succession, 1713. (Joan Lucas i Masjoan.) and «Prelude to Independence.» (Professor Carles M. Espinalt.)

Fa 7 anys que en Hainz Torwie d'Alemanya instal·la energia solar i eòlica a la comarca d'Artà. La majoria d'instal·lacions són a cases que estan enfora de la xarxa elèctrica de GESA. Alemanya és el primer país en energies alternatives de la Comunitat Europea, ens contà. També ens digué que els seus clients no patiren cap aturada elèctrica les passades setmanes.

Instal·lacions de Frigorífiques Font, és una empresa que fa mig any se va instal·lar al Polígon de Cap de Pera. Abans estaven al carrer de Ciutat del poble. A la fotografia, el matrimoni Font.

Fa 15 anys que la Família Perez regenta el **Bar Restaurant Can Toni** a Artà. Recomanen la paella, el conill amb ceba, el llom amb col... a la carta se menja per unes 1500 ptes., el menú en val 700.

N'Elionor Fuster es la madona jove de **Distribucions Fuster** que, des de fa un any te el magatzem al Polígon de Capdepera. Distribueixen tot tipus de begudes.

El matrimoni Massanet-Flaquer regenta des de fa 17 anys el **Super Flama** a la carretera de Cala Rajada d'Artà.

Na Maria Elisabet Pocoví, natural de Manacor, fa un any que és la locutora de **Ràdio Capdepera**. Una locutora jove, que ja fa set anys que hi fa, primer a Manacor i ara a la península d'Artà.

Fa 4 anys que en Jaume Mora va obrir una nau industrial al Polígon de Capdepera. Lloga contenidors per retirar **escombriaires** i tot allò que fa nosa.

Fa 12 anys que na Cristiana Wullemin regenta el **Saló de Bellesa Cristiana** a Cala Rajada.

Pagats per Espanya?

«Independentistas que cobren su sueldo o su pensión de España» intenta convertir-se en un argument per indicar les contradiccions entre els nacionalistes no espanyolistes que tenen la condició de funcionaris o de pensionistes i, per tant, cobren dels fons públics.

Aquest argument, però, és tan dèbil i amb tanta mala llet que no s'aguanta ni amb agulles. De tota manera, cal combatre'l, com totes les altres estupideses que circulen pel món.

Per començar, la idea que no es pot beneficiar d'Espanya aquell qui treballa contra la unitat d'Espanya es fonamenta en la consideració que tot allò que és d'Espanya ho és per dret "natural": els impostos dels ciutadans són propietat d'Espanya i gestionats pel seu govern. Ara bé, aquesta consideració deixa de banda que la política fiscal de caràcter centralista té els seus orígens en la intenció militar de les monarquies absolutes franceses i espanyola del segle XVI endavant. Aquest origen tan poc democràtic ha dut a l'assumpció del principi que qui té els doblers són seus per definició, encara que siguin producte de l'espoli legalment legitimat.

Considerar que els doblers que gestiona el govern espanyol són doblers d'Espanya i dels espanyols per convicció duu a la interpretació que els no espanyols -també per convicció- no tenen dret a participar del fons comú acumulat per la suma dels impostos de tots els ciutadans, incloent tant els espanyols com els no espanyols que compartim Estat.

Si els nacionalistes no espanyolistes no hem de poder recuperar per a la nostra nació una mínima part dels tributs que els ciutadans de la nostra pròpia nació aporten al fons gestionat pel govern central, els espanyols tampoc no han de poder cobrar d'uns doblers aportats per ciutadans no espanyols, d'uns doblers que són menys seus que nostres, tot i que els tinguin ells.

Què passaria -invertint el plantejament- si els ciutadans catalans deixàssim de pagar a l'Estat espanyol i dedicàssim els nostres propis recursos a fer front a les nostres pròpies necessitats? Què passaria si destinàssim un 0,7% (o un 1%, o un 2% si voleu) del nostre PIB a la solidaritat amb Espanya? A hores d'ara, tal com van les coses, és més que probable que fossin ells els que no cobrassin sous ni pensions que haguessin d'esser abonades amb fons públics.

Així arribam a la idea central del discurs espanyolista en aquest tema: Espanya és la legítima propietària de tots els recursos públics generats pel conjunt dels ciutadans, amb el benentès que els únics beneficiats n'han d'esser els espanyols en exercici. Un exemple més clar de l'intent de justificar una política fiscal confiscatòria resulta difícil de trobar. Un exemple més clar de solidaritat unilateral -practicada habitualment pels polítics espanyolistes- tampoc es troba cada dia: "Nuestro, nuestro, nuestro. Todo lo suyo i todo lo nuestro. ¡Todo para nosotros!". Ω

GUILLEM DE BERGUEDA

Una mare indignada

Em dirigeixo a n'aquesta revista amb la secreta esperança de trobar un petit oasi informatiu que sigui capaç d'explicar alguna de les coses que passen en el nostre país i de les quals no se parla, tot i que diuen que som una democràcia.

Sóc la mare d'un dels vuit nois que van detenir la nit de Sant Jordi i no se explica el meu desencís i la meua ràbia en constatar que tant el meu fill com els altres set nois, dos dels quals eren menors, havien estat brutalment apallissats per la política estatal.

Tots tenen ferides i cops per tot el cos, i a un d'ell li van rebentar

el timpà. El meu sentiment d'impotència i l'aterratge forçós en una realitat que volia creure que feia 20 anys que no existia encara van ser més fort quan a la comissaria de la Verneda, a més de vexar-nos i jugar amb els nostres sentiments de pares, ens van dir repetidament de mala manera que no ens entenien si parlàvem en català, cosa tan curiosa si tenim en compte que és precisament en aquests moments que s'està debatent al Parlament la llei de català i alguns sectors asseguren que aquest és ja un idioma del tot normalitzat...

Per reforçar encara més la meua

decepció, el 28 d'abril, la policia va detenir novament el meu fill il·legalment a casa nostra, tan il·legalment que el mateix ministeri fiscal (al cap de deu hores d'estar detingut) va dictaminar-ne la immediata llibertat per detenció il·legal.

Amb aquestes línies només vull avisar els ciutadans honestos del nostre país dient-los que encara s'està ben lluny de respectar els drets humans i que estiguin alerta per no deixar-se donar gat per llebre.

Elisenda Romeu i Oller.
Barcelona. Ω

El comerç d'armes

Els conflictes bèl·lics arreu del món provoquen milers de víctimes, persecucions i deportacions massives, odis, pors i misèries col·lectives que sumeixen els pobles en la pobresa i la desesperació.

Enfront d'això, els governs del món desenvolupat s'afanyen a predicar l'ajuda humanitària per a guarir les víctimes i pal·liar els sofriments d'aquests pobles que recorren a la violència i la guerra per resoldre els seus conflictes, això diuen. Per contra, amaguen a l'opinió pública la connexió de la poderosa indústria armamentística, associada als models de defensa militar occidentals, amb el subministrament d'armes als països enfrontats.

A casa nostra, el govern, emparant-se en el secret oficial nega qualsevol control públic o parlamentari al conjunt de les vendes armamentístiques espanyoles.

Existeix una normativa de Comerç Exterior de Defensa que prohibeix les exportacions quan "hi haga indicis racionals que el material bèl·lic pugui ser utilitzat en accions que pertorben la pau, l'estabilitat o la seguretat a nivell mundial o regional". Doncs bé, la junta interministerial encarregada de les vendes destina armes a sostenir dictadures militars i governs democràtics que vulnereu els drets humans, com ara, Indonèsia, Tailàndia, Zaire, Xile, El Marroc, Libèria, Turquia, Xina.

El govern espanyol te, a més, la poca vergonya d'anomenar "cooperació amb els pobles pobres", el fet de concedir uns crèdits, anomenats FAD (fons d'ajuda al desenvolupament), amb la condició que siguin utilitzats per a comprar-li armaments.

Tomàs Serra. Ω

Més "guerra guerrejada" per la nostra llengua

"Només és convençut aquell que cedeix no pas sota pressió, sinó per haver triat espontàniament allò que hom li ha proposat. Qui és savi i lliure sols influeix en l'altre en el sentit d'enlairar-se a la perfecció de la llibertat de cadascú". (Keyserling).

Cal tenir clar que parlar català és molt millor que no pas parlar foraster, a ca nostra.

Perquè: Cada cultura és com una riquesa biològica en perill d'extinció i la llengua n'és el rovell i l'ànima.

Som a ca nostra, i allò normal, creatiu i lliure és parlar allò propi a casa pròpia i no pas el postís i afectat ("coent", "botifarra") No som mones.

Cal protegir els pobles i cultures indígenes, i nosaltres ho som.

No podem mercadejar amb la nostra dignitat ni esdevenir robots d'una maquinària de poder i de maldat ("España").

Ens llevaren l'oficialitat del català a través de dos genocidis (amb cremades de poblacions senceres com Vila-real, Xàtiva o Manresa el 1707-15; i els cents de milers de morts i exiliats per l'amic de n'Hitler, el Dictador Franco), totalment a sang i foc, i una colonització posterior (devers 1950-70 sobretot) de gent pobra expulsada d'Espanya per llurs "señoritos" espanyolistes. Només imposam pacíficament allò que ens furtaren salvatgement uns tirans cavernícoles i a ca nostra. Ara sols tenim quatre engrunes del que ens furtaren.

La raó de voler fer-nos com ells (espanyols) és només econòmica. Madrid és la nostra paparra i sols vol xuclar les nostres riqueses per a mantenir les seves estructures caciquils, injustes i arcaïques, on malviuen els espanyols, sense empena per a solucionar-s'ho. Doncs que s'espavilin, que la cosa ja dura segles!

Ara bé, sols cal parlar d'aquestes raons si vénen molt a tomb, car els nostres enemics, mestres a prostituir la política (i incorregibles), han adoctrinat la gent a menysprear "la política" amb el fi de monopolitzar-la ells.

Es tracta més aviat, d'un cert estil convincent que ens cal: "Qui pretén de convèncer d'altres convenç molt menys que no aquell qui, sense cap propòsit ulterior fa per si allò que li sembla recte". (Keyserling). O sia: fets, molt millor que no paraules o doctrines.

Heus ací un inventari de bons principis:

No donar explicacions; no queixar-se mai.

La vida és massa curta com per a empetitir-la.

No planyer-se mai de les coses incanviabils.

Partir sempre de la situació present.

No encetar res sense reflexió prèvia i acabar sempre allò encetat.

No odiar mai, però saber combatre.

Cercar en cadascú la millor part que tengui.

Saber admirar, "és senyal de mediocritat de lloar sempre amb poques ganes". (Andrè Maurois, 1885-1967).

El mateix autor digué també: "En lloc d'acció no cercam pas la veritat absoluta, cercam allò que cal fer en un temps donat. Una solució mediocre però immediata, val molt més que no una de perfecta als vuit dies".

Per ço mateix cal veure tàctiques de combat lingüístics. Vejam-ne algunes de més assequibles (individuals):

1) d'entrada contesteu SEMPRE a tot desconegut en català, també als forasters i estrangers.

Amb els estrangers, si sabeu l'idioma podeu fer concessions i parlar-los en alemany, anglés, etc... tot deixant clar que sou catalans. Amb els forasters no, si no ho entenen, els feu gestos i somriures i, si no els sembla encara bé (cosa rara), que ho preguntin a un altre.

Si aneu a un bar i us miren amb cara de gos per parlar-los en català, vosaltres els mirau també amb cara seriosa. Solen baixar de l'ase. Si us diuen en algun lloc: "En castellano, por favor", ni cas, els parlau més clar, però en català. Si us ho diuen en mal to, podeu contestar: "Joestic a ca meva i parl com vull" o "Qui no surt de ca seva no està obligat a parlar idiomes". La llei us ampara car les lleis espanyoles sols obliguen a entendre el castellà però no a xerrar-lo. Si no voleu enfrontaments sempre es millor de demanar algú que us entengui. El furiós "hispanista" sempre quedarà en "off side" i durà la pitjor part.

Si sou vosaltres els qui, des del treball, ateneu forasters, si teniu treball fitxe o confiança amb el vostre cap, atengau sempre en català. Si no us entenen (o diuen que no us entenen), Passeu "el cas" amb condescendència desdenyosa a algun company. Que sàpien que n'hi ha qui no vol parlar foraster als forasters qui no es dignen ni a entendre l'idioma indígena. No hi fem concessions.

Si no les teniu totes a la vostra feina, actueu fins on pugueu. Podeu parlar un castellà horrorós, per ex.

2) Cada vegada que passeu davant algú, aprofitau per parlar amb el(s) vostre(s) companyant(s), nin(s)... ben fort i en català, ni que dia de foteses. Cal que vegin que existim. Sentir bon català encoratja la gent del país, i la bona gent, i posa nerviosos els sàdics i renegats. No costa res i és (d'intervenció ràpida", que diu n'Aznar del castellà. Sempre alerta!

3) Cal aprendre a parlar i escriure un català creatiu, ric i gloriós. Llegir els clàssics, i no fems. El català parlat a les ciutats pateix un ràpid i dramàtic empobriment (com ara la pèrdua del pronoms adverbials, l'allau de castellanismes bords, etc.) sobretot entre el jovent. Sovint els independentistes (revistes incloses) escriuen un català patètic. I ja sabeu que diuen que aquesta barreja és el pas anterior a la castellanització definitiva (ho diuen els sociolingüistes). Cada mot ben dit i ben escrit és una enlairada trinxera d'amor per la terra. Parlar un català desastrós fa la llengua sense nervi, menyspreable, un "patois", o sia, allò que volen els nostres enemics. Ja sabeu que a TV3 opten pel "light" un català "llatinizat" el més semblant possible al castellà". Es tracta d'un procés de satel·lització. Es vergonyós que a muntó independentistes inconseqüents hi col·laborin per desídia i incompetència: Mal símptoma.

4) Cal ser gentils i servicials, una mena de "boys scouts", i fer "voluntariat" per la llengua: oferiu-vos a escriure cartells, retolar, traduir escrits, etc...

Si teniu bona fama, no gosaran discutir-vos l'ús monolingüe. per ço cal fer serveis i favors (sobretot els que us vénen fàcils i de gust), convidar a cafè o al que sia, etc. Cal ser una mica entranyable i no caure en una mena d'idolatria per la llengua catalana, actitud del tot eixorca sense cap futur.

JAUME TALLAFERRO. Ω

Fa 11 anys que n'Andreu Muñoz fa obrir el Taller Avinguda a Cala Rajada. Taller de planxa i pintura.

En Jeròni Alzina regenta des de fa 35 anys el Taller Can Jeroniet a la barriada de Vila-Roja de Capdepera. Arregla motos i bicicletes. Són pare de qui també va heredar el mateix nom, va obrir aquest taller l'any 1940.

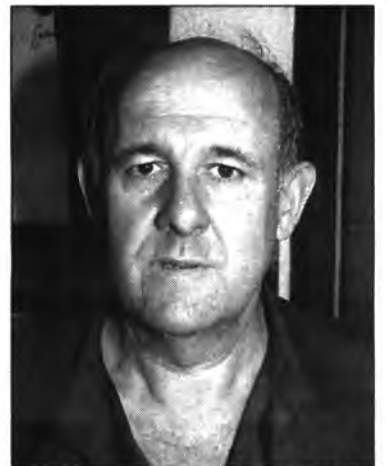
En Sinto Ladària, n'Antoni Amorós i en Josep Hernandez fa uns mesos que obren la Pizzeria l'Atrio al carrer de Ciutat d'Artà. Despatxen les pizzes i les pastes a una mitjana de 1200 ptes per persona. A la foto amb n'Eva Sierra que es la cuinera.

N'Antònia Sureda és la madona del Super Vila-Roja a la barriada del mateix nom.

En Francisco Martín, natural d'Andalusia, és el sanador de les Cadenes de s'Arenal. Cura el nervis de l'estomac, els insomnis, la ciàtica etc. Viu al camí de les Pedreres, al costat de la seu d'aquesta revista i és amic nostre.

Fa 23 anys que en Gabriel Riutort va obrir el Taller Riutort a Capdepera. És l'Agent Oficial Peugeot.

Fa 9 anys que en Josep Serra regenta l'Estany nº 2 de Capdepera que està a la barriada de Vila-Roja.

Na Raquel Rivas, natural de Barcelona, fa 4 mesos que ha obert la Botiga Espais: Ven antiquitats, ceràmiques i altres ornaments de la llar. Està davant l'Ajuntament de Capdepera.

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de L'ESTEL d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

Feu país, família i amiat tot alhora. DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL

Països Catalans: solidaris o espoliats?

En Vicenç Garcia, natural d'Albacete, fa 15 anys que va obrir la botiga d'Electrodomèstics Garcia a Capdepera.

En Lluís Ladària fa 34 anys que va obrir el Taller Ladària a Capdepera. Fa instal·lacions de fontaneria.

En Manuel Roxa i na Carme Flores són el recepcionista i la governanta dels Apartaments Caronila Parc a sa Font de Sa Cala.

En Guillem Ribot d'Ariany, fa 8 anys que regenta la Cafeteria Avinguda a sa Font de sa Cala. Un lloc on se menja i se beu per un milenar de pessetes. En Guillem fa 22 anys que habita a sa Font (feia de cambrer a la Cafeteria sa Sinya. En Guillem és germà de na Catalina Ribot, la dona del batle de Capdepera, de la passada legislatura.

L'espoliació dels Països Catalans ja es anterior a l'anomenada Guerra de Successió. Els monarques espanyols conscients de la pobresa de recursos de Castella, van configurar un Estat depredador, rapinyaire. Sabien que si volien tenir poder polític i econòmic calia prendre'l per la força aprofitant el seu superior contingut demogràfic damunt el poble més propers.

Ningú no posa en dubte que parlar de l'Estat espanyol és parlar fonamentalment de Castella. Des de tots els punt de vista, Castella l'ha conformat políticament, l'ha estructurat administrativament, li ha donat contingut socio-econòmic, ha creat l'estat centralitzador i matusser que coneixem, imposant per la força les lleis de Castella. De fet, tal com diu el professor Batista i Roca: "la història d'Espanya és més aviat una mitologia que una veritable història.

Ja parlant de les incursions castellanes de l'Edat Mitjana, Batista i Roca explica [...] "rapinyen tot el que es poden emportar: joies, catifes, tendes de campanya, sedes... tot el que és transportable amb bèsties de càrrega vers el Nord. (Conferències del professor Batista i Roca a la Universitat de Ginebra novembre de 1976).

Francesc Cambó diu: [...] "Es va implantar l'Estatut i tenia una fallada monumental. L'Estatut representava un avenç considerable en matèria d'atribucions, però resultava una cosa modesta perquè no li donaven mitjans econòmics."

[...] "La xifra que per atribucions s'assenyalava a Catalunya era de 80 milions i la nostra regió en tributa 900. És a dir, que 820 milions anaven directament a Madrid". (Teatre Albeniz de Girona, 13 de maig de 1935). Així doncs, podem veure com ja en el tems de la II República, els espanyols vivien, en bona part, de Catalunya, com ara.

L'espoliació actual de Catalunya, dels Països Catalans, es continua portant, com sempre, a tots els nivells. Recordem-ne alguns; Apart de l'espoli fiscal existeixen moltes altres formes; Les autopistes de Catalunya i de València són de peatge, a canvi que a la resta de l'estat gaudeixen gratuïtament d'unes "autopistes" (eufemisme d'autopista per evitar el greuge comparatiu) per les quals, a diferència de les catalanes gairebé no hi circulen vehicles.

Així doncs, nosaltres pagam les autopistes d'aquí i les d'allà. Igual passa en el cas del tren d'alta velocitat, que clarament infrautilitzat i, per tant, absolutament ruïnós per l'Estat i pels contribuents majoritaris, entre els quals hi som nosaltres. Un altre greuge comparatiu és el "cànon de l'aigua" que es neguen a pagar com paguem aquí, en que també arrosseguen una tassa d'atur superior a la dels Països Catalans. I que no direm del famós PER, el qual no té equivalència a les nostres contrades.

La diferència entre el que es recapta a Catalunya i el que després va retornar fou en 1995 de més d'un bilió de pessetes. Catalunya amb el 16% de la població de l'Estat espanyol, ha rebut en els darrers 15 anys un màxim de 10'84% de la inversió de l'Estat i durant els Jocs Olímpics, aquesta xifra fou solament del 10'25%. El 31% d'autopistes de peatge de l'Estat són a Catalunya mentre que solament existeixen el 4'3% de les autopistes gratuïtes. La Generalitat, víctima del dèficit fiscal grava als catalans amb taxes que enguany sumaran 42.000 milions de pessetes.

En paraules del President, Catalunya és... "quatre vegades solidària (llegiu espoliada) perquè paga més de la mitjana, rep menys de la mitjana, té un finançament inferior a la mitjana (fins i tot amb el nou acord de finançament i és portadora de fons nets a Europa i no rep res a canvi".

El que resulta tràgicament contradictori és precisament que tenint, com sembla que ho té, tan clar, no sigui capaç de defensar els interessos de Catalunya com fan els bascos del PNB des de molt de temps amb menys força parlamentària i menys pes polític i de tota mena que no pas el govern català.

L'obligada solidaritat esdevé una espoliació, i en alguns casos fins i tot un robatori., com per exemple els arxius de la Generalitat republicana, rapinyats com a botí de guerra per l'invasor franquista i que per a més inri, tot un acadèmic de la "lengua española", Torrente Ballester, justificà públicament des del balcó de la casa consistorial de Salamanca que si el tenen allí és per derecho de conquista". Déu n'hi do!

Tal com informava la premsa, en el seu moment, les obres del Teatre Reial de Madrid han costat sobre els 30.000 milions de pessetes i ni la Comunitat ni l'Ajuntament de Madrid no han posat ni un duro. Han estat pagades al 100% per l'Estat -per tots els espanyols i catalans- la qual cosa constitueix, a més, un greuge comparatiu de primera magnitud amb la dificultat de capitalització que tenim a Catalunya per la reconstrucció del Gran Teatre del Liceu.

Els pressupostos del 97 preveien unes inversions per habitant a Catalunya que eren el 40% de la mitjana espanyola:

Si un espanyol mitjà rebria 100 ptes. d'inversions, un català en rebria 40. En canvi a Madrid, per exemple, en rebria 190. Després de les negociacions, la inversió de l'Estat l'any 97 serà per l'espanyol mitjà encara gairebé el doble de la que es farà per cada català. Un habitual comentarista polític diu que explicat d'aquesta manera es posaria una mica més difícil pels qui es passen la vida acusant-nos d'insolidaris, fenicis, etc.. Ho entendrien més bé. Si volen, naturalment, la qual cosa no està gens clara.

Queda clar que en Pujol perd el temps demanant als espanyols que entenguin les necessitats de Catalunya, que no fassin plantejaments agressius. El nostre president acostuma a dir que cal fer: a) pedagogia contra la crispació i b) pedagogia sobre Catalunya.. En el cas del llenguatge crispat, insultant, groller que utilitzen no s'en sortirà mai perquè correspon al tarannà, a la manera de ser dins de l'Estat espanyol, el qual, exceptuant els Països Catalans i Galícia tenen la cultura de l'exabrupte. Espanyols i bascos són així, és la seva idiosincràsia. No entenen el parlar suau i educat del president Pujol. En el cas d'explicar el nostre país tampoc, perquè, no ens enganyem, de nosaltres solament els interessa que paguem i callem. Tot el contrari del "qui paga mana".

No neguem pas la importància del diàleg, i menys de la pedagogia de la concòrdia, com tampoc la necessitat d'explicar el nostre país, però hem de ser realistes i no hem d'oblidar la popular dita que ens recorda que no hi ha pitjor sord que el que no vol escoltar, i ells, precisament ni saben dialogar raonablement, ni tampoc els interessan les nostres raons. Parlant la gent s'entén, diuen! Doncs mira, en aquest cas això és un sofisma amb un llac a la cua, perquè ells, concretament, ni volen ni els interessa entendre-ho.

I ja entrats en el capítol de la impunitat dels insults i tergiversacions que rebem periòdicament i sistemàticament, però també en la contradicció d'aquella dita de "qui paga mana", esmentarem algunes injúries d'alguns impresentables emblemàtics. Comencem per l'inefable president Rodríguez Ibarra, el qual carrega contra els catalans invariablement, amb constància, amb una tenacitat incombustible: Denúncia un dia sí i l'altra també a "los nacionalismos perifèrics" perquè pretenen, segons ell, afeblir l'Estat espanyol, vendre's Espanya. (sic)

A finals d'octubre d'enguany manifestava [...] "No me da miedo que nos quieran quitar el dinero sino que nos quiten España" (sic) i afegia que "si fuéramos capaces de impedir que nadie nos quite el dinero y se lo lleve a su region tendríamos una España fuerte" (sic)

La falla queda clara; una Espanya forta, per ell., és fa impedint que les altres "regions" s'enduguin els diners que la seva no ha generat. Diners que s'han produït en la major part en els Països Catalans però que ell considera que cal repartir en "solidaritat" el gran invent de l'Estat- i que si reclamem és, perquè volem trencar la solidaritat, robar. Fonamentalment aquests catalans "voràços, pidolaires i insolidaris" que no deixen d'incordiar.

Cal evitar a tota costa qualsevol retoc al munt de subsidis que rep la comunitat que presideix, que per a ell seria el mateix que trencar la solidaritat -que sempre es pocala cohesió i, finalment. "la sagrada

unidad de la patria". Així, doncs no s'estalvia res, i ja s'omple la boca contra l'actual govern dels populars perquè "están descosiendo España" (sic)

Segons Rodríguez Ibarra el nou model de finançament beneficia a les comunitats més riques i això li sembla una "injustícia". Ai las!. Amb aquesta mena de gent no solament ens diferencia una nacionalitat, una cultura, un idioma diferent, no, és que no tenim res d'igual; ni els conceptes, ni la manera de valorar el que és o no just, ni tampoc la capacitat de sentir vergonya.

Un altre president autonòmic; el de Castilla, la Mancha Sr. Bono, "promet el recolzament dels socialistes a l'actual govern del PP si aquest trenca el pacte de finançament amb CiU". L'actual equip del govern no cau en el parany, però els nega la recaptació d'impostos especials mentre els concedeix als bascos a canvi d'un suport parlamentari molt inferior al que li dona CiU.

El president de la Camunitat Andalusia, Manuel Chaves manifesta que voldria convocar al poble andalus per aixecar-lo contra un Estat de les autonomies [...] asimètric, insolidari i injust" per afegir-se després a lluitar per la solidaritat (sic). "La corresponsabilitat fiscal no és un manament constitucional, però la solidaritat sí, diu. En el seu parlament manifesta que amb aquest nou sistema de finançament Andalusia obtindrà un 6% més, mentre que Catalunya, València i Balears obtindrien un 65%. Naturalment, el qui ho diu no reconeixerà mai, que aquestes comunitats obtindrien més perquè produeixen més riquesa i, amb l'actual sistema de finançament, ja estam pagant més.

El problema per a Catalunya està molt clar, no és que siguin del PP o del PSOE, la desgràcia és que tots els que manen són molt espanyols, i molt diferents de nosaltres. L'autonomia mai no els ha interessat, però això sí, volen les mateixes competències que Catalunya. No volen adonar-se que, per exemple, mentre Catalunya li pot ser molt convenient aconseguir un Concert econòmic com el dels bascos, ells, no podrien viure amb un concert econòmic propi.

Rodríguez Ibarra planteja fer un referèndum preguntant als seus administrats si els agrada el nou sistema de finançament autonòmic: S'ho pot estalviar. Sabem perfectament que els agrada viure de la "sopa boba". Ben segur que no plantejarà de fer un referèndum preguntant al catalans si els agrada ser solidaris a la força i a damunt espoliats, i insultats per gent que, com ell mateix, es permet tractar públicament als catalans de pidolaires i de lladres.

Tota la història d'Espanya fins l'actualitat està basada en els interessos político econòmics de Castella. És gairebé una característica cultural consubstancial. Espoliaran sempre, tot el que puguin, perquè forma part de les seves neces-

sitats i de la seva idiosincràsia profunda. Els castellans quan conquereixen un país no tenen cap altra mena d'interès que no sigui el de simplement annexar-lo a Castella. És el mateix de sempre, des de l'inefable Conde Duque de Olivares fins avui.

És per aquesta raó, que el discurs convergent basat en fer entendre als espanyols que sí, que els catalans volem ser solidaris, però que ens deixin gaudir dels nostres propis recursos i drets; de la nostra sobirania política, etc, està condemnat al fracàs. No els interessa entendre-ho, per tant, quan més aviat se n'adoni el Govern de la Generalitat, menys temps hi esmerçarà i més n'hi quedarà per actuar de forma més intel·ligent. La dels bascos per exemple.

Joaquim Nadal del PSC-PSOE denuncia que mentre Catalunya reb les crítiques de totes les regions espanyoles, els bascos s'enduen els diners. Resultat, Catalunya continua igual, però això sí, els catalans passem per maleïts lladres, mentre ens retornen una part dels nostres diners amb comptagotes.

De l'enfrontament entre catalans i bascos a partir que aquests darrers han aconseguit la concessió dels impostos especials, Pujol ha manifestat una vegada més que Catalunya fa una contribució més gran a la solidaritat i Arzallus, va respondre en to burleta una veritat com un temple: que "la solidaritat acostuma ser voluntària; l'altra no ho és" i afegia que nosaltres "contribuim més perquè érem més bons" i aprofitant -com sempre- l'avinentsa per amenaçar afegint: "donarem el nostre recolzament, -al govern- perquè ha acomplert la primera part del tracte (amb els bascos) i això és un aval que compliran la segona, és a dir, el desenvolupament de l'estatut. Si no, tampoc seguiran recolzant-los". D'això se'n diu parlar "clar i basc, l'altre no és parlar "clar i català" és fer el babau.

En els darrers dies ha quedat ben clar que els bascos del PNB tenen força més traça per aconseguir diners que no pas els catalans de CiU. I no solament això, sinó que saben parlar i fer-se entendre molt més que no pas el nostre president. Añaki Anasagasti va manifestar que a veure si CiU, en comptes de queixar-se pels èxits econòmics aconseguits per ells, aprenem a exposar les nostres pròpies reivindicacions amb més "intel·ligència".

Més clar que l'aigua clara. El que ja no queda tan clar és que declari que els catalans anem de preponents, així, posats tots dins del mateix sac, resulta tan injust com dir que tots els bascos són uns terroristes. Però això, com diria Rudyard Kiplig, "ja és una altra història".

Els polítics espanyols són cada dia més exigents en les seves reclamacions de "solidaritat". Això, acompanyat de la poca traça del Govern de Catalunya per plantejar les seves reivindicacions, dona com a resultat que els bascos ens puguin donar lliçons de política. Cada vegada va quedant més clar per a tot-hom que ho vulgui veure. Catalunya

ha d'esser solidària per força i perquè el president de la Generalitat i el seu equip de govern no tenen la suficient habilitat política com per fer-se respectar i treure el benefici que els bascos del PNB amb molta menys força parlamentària saben aconseguir.

Un altre president, el de Castella Leon, Juan José Lucas, també es despenja cridant contra el nou sistema de finançament dient sense cap mena de recança que quantes més possibilitats de recaptació pròpia disposi el Govern de Catalunya menys possibilitats de "solidaritat interregional" hi haurà.

Queda molt clar per qui ho vulgui entendre. Igual que a l'hora de la rapinya, els partits espanyols, -fonamentalment PP i PSOE- sempre es posaran d'acord en la concepció unitària de l'Estat. Són tan espanyolistes, tan de la "ceba" els uns com els altres. Per aquesta senzillera raó, i perquè necessiten els diners dels Països Catalans, sempre es posaran d'acord a l'hora de posar impediments per al desenvolupament de la sobirania nacional catalana. Tots són iguals; recordem només com el PSOE junt amb la desapareguda UCD (actualment en bona part a les files del PP) foren els principals promotors de la LOAPA, aprovada el 1982 fonamentalment pels dos partits esmentats i esmenada un any després pel Tribunal Constitucional. De la mateixa manera es posen d'acord per evitar transpassar gaires diners.

I mentre tant, què diu el nostre president? Doncs queixar-se amargament que no li fan cas -fins i tot li van deixar ben clar amb la falta d'assistència de ministres i d'algun pes pesant de la política en la seva darrera conferència a la "Vila i Corte" de Madrid- sembla que ja el coneixen prou i no els interessa cap més classe d'història. Aleshores el nostre president s'esclama i diu que la pedagogia utilitzada una vegada i altra per CiU amb els espanyols no serveix de res, i que en canvi, qualsevol polític d'última fila quan diu alguna bajanada contra Catalunya, allò va a missa.

Dons què es pensava? Fan falta tants d'anys de política i de govern per adonar-se'n? No tinc gaire clar la mena d'olivera que necessitam, però sí que no podem continuar fent l'albercoc. Ja fa anys que dura, però també constatem com cada dia són més els que s'en adonen i, veritablement, alguna cosa està canviant a ca nostra. Esperem que sigui per a bé dels Països Catalans. És l'única cosa que realment importa.

No vull finalitzar aquest article obviant quelcom que seria injust recordar. Em refereixo que malgrat tot, cal reconèixer que durant molts d'anys, en el panorama polític de l'Estat, concretament de la dialèctica entre Catalunya i Espanya, l'única presència catalana que s'ha mantingut amb cara i ulls ha estat la representada per partit liderat per Jordi Pujol. Hem de convenir que, a la pràctica, dins la praxis política, tot l'altre espectre nacionalista ha estat força frustant. **Enric Padrosa** (De la revista, "El Full"). Ω

Ideologies

"La unitat vivent s'esmicola; l'home ja no sent i veu; no és pas: té; no participa, ara concep, no viu, analitza".

Gabriel Marcel, 1889-1973, filòsof existencialista cristià i escriptor francès).

"La bondat o maldat d'una ideologia depèn de les persones que en facin ús. Si un milió de llops haguessin d'organitzar-se a favor de la justícia, ¿deixarien d'esser un milió de llops?"

"Per què et malfies tant del pensament? -féu el filòsof: Es tracta de l'únic estrument de què disposam per a ordenar el món.

Cert. Però pot ordenar-lo tan perfectament que ja no sies capaç d'albirar-lo.

Més avant digué als seus deixebles:

Un pensament és una pantalla, no pas un mirall, i és per ço que vivim protegits per un embolcall fet de pensament, insensibles a la realitat".

"Tothom pensa a canviar el món. Però quasi ningú no pensa de canviar-se ell mateix".

(Anthony de Mello, s. XX, l'India).

"... les idees dominants són les idees de la classe dominant, és a dir: que la classe que és la potència material dominant de la societat, és alhora la potència espiritual dominant".

(Karl Marx, 1818-1883, i Friedrich Engels, 1820-1891, a "La ideologia alemanya")

"la frase **dictadura del proletariat** no té cap sentit. Es del mateix ordre que aquesta altra: **l'omnipotència dels conductors d'òmnibus**. És palès que si un conductor d'òmnibus fos omnipotent, abandonava de seguida la seva professió".

"No hi ha cap ideal nou imaginable per la follia dels moderns sofistes que sia tan sensacional com el compliment d'un ideal vell. La diada que una màxima de cartapaci sia duta a la pràctica, hi haurà una mena de terratrèmol arreu les nacions.

(Chesterton, 29.5.1874 Kensington 14.6.1936 Londres).

"Els artistes que generalment creuen en ideals falsos són desagradívols en llur tracte".

"Per a l'alemany, les representacions i les idees signifiquen més que tota realitat. Si hi havia un parell de portes i hom llegia en una: "Entrada del cel" i en l'altra: "Entrada a un curs de conferències al voltant del cel", tots els alemanys entrarien a la segona".

"l'intel·lectual per al qual la definició substitueix la comprensió és menyspreable" (Keyserling, 1880-1942)

"Els febles tenen en general, somnis més abundosos i bells que els forts, car tota llur energia, tota llur activitat s'evapora a través dels somnis".

(Maeterlinck, pensador flamenc, 29.8.1862 Gant-6.5.1947 Cannes).

"Com menys hom llig més mal pren d'allò que llig. Com menys idees hom tingui i més pobres sien, més esclau serà d'aqueixes pobres i poques idees. Les idees es compensen, contrasten, contrapesen i fins i tot es destrueixen les unes les altres".

"La majoria dels qui presumeixen de canviar d'idees mai no n'han tingut".

(Miguel de Unamuno, pensador liberal-espanyolista d'origen basc, 1864-1936).

"Jo, certament, no crec que sia menyspreable la gent extremista. La majoria dels escriptors, en part, hi entram. Són un ferment social de vegades fins i tot útil. Tenen un fons morbós, però, qui no en té? Sols el completament estúpid és perfectament normal".

"No hi ha manera avui que la ideologia de la gent d'un bàndol es modifiqui o es millori amb la de l'altre. Les pol·lèmiques dels sectaris són aparatoses i sempre falses. Cada ideologia, que generalment és un aplec de llocs comuns, es defensa tot tancant-se com una ostra".

(Pío Baroja, 1872-1956, novel·lista basc).

"Un idealista és aquell qui, en adonar-se que una rosa fa millor olor que una col, conclou que en farà una sopa millor". (Henry L. Mencken).

"La utopia, en el món d'avui, no pot ser altra cosa que la **civilització de la pobresa**, compartir tots austerament els recursos de la terra. I en aquests **compartir** hom ateny allò que no ofereix el tercer món: fraternitat i, amb ella, el sentit de la vida". (Jon Sobrino, teòlec de l'alliberament d'origen basc, a "Els pobles crucificats, actual servent sofrent de Jahvè")

Ricard Colom. Ω

Na Brigit Ansen, fa 10 anys que regenta la botiga de lloguer de bicicletes Olli's Farrats, a sa Font de sa Cala.

La Família Sansó-Flaquer regenta des de fa 20 anys la **Botiga de queviures Mallorca** a Cala Mesquida. Aquesta família va anar a Cala Mesquida fa 38 anys, quan només hi havia un camping i la caserna dels carrabiners. Llogaven cotxes, mes tard posaren un bar que enguany han tancat.

Del parell de centenars de restaurants que hi ha a Cala Rajada, l'únic que no us recomanem és aquest de la fotografia. Gent maleducada i infecta que, si el menjar que despatxen és tan dolent com ells, us pot enverinar. Quan veieu aquest rètol seguiu el vostre camí si no voleu tenir un disgust.

Per una alternativa no-violenta

Aquest document s'elabora a principis de la dècada dels anys setanta. L'experiència dels diferents països d'Europa Occidental i l'esperit de la llei actual han decidit l'estratègia actual del MOC de practicar la insubmissió, sabedors de l'absorció que realitza el sistema militarista-estatal inutilitzant qualsevol treball creatiu.

Manifest

1-Veient la violència que hi ha al món, ens adonem que "la vertadera vida és absent. I que la voluntat de canviar el món i la vida" ens compromet necessàriament amb el dinamisme de la no-violència, alliberant-nos de la fatalitat que semblava pesar sobre la història de la humanitat, alimenta ara l'esperança d'una nova cultura.

2-La violència no sempre es recolza en la maldat o mala fe. Sovint pren funcions importants com defensar la llibertat i lluitar per la justícia. La no-violència no es pot definir com l'antítesi de la violència; implica la recerca de mètodes i tècniques alternatives a la violència però realment eficaces.

3-El compromís de la no-violència ens obliga a denunciar les causes de la misèria i l'opressió. No podem condemnar totes les violències siguin del tipus que siguin i venguin d'on venguin. No serà el mateix la violència del ric que vol mantenir el seus privilegis i l'ordre establert, que la violència d'aquell que lluita per guanyar la llibertat.

Si per fer cara a la justícia no hi hagués més alternatives que violència o col.laboració resignada, seria preferible la violència. Els qui han triat aquest camí, sofrint ells mateixos grans perills, mereixen el nostre respecte i solidaritat.

4-La lluita exigeix una especial atenció a la dimensió política dels fets. Açò és:

Informació permanent, una anàlisi política acurada i rigorosa, un projecte polític, elaboració i pràctica d'una estratègia.

La no-violència no deu limitar-se sols a la protesta, també ha de definir la gestió de la societat que vol edificar, realitzant un treball constructiu.

5-L'acció no violenta suposa esgotar tots els mitjans de persuasió, però no es limita a ells. No dubta a recórrer, si cal, a mitjans de coacció per aconseguir l'objectiu. Es,

doncs, la força capaç d'oferir majors possibilitats a l'amor i la veritat. Per no contradir-se, l'acció no violenta exigeix: una harmonia profunda entre els mitjans i els objectius, intenció de reconciliació i justícia, no l'aixafament i la venjança, el rebuig de qualsevol acte o paraula que faciliti una dinàmica de violència en el curs del conflicte; o que doni a l'adversari justificació per usar la violència.

6-El principi essencial de l'estratègia no violenta és el principi de la no-cooperació. Es basa en aquesta anàlisi: les injustícies d'una societat es veuen possibilitades per la majoria de la societat. Aquesta estratègia es dirigeix no a l'ús del poder del poble, sinó que el poder sia exercit pel poble.

La no-violència no pren com a seves, a nivell d'anàlisi ni de projecte, les afirmacions abusivament simplistes del pacifisme i l'antimilitarisme tal com han entès i expressat tradicionalment. Més que multiplicar les condemnes, ja que l'experiència ens diu que és totalment inoperant, la no-violència tracta de trobar els mitjans d'una defensa civil no violenta que pot permetre a la

població organitzar una autèntica resistència en cas d'agressió.

Amb aquesta perspectiva, estem abocats a preconitzar l'objecció de consciència a la guerra i a la seva preparació. Això implica, evidentment, un rebuig al servei militar i la seva substitució per un servei civil que sia ocasió d'una recerca teòrica i pràctica dels mètodes d'acció no violenta capaços de promoure la justícia social i de garantir la seguretat de les comunitats.

8-La no-violència ens duu a compartir l'anàlisi i la recerca amb els qui denunciïn alhora la incapacitat del capitalisme per organitzar la societat respectant les exigències de la justícia i la incapacitat del socialisme d'estat per organitzar-la respectant les exigències de la llibertat. La no-violència, per la naturalesa dels seus mètodes i esperit, ens mena a un "socialisme amb rostre humà" basat en la corresponsabilitat i l'autogestió.

Denunciam, en conseqüència, els aspectes alienats de la dinàmica producció-consum característica de les societats avançades. Això es tradueix en una reorientació de les necessitats, inseparable de la

recerca d'una millor qualitat de vida.

9-La llibertat, la igualtat i la fraternitat, per ser viscudes socialment, demanan, alhora que un canvi d'estructures, una revolució interior de mentalitat i comportament personals, oberts al redescobriments del sentit comunitari.

10- Hem d'evitar la inclinació a parlar de la revolució dels altres sense comprometre'ns. Els problemes, els hem de tractar en aquells aspectes en què estem implicats, que és on podem actuar. Qui triï la no-violència no ha d'aïllar-se seguint la justícia i la pau. S'ha de comprometre amb altres grups i moviments que treballin en aquest sentit, acreditant i popularitzant els mètodes d'acció no violenta. Però també caldrà aprofundir les exigències i possibilitats d'aquesta; i prendre, des d'ara, la iniciativa en accions no violentes a les quals puguem participar el major nombre de gent possible.

La reflexió sobre la no-violència i l'acció que aquesta preconitza hauria d'unir, en debat i en lluita, a tots els qui, des de diversos plantejaments filosòfics o religiosos, anhelen una vertadera justícia. Ω

N'Antoni Muntaner, que fou batlle de Capdepera pels socialistes la passada legislatura, fa 25 anys que regenta l'Agència d'Assegurances Muntaner-Ribot. El nom de Ribot és el de la seva dona, una arianyera que fa de perruquera al mateix edifici. Abans estava a la Plaça de l'Orient i ara fa un any estan tot dos a la barriada de Vila-Roja al carrer de l'Alzinar. N'Antoni és el cap de l'oposició, malgrat que el seu partit va guanyar les eleccions i és el que té més regidors. Espera que a les properes eleccions el seu partit amb l'ajuda del PSM, tornin al poder a Capdepera.

En Josep Gallego és el regidor de Cultura de l'Ajuntament de Capdepera. El trobarem dirigint la reforma de Can Pericus on s'instal.larà la Biblioteca Municipal (va fer una subscripció a l'ESTEL per la Biblioteca de Capdepera i una altra per la de Cala Rajada). Ens contà que enguany han acabat les obres de l'Institut i que ja està en funcionament. També acaben el Poliesportiu i estan redactant el projecte de reforma del Teatre Municipal.

En Miquel Rodríguez, natural de Capdepera, fa 2 anys que regenta la Cafeteria Sa Sinia a Sa Font de Sa Cala. Abans, durant 8 anys, fou cambrer al mateix establiment. Un lloc on se menja i se beu per un milenar de pessetes.

ELS 7 FRONTS ON ELS PAÏSOS CATALANS HAN D'ASSOLIR LA INDEPENDÈNCIA

1. Front en pro de la formació de dirigents.
2. Front en contra de la tergiversació de la nostra història.
3. Front en pro d'una revolució pedagògica, i d'un ensenyament que no subestimi la cultura catalana.
4. Front en contra de la drogaaddicció, i de la depauperació, caracterològica, del nostre poble.
5. Front en pro de la integració dels immigrants, i del ferm rebuig dels colonitzadors.
6. Front en contra de l'imperant senequisme polític.
7. Front en pro de l'autèntica recuperació de Barcelona com a capital d'uns Països Catalans lliures.

No al racisme espanyol
No al racisme anticatalà
Racistes go home
ABC racista
Anson racista

Pau Casals a l'Assemblea de les Nacions Unides (in memoriam)

El 24 d'octubre de 1971, les Nacions Unides es varen reunir en Assemblea extraordinària amb motiu de l'estrena de l'Himne de la Pau, al qual havia posat música Pau Casals.

El Secretari de l'ONU, U'Tant, va llegir una nota d'homenatge al Mestre i després li va posar la medalla de la Pau de les Nacions Unides, medalla que fins llavors només havia estat concedida a tres astronautes americans que es jugaren la vida en el seu viatge a la lluna.

Aleshores Pau Casals, molt emocionat, digué en anglès aquestes

paraules:

"La Pau ha estat sempre la meva major preocupació. Ja en la meva infantesa vaig aprendre a estimar-la. La meva mare -una dona excepcional i genial- quan jo era encara un nin ja em parlava de de pau, perquè en aquell temps també hi havia moltes guerres. A més a més sóc català. Catalunya, avui, són unes províncies d'Espanya. Però Catalunya ha estat la nació més gran del món. Us diré perquè: Catalunya va tenir el primer Parlament, molt abans que Anglaterra. I fou a

Catalunya que hi hagué les primeres nacions unides. En aquell temps -en el segle XI- es varen reunir a Toluges -avui França, però aleshores Catalunya- per a parlar de pau, perquè ja estaven en contra, contra, contra la guerra. Sí! En el segle XI. Això era Catalunya! Per això les Nacions Unides, que es dediquen únicament a l'ideal de la Pau, estan en el meu cor: I tot allò referent a la pau va directament al meu cor."

Diuen que els representants de totes les nacions del món, que varen escoltar aquelles paraules tan sen-

tides de Pau Casals, no podien amagar llur emoció.

Aleshores es va estrenar l'Himne de la Pau, obre del Mestre. I després d'aquest cant encara digué:

"Fa molts d'anys que no toco el violoncel en públic: però crec que en aquesta ocasió haig de fer-ho, vaig a tocar una melodia del folklore català, "El cant dels ocells". Els ocells, quan són al cel -i Casals va alçar els braços i els mogué imitant el moviment de les ales-, vancantant per l'espai: Peace! Peace!"

Peace!, Pau! Pau! Pau!. I és una

melodia que Beethoven i Bach i tots els grans haurien estimat i admirat. I a més a més és l'ànima del meu poble, Catalunya."

L'emoció, una vegada més, feu presa dels presents a l'acte, alguns dels quals, com el mateix U'Tant, diuen, tenia els ulls entelats.

Aquest acte, amb aquestes paraules tan clares i precises de Pau Casals, dites davant els representants de tot el món en l'Assemblea de la NN.UU... fou televisada, i milions i milions de televidents pogueren emocionar-se amb ell.

Jordi Pou i Vidal. Ω

La copa

Jo sembr les penes, les amargures, el dolor i la desesperació per tot arreu, arrossegant als abismes de la desgràcia a l'home, a la família i a la societat.

El bevedor que m'aguanta amb la seva mà tremolosa no pot esperar de mi altra cosa que una llar desgraciada, una salut malmesa i un sepulcre prematur. Jo degrad a l'home racional; li prenc la salut, faig que les seves facultats minvin i apag en el seu cor els efectes més sagrats fins a convertir-lo en un brut. Els nombrosos joves que em beven perden per complet la seva delicadesa i es fan menyspreables als ulls de la societat. Jo trenc el cor de l'esposa i l'ompl d'amargura vesant-hi els patiments més horribles i pos damunt el front dels fills innocents, la marca infamant de la vergonya. Jo m'encarreg d'omplir els manicomis, sanatoris, asils, llitjars i presons. Soç filla legítima de l'Infern; el meu amo és el diable i soc el seu vil instrument de mort i perdició. Som la causa de totes les malalties i no en cur cap. Som la pesta, la desolació i la mort eterna. Apartau-vos de mi com us apartarieu de vostre pitjor enemic. Ne em begueu. Ω

La veritat de la vida

Deu creà l'ase i li digué: "Seràs ase. Faràs feina de sol a sol carregat amb un albardà i unes beïases. Menjaràs herba. No tindràs intel·ligència i viuràs 50 anys. Seràs ase".

L'ase contestà: "Seré ase, però viure 50 anys és massa. Daume'n nomes 20. I Déu li ho va concedir.

Deu creà al ca i li digué: "Seràs ca. Cuidaràs de la casa dels homes i seràs el seu amic. Menjaràs els ossos que et donin i viuràs 25 anys. Seràs ca.

El ca contestà: "Senyor, viure 25 anys és massa, dona-me'n deu" I deu li ho concedí.

Déu crea la moneia i li digué: "Seràs moneia, botaras de branca en

branca i feràs pallassades, seràs divertida i viuràs 20 anys.

La moneia li contestà: "Senyor, viure 20 anys és massa. Donau-me'n 10. I deu li ho concedí.

Finalment Déu creà l'home i li digué: "Seràs home, l'únic ser racional de la terra, utilitzaràs la intel·ligència per a ser senyor per damunt dels animals, dominaràs el món i viuràs 20 anys".

L'home respongué: "Senyor, seré home, però viure 20 anys és poc. Donau-me els 30 anys que l'ase va rebutjar, els 15 que el ca no va voler i el 10 que no va voler la moneia". I Déu li ho concedí.

Així ho feu Déu. I des de les hores,

Aproximació a Chiapas

(Resum i notes de la xerrada-col·loqui realitzada el 22 de febrer passat a la Sala Nausica de l'Ateneu Popular de Ponent, a càrrec d'Alfons López i Rosaluz Pérez (col.laborador i representant de CONPAZ, respectivament).

Alfons i Rosaluz han realitzat o realitzen diferents activitats dins la CONPAZ. Aquesta ONG va sorgir a partir de la revolució de l'EZLN (Ejército Zapatista de Liberación Nacional). Les represàlies que han existit, les quals han donat lloc a morts i desallotjaments, han afectat els col.laboradors de la CONPAZ. Aquesta organització està constituïda en el seu si per 13 organitzacions mexicanes que es van unir per lluitar pels drets humans i per la millora de les condicions de vida a la zona de Chiapas. No és la única organització que actua a Chiapas: n'hi ha altres, especialment religioses.

Mèxic té 81 milions d'habitants, dels quals 10 són indígenes, amb un total de 56 ètnies. Tots ells tenen en comú que estan marginats i que viuen en la misèria. Situat al sud de Mèxic, Chiapas té una potencialitat molt alta (producció d'energia elèctrica, fusta, cafè,...) però és dels estats més pobres de Mèxic. A nivell social ens trobem que 2/3 parts de la població viu al camp, amb uns ingressos nuls o mínims, ja que la terra pertany als latifundistes. Les seves cases són de fusta i el sòl de terra. Han passat més de dos anys i encara no s'ha arribat a acords significatius. Al desembre del 95 es varen formar meses de

treball. Ara s'està en una segona fase de les converses, però també hi ha enfrontaments, amb guerra de baixa intensitat i amb el desallotjament de famílies. La por comença a ésser present entre la població.

Les comunitats indígenes estan organitzades i saben què volen. Demanen que els mestres siguin escollits entre els autòctons, i que coneguin la seva llengua (a Chiapas hi són presents 9 llengües indígenes). Una de les seves demandes és una autonomia per poder fer les seves lleis i escollir els seus propis representants. Segons les zones, entre el 50 i el 80 % de la població indígena és analfabeta, ja que la majoria d'escoles no ofereixen més enllà del tercer any d'escolarització. L'educació és en castellà. El grup de la CONPAZ, de la Rosaluz, va preparar dues persones índies per tal que els fessin de professors en el seu idioma, tot donant un contingut educatiu que estigués relacionat amb el seu context i que els indígenes participessin al màxim en la seva pròpia educació.

El saqueig de Chiapas ja es va iniciar amb la colonització, ja que és un estat ric. Hi ha els hacendados, que dominen la gent indígena. La revolució mexicana no va variar substancialment aquesta situació. Les condicions de vida són les

mateixes. El poder continua en mans de la burgesia del país. Malgrat que s'han fet repartiment de terres, les millors queden en mans dels que tenen el poder (aquests darrers tenen pistoles a sou), dels polítics i de l'exèrcit. Actualment, al Partido Revolucionario Institucional (PRI) hi ha una sèrie de transformacions internes, però amb moltes contradiccions. Pel que fa als Estats Units, té molts interessos a la zona (petroli, urani,...) però s'inclina perquè els siguin satisfetes algunes demandes per evitar situacions pitjors en un futur.

Un moviment similar al de Chiapas també ha existit a altres estats, com ara a Guerrero. A tot Mèxic s'hi han organitzat nombrosos moviments de solidaritat per Chiapas, però bàsicament amb un contingut pacifista. La gent té por a una guerra, a la devaluació, a l'atur, etc. El moviment s'ha fet molt fort dins la població indígena i ja s'estan demanant canvis constitucionals. El moviment zapatista està representant una esperança molt gran per la gent de l'esquerra mexicana, i ara també es presenta com a front polític. Actualment, però, no existeix cap partit d'esquerra que reculli les reivindicacions de les comunitats indígenes. Ω

Victor Montañes

Saviesa

Es diu que tot es pot comprar amb doblers, però això no es ver: Podeu comprar el llit, però no la son. Podeu comprar menjar, però no la talent. Podeu comprar un llibre, però no l'intel·ligència. Podeu comprar el luxe, però no la bellesa. Podeu comprar una casa, però no una llar. Podeu comprar un remei, però no la salut; podeu comprar la convivència, però no l'amor; podeu comprar la diversió, però no la felicitat. I per acabar, germà meu, pots comprar un Sant Crist ben gros, però no la fé. J. Carles Decurnex. Ω

l'home viu 20 anys com un home, se casa i viu 30 anys com un ase, fent feina i carregant tot el pes damunt la seva esquena, llavors quan els fills se'n van, viu 15 anys com un ca cuidant-se de ca seva per a llavors arribar a vell, jubilar-se i viure 10 anys com una moneia, botant de casa en casa i de fill en fill, fent pallassades per a divertir als nets. Ω

Diccionari d'història de Catalunya

Catalunya

Denominació reservada, de forma estricta, al territori del Principat dins d'una Catalunya àmplia o històrica, anomenada Països Catalans. Documentalment, la data més antiga en què apareix l'apel·latiu català és v.1096-1112. Sobre l'origen del nom han sorgit diferents hipòtesis. Josep Balari i Jovany troba l'arrel al gentilici castellani, degut a l'abundància de castells; Joan Coromines pensa que prové del gentilici catalani, metàtesi de lacetani, per a Joan Vernet deriva del topònim musulmà Talunya, esmentat per al-Udrí (v. 1085) i situat a prop de Montsó, més el prefix ca-, contracció de cala- (castell).

Centralisme

Forma política que es caracteritza per la concentració en el poder central de les funcions polítiques i administratives dels organismes locals, regionals i nacionals, això darrer en el cas d'un estat plurinacional. Per bé que n'hi hagué un primer intent amb el comte-

duc d'Olivares (1640), històricament, a Catalunya, el centralisme s' inicià al s. XVIII, amb la dinastia borbònica i es consolidà al s.XIX amb el nou estat liberal. Amb la constitució de 1978 l'ordenament constitucional de caràcter centralista ha estat substituït pel nou estat de les autonomies.

Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria (CADCI)

Entitat mutualista i cultural de treballadors mercantils creada a Barcelona (març de 1903). De postures inequívocament catalanistes, el CADCI, inicialment pròxim a la Lliga Regionalista, anà evolucionant cap a l'esquerra, al temps que acomplia funcions sindicals. Organitzà activitats culturals (les Escoles Mercantils Catalanes), esportives (Barcino Futbol Club, escoltisme, etc.) i una cooperativa de consum. Durant la dictadura de Primo de Rivera fou clausurat, alguns dels dirigents foren processats, acusats de separatisme, i els locals foren ocupats pel Sindicat Lliure. Amb la ins-

tauració de la Segona República reprengué les activitats. En l'òrbita de l'ERC i de la USC, per bé que el 1934 el Partit Català Proletari aconseguí una certa incidència i n'ocupà els llocs directius. Precisament als seus locals es feren forts i hi trobaren la mort-Jaume Comp-te i Manel González Alba durant els fets del Sis d'Octubre, en l' atac de les tropes que reprimiren el moviment. Amb uns 22.000 afiliats, a l'agost de 1936 s'adherí a la UGT, i el 1939 fou dissolt.

Compromís de Casp

Acord que prengué el nom de la població aragonesa de Casp, on es resolgué la successió del rei Martí I l'Humà de Catalunya-Aragó, per part dels compromissaris designats pels Parlaments de Catalunya, el Regne d'Aragó i el Regne de València (24 de juny de 1412). Els compromissaris elegiren el regent de Castella, Ferran d'Antequera, enfront del compte Jaume II d'Urgell que era el familiar més pròxim per línia masculina, instal·lant-

se així la dinastia dels Trastàmara a la Corona catalano-aragonesa.

Clarís, Pau

President de la Generalitat entre 1586 i 1641. És doctor en lleis i fou nomenat canonge de la Seu d' Urgell (1612). Aviat demostrà la seva oposició a la demanda reial d'obtenir homes per a la guerra (sense tenir en compte les Constitucions de Catalunya). Quan les relacions entre el rei i les institucions del país ja es trobaven enrarides fou elegit president de la Generalitat. Els fets del Corpus de Sang donaren lloc a la ruptura definitiva i a la guerra dels segadors. El 1641 proclamà la República Catalana sota la protecció francesa, però el perill que les tropes castellanes assetgessin Barcelona el portà, en nom del Principat, al reconeixement de Lluís XIII de França com a comte de Barcelona. Morí de forma sobtada el febrer de 1641.

(extret del *Diccionari Barcanova d'Història de Catalunya*) Ω

Seat Arosa? Boicote

Continua a campanya do MDL de boicote ao SEAT Arosa. O Carro de momento, nom foi comercializado na Galitza, nem como "Arosa" nem como "Arousa"...

Por outra parte, a campanya internacional, na que o MDL está a pedir a solidarieda de associações culturais de toda Europa, comença a dar os seus primeiros frutos: A Sociedade da Língua Portuguesa, Euskal Herrian Euskaraz e AEK já aderiam o boicote e colaboram na sua difusom.

Telepizza

Telepizza nom tardou em responder à boicotagem (da que já vos informamos no número anterior) com proclamas de galegitude e com umha publicidade, pola primerira vez bilingue. Leopoldo Fernández Pujal, presidente de Telepizza, declarava publicamente: "Galiza é un país com um idioma próprio e isso é umha realidade que há de respeitar, como qualquer outro princípio básico". Que asinha se entende quando se quer!

CPLP admite Timor

Timor-Leste vais ser admintido na Comunidade de Países de Língua Portuguesa, durante a cimeira ministerial dos Estados membros, que se celebró em Julho na cidade brasileira da Baía. E isto,apesar de nom gozar da natureza jurídica de Estado. Sendo representado polo Conselho Nacional da Resistência Maubere. Nom podemos obviar um facto, que abre as portas a umha possível particiaçom galega no futuro. Solicita que a Galiza seja admitida na CELP: Excmº Sr. Marcolino Moco, Secretário Executivo da CPLP. Av. da Libertade, 114-1º Andar, P-1150 Lisboa.

Llengües Vives Galego-portugês

Homenagens a Rodrigues Lapa e Paz Andrade

Em abril tivo lugar na Anadia, um congresso de homenagem a Manuel Rodrigues Lapa com motivo do seu centenário do seu nascimento. Este português començara a sua relação com Galiza em 1930. Relevante filósofo, foi um dos máximos teóricos do reintegracionismo. As suas ideias a respeito da questão normativa galega podem-se resumir no seguinte texto: "(...) Com efeito, aquilo que atrás dissemos sobre o caso brasileiro, poderíamos repetir-lo quase nos mesmos termos a respeito do galego: fala galega, mas língua literária portuguesa da Galiza sob o nome de portugalego, isto é, com as peculiaridades próprias de cada uma, sem prejuízo da unidade fundamental.

Por outra parte, a Associação Galega da Língua (AGAL) está a organizar diversos actos na memória de Paz Andrade, no décimo aniversário da sua morte. O 19 de Maio houve umha oferenda floral no cemitério do Ieres. E os dias 26,27 e 28, três mesas redondas no Centro Cultural Caixa Vigo: "Perfil biográfico", "Contributos no mundo da economia galega" e "Análise e estudo da sua obra". Valentin Paz-Andrade foi homenageado como industrial (co-fundador de Pescanova), como jornalista (director do diário "Galicia", como jurista (experto da FAO em temas pesqueiros)... mas também

como homen de política (dirigente galeguista na República, representante galego na "Platajunta" da Transição) e língua (membro da RAG) que assumiu o reintegracionismo como parte do seu compromisso.

Dia das Letras

O 17 de Maio dedicou-se este ano ao escritor Àngel Fole, autor da primeira obra publicada em galego depois da Guerra Civil, *À lus do candil* (1953). A Mesa organizou em Vigo umha Corrida pola Língua, que terminou com umha festa popular, Participaram nesta iniciativa entre outros; Nacho, Júlia Vaqueiro, Manolo Ribas, Suso de Toro, Reixa, Ferrim...

"Galicia, terra única"

Mil Milhões é o orçamento deste programa, promovido desde a Conselharia de Cultura e a desenvolver nos próximos meses: 250 espectáculos, 25 exposições... Azúcar Moreno, Celia Cruz, Serrat... Sem dúvida umha valiosa contribuição galega ao surrealismo.

Notícias breves

* A cidade de Guimarães foi escolhida como Capital da Lusofonia para 1998.

* O tribunal Superior de Justiça da Galiza declarou inconstitucional o uso do galego nas relações mutuas e internas das administrações. O Tribunal modifica, com esta decisão três apartados do decreto de 14 de Setembro de 1995, onde se falava so uso exclusivo do galego nas administrações públicas.

* "Tempos" 2 "Bravú" som duas novas revistas em Galego. Ω

Joventut Independentista Catalana (J.I.C.)

Des de fa més de 250 anys, Catalunya ha estat sotmesa a les ordres i manies de Castella, i el govern espanyol ha intentat des de sempre simplificar-nos com una regió, eliminant la nostra llengua, la nostra cul-

tura, i la nostra tradició. Aquesta situació està durant fins als nostres dies, i no pot seguir així. El govern de Madrid mai acceptarà un intent de sobirania de Catalunya. Tot i que tenim el Govern de la Generalitat, una nova LOAPA, és a dir, un nou pacte per centralitzar tot el poder de l'estat espanyol a Madrid, podria ésser devastador per a Catalunya i els Països Catalans.

L'única solució possible és la independència, de Catalunya i dels Països Cata-

lans, el camí per la llibertat dels homes i dels pobles. La nostra nació no pot seguir sota les ordres d'un govern format per ineptes, hereus del falangisme més anacrònic. Els Països Catalans han de lluitar per la seva llibertat i aconseguir el reconeixement com nació que es mereixen, tant a nivell europeu com mundial.

Aquesta feina no és feina d'uns pocs, és feina de tots. Tots hem de lluitar per la sobirania nacional dels Països Catalans, i

alliberar-nos del govern espanyol, que encara manté els drets de conquesta de l'any 1714.

Els Països Catalans són Espanya, són envaïts per Espanya. La lluita s'ha de fer, s'ha de començar, per assolir la nostra llibertat. Tot sia pels Països Catalans i per la seva Autodeterminació. Tots a lluitar per la independència!

VISQUEN ELS PAÏSOS CATALANS LLIURES! Ω

Sudan: Bíblies, reviscolament i persecució

En un viatge de "Portes Obertes" per a dur bíblies i llibres en avioneta als cristians sudanesos, forem rebuts per un pastor de la regió de Yei: Molt content pel material, explicà la manera com el govern integrista s'aplica a desmoralitzar la població. La població de Yei es troba sota ocupació de l'Exèrcit sudanès (Arab-integrista), mentre que la comarca es troba controlada per les tropes de la guerrilla independentista del Sud negre (SPLA). Un diumenge de matí de març del 1995 soldats governamentals ataquen l'església del pastor per a detenir sis col·legues seus. Com que no els van trobar pas, s'endugueren llurs mullers i infants. "Des de llavors no en saben res". I fos pura follia d'anar a cercar llurs esposes i fills car de seguida els detendrien. Aquesta mena de coses es produeix regularment, però ara ha estat en la meua pròpia parròquia". Els "desapareguts" hi són: Tito, Taban, Rimón, Sapanà i Eliseu, així com les dones i fills d'en Rufus Sabit i en Sergi Yangi.

Revifalla i tolerància

Sudan és el país del món on més musulmans es converteixen al cristianisme, alhora que el país musulmà on els cristians són més perseguits. La persecució -com en els temps del Nou Testament- provoca que l'Evangeli s'escampi ràpid, adhuc al Nord, arabo-parlant i musulmà. L'Església creix al Sudan més ràpidament que no la població. Als anys '70 hi havia un milió de cristians (un 5% de sudanesos), al 1996 són entre 3 i 5 milions (15-20% de la població).

Hassan al Turabi, el president fonamentalista, ha proposat recentment d'abolir la pena de mort en cas d'apostasia. De fet no sol ser aplicada gaire, però, en prou casos, els problemes amb què els ex-musulmans es troben en fer-se cristians, els porten a la mort, com en el cas de Nancy. Sa mare era de Kènia, son pare àrab. Comença a prostituir-se als 16 anys (son pare ja mort, sa mare maridada de nou). A través dels cristians abandonà la prostitució. Abans de suïcidar-se escriví una lletra al seu pastor:

"Estimat, ja us he turmentat amb els meus maldecaps i pecats, però no sé a qui adreçar-me car tothom és com hiènes afamegades, que preferiria no conèixer-los (...)

Us promet que és la darre-ra carta que us escric en ma vida, car després d'haver-la escrita aniré al cel (...)

(...) vull regraciar-vos els serveis que m'heu prestat. He après molt sobre Jesucrist. Coses que ignorava totalment. L'amor, la humilitat, la manera de tractar la gent, de pregar i adorar, i qui es de debò Jesús i Déu. He esdevingut una altra persona; ara tinc la vera joia. Sóc una nova criatura, en l'amor en Crist.

Però al meua comunitat no té misericòrdia. No sé pas quin crim he comés (...) Tothom m'acusa d'apostasia. M'han denunciat a la policia. Però no recularé mai, no renunciaré mai a l'amor del meu mestre. Jo m'en deslliuraré, car quan em trobaran, no seré ja sinó un cadàver (...) Oreu per mi. Vostra filla, Nancy Mustafa". (P.O.)

Nepal: Violències contra les esglésies cristianes

Durant els darrers mesos les esglésies nepaleses han sofert moltes agressions.

Aquest mes passat, hiduistes assaltaren tres esglésies de Dading durant el culte i les assolaren. Els creients, aterrats, fugiren a arrecerar-se a ca seva. Els agressors feren malbé bíblies, reculls de càntics i d'altres llibres cristians.

Tres cristians de Trisuli foren detinguts i apallissats, i uns altres dos forçats a marxar fora de la regió. Després els hiduistes arrasaren diverses esglésies de Janakpur.

Al setembre els responsables de les esglésies del Nepal es reuniren urgentment a Katmandú i hi acordaren d'adreçar una petició al ministre de l'interior.

Segons llei del 1992 els nepalesos són lliures de canviar de religió, però l'evangelització és il·legal i punible amb un màxim de 3 anys de presó.

El 1961 encara no hi havia cap església al Nepal i tan sols 25 cristians arreu del país. Ara mateix hi ha 10.000 esglésies i vora els 200.000 cristians. (P.O.).

Per que ho permetem?

Vaig ser testimoni dels fets que van ocórrer el passat 21 de març, quan alguns membres de la policia van apallissar injustificadament un veí de Montcada. Tot va començar quan quatre persones passejàvem pel carrer major, quan un suposat policia estatal (de paísà), amb molt mala educació i agressivitat, va demanar la documentació a un de nosaltres. A partir d'aquell moment va començar una discussió per veure qui cedia primer la documentació. Probablement no hauria tingut més transcendència si no fos que, en demanar ajut a un guàrdia urbà, la resposta de l'agent va ser agredir amb esprai anti-disturbis l'increpat i els qui l'acompanya-

vem. A partir d'aquí van venir els cops i les puntades de peu. I jo em pregunto: és admissible que un agent es dirigeixi d'una manera tan violenta, mal educada i intimidatòria a un ciutadà que senzillament se passeja? És acceptable que en un moment de tensió, un professional suposadament entrenat per encarar situacions conflictives, actui impulsivament i amb violència sense ni tan sols saber què estava succeint? Quin és el problema? Que el ciutadà en qüestió s'hagi posicionat obertament a favor d'una llengua o d'un país? Aleshores hem d'entendre que no hi ha llibertat d'expressió! Com a ciutadans ens preocupa constatar que la nostra societat no és tan democràtica comensem. Ω

Marina Caireta. Montcada Centre.

Rebuig a una agressió

Rebutgem l'acció del cos de la policia nacional i d'un membre de la policia local que el passat divendres 21 de març va agredir un jove montcadenc que passejava pel carrer major amb uns amics a dos quarts de deu de la nit. La policia nacional va demanar-li la documentació i el jove li va demanar el número de la placa a l'hora que treia la cartera. Va arribar el membre de la policia local i li va llençar esprai lacrimògen als ulls al jove i als seus amics. Van immobilitzar-lo i els policies estatals van començar a agredir-lo. Tres hores després, el jove sortia de la comissaria pendent de judici. Les JERC condemnen l'actitud dels membres dels cossos i forces de seguretat de l'estat i ens preguntem si ser català és un delictes. JERC. Montcada i Reixac. Ω

Els andalusos

Encara no m'he refet del gran goig que va suposar per a tots els andalusos la boda de l'Infanta a la nostra terra, llavors assistirem amb emoció a l'altra boda del segle, la de Rociito i el seu nuvi guàrdia civil. Què boniques estaven les dues núvies! i quins nuvis tan ben plantats! Reconec que vaig plorar d'emoció quan vaig aconseguir veure la "nostra Infanta" Jo, un simple andalusí vaig veure amb els meus ulls a un membre de la Reialesa! I encara més, vaig tenir l'oportunitat de veure molta gent famosa. No m'ho puc creure!

Realment els andalusos tenim motius per estar contents. Per a culminar tot aquest cúmul d'honors que rep el nostre poble, tenim a la selecció espanyola, que prefereix sempre jugar a Sevilla. Quin honor més gran! Jo, realment mai he comprat un llibre. Per què serveixen? Però allò que és partits de la selecció, no m'en perd cap ni un.

Els independentistes de "Nacion Andaluza" se queixen de vici. Serà que no tenen altra cosa que fer. Què té més que a la nostra pròpia televisió no se parli andalusí i que se ridiculitzi continuament al nostra cultura? Què té més que la manipulin presentant-la com a típica espanyola? Què té més que siguem

una de les comunitats més pobres i incultes d'Europa? Amb una paraula... Què té més que el nostre Parlament sia una simple tereseta controlada per Madrid i que no tinguem cap pes polític? Però si els andalusos tenim fins i tot a na Carmen Sevilla presentant el telecupó, amb aquesta gràcia andalusos que la caracteritza. De què podem queixar-nos?

Ja fa tems que he perdut la il·lusió per aquest poble. Per això, més ben igual que aquest article sia comprés per la majoria. Només vull que sia un modest homenatge a aquells andalusos que mai seran xotets de cordeta. Ω

Mario Reyes Sánchez, (Cadis).

Mallorca de cara al segle XXI

Mallorca arriba exhausta al segle XXI. Cent anys abans, els mallorquins recorrien diversos països en vistes a millorar la seva economia i, en general, la de l'illa. A mitjans dels anys cinquanta però, se produeix l'inici del fenomen turístic amb enormes canvis en la nostra societat que avui encara perduren. Un fenomen humà de gran abast social com el turisme, assimilat ràpidament per la societat mallorquina, s'anà imposant en perjudici d'altres sectors secularment maltractats, arribant l'hora de les oportunitats per a tots.

Hi ha hagut massa actes impulsius en els inicis i massa inèrcia en el procés d'assimilació d'avui mateix. Hem de mirar els encerts i els errors que hem fet i hem de mirar cap endavant i rectificar aquells errors que llasten el present i comprometen el futur.

Ara, amb el canvi de segle, els propòsits d'esmena han de ser creïbles, per això hauriem de tenir en compte que:

1) Mallorca ha de comptar amb institucions pròpies, al màxim nivell europeu, que preservin la nostra llengua i la nostra identitat, que puguem controlar la nostra economia i decidir lliurement la nostra sobirania política.

2) Els grans desajustaments ambientals han de ser corregits com més prest millor: la nostra illa conta amb una població molt elevada, tant en residents com en turistes. Cal iniciar un creixement negatiu, on els experts se posin d'acord en el nombre màxim d'habitants en relació amb la grandària de l'illa. També s'han de destinar més recursos a la reforestació amb espècies autòctones, aconseguir alts nivells de depu-

ració, estalvi i bon us de l'aigua, etc.

Cal reciclar, reutilitzar i recuperar tots els residus, ordenar per llei la prohibició d'aquelles substàncies perniciososes pel medi ambient.

El transport s'ha de modificar profundament. Cal anar a un sistema més net i més ecològic, descongestionant les carreteres amb la posada en marxa del tren cap a Alcúdia i cap a Cala Rajada.

La producció d'energia ha d'esser neta i barata. En suma, organitzar la nostra vida econòmica i la nostra convivència. Tots aquest canvis, no són per capritx, ja que si no feim els canvis pertinents, mes prest o mes tard, la nau d'enfonsarà i nosaltres amb ella. Ω

Pere Felip i Buades.

La cuina de na Tonina

Gaspatxo a la mallorquina

ANTÒNIA SERRANO I DARDER
Autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Mallorca ha estat el destí de molts emigrants, majoritàriament peninsulars, que cercaven feina, especialment els darrers cinquanta anys. Gairebé tots els que vingueren en trobaren de feina, però, també hi han trobat un país que els ha acollit molt bé, al qual al pogut integrar-se plenament si així ho han volgut en tots els sentits, llengua, identitat, cultura...

Aquí sols parlaré de la integració a cultura gastronòmica.

Els nous mallorquins han après a guisar plats de la nostra cuina i a demanar-los si van a menjar a qualche restaurant o celler (certes persones creuen que en agradar-los les sopes o el frit ja s'han integrat completament). És cert que els costums culinàries són mals de canviar i, naturalment, a les seves llars no hi sol faltar el xorís o el salsitxó tal vegada al mateix clau que hi ha una sobrassada. Obviament, també ens han tramès les seves receptes algunes de les quals ja són normals a les nostres llars. En aquest moment m'agradaria fer unes reflexions serioses sobre el gaspatxo, plat refrescant, mengívol i engrescador que podem consumir els dies de més calor.

El que passa és que aquesta recepta no és l'original. Com moltes altres d'aliens a la nostra cuina, s'ha mallorquinitzat ja sigui perquè per a la seva confecció usem productes autòctons (en aquest cas les galetes d'inca) o perquè alguna espècia no sigui habitual al nostre paladar o qualche herba aromàtica no es conri a la nostra illa.

Vegem un exemple clar d'aquest fenomen. Mon pare era de Huelva, però l'únic plat andalús que li agradava era el gaspatxo a la mallorquina que li feia ma mare. Aquest gaspatxo no era com el que feien les meves tietes andaluses, de fet quan elles venien a visitar-nos ma mare deixava aquesta feina a les seves cunyades, la qual cosa no és d'estranyar ja que aquest gaspatxo era tan mallorquí que elles no el reconeixien.

Això sí, el meu pare li havia donat a ma mare unes instruccions en forma de refrany: «Ni gaspatxo afegit ni muller d'altre marit», perquè el secret d'un bon gaspatxo radica en posar tots els ingredients alhora.

Gaspatxo a la mallorquina

Tres tomàtiques grosses, madures

Mitja ceba

Dos pebres verds

Un raïm

Dues peres

Dues galetes d'inca

Llimona

Dos alls i julivert

Oli, sal i pebre bo

Pelarem les tomàtiques, la ceba i els alls. Llevarem el capoll i les llavors als pebres.

Ho tallarem tot, inclòs el julivert, i ho posarem dins un recipient alt amb un roll d'oli, sal, un poc de suc de llimona i un tassó d'aigua. Seguidament ho capolarem amb la batidora.

El conservarem dins la gelera i quan l'haguem de servir hi afegirem les peres, pelades i tallades a daus petits, les galetes d'inca esbocinades i els grans del raïm.

Cal dir que abans de tenir batidora, la meva mare feia el gaspatxo a la mallorquina emprant la maça i el morter. Ω

Paco Muñoz celebra els 20 anys del "Què vos passa, valencians?"

Rosa Ribes. Dénia

Han passat 20 anys, però la lletra de la cançó continua vigent: Fins que no quedi en el record, no podem dir que hem assolit la llibertat". Aquest fou el missatge que cantants, pintors, escriptors i amics d'en Paco Muñoz transmeteren divendres passat en l'espectacle que oferiren a Dénia (recordau el regne almoravid Mallorca Dénia), amb motiu de l'aniversari de la seva cançó **Què vos passa valencians?**. Poemes i cançons s'intercalaren amb elusions a la censura, "la d'abans i la d'ara", i una unànime defensa de la llengua i les llibertats. En Muñoz presentà **Mirades**, una nova cançó dedicada a Dénia. Ω

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....

Adreça.....

C.P.....

Població.....

C.I.F. Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....

Adreça.....

Núm. entitat.....Núm. sucursal.....

Compte núm.....

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca

ES GALL

D'un altre Sant, vida i miracles

Hora és ja de començar a escriure vida i miracles d'un home que només fa posar-nos perons i obstacles... M'enteneu? Parlaré clar.

A tothom li agrada l'oci, a l'estranger i al veí; però Matas, antic soci de Cañellas, vol negoci ara i demà, igual que ahir.

Si en lloc de soldats, pirates al seu costat un rei té, sols li queden les escates... Jo no sé si en Jaume Matas ha estès per tot matarates o les guarda en el celler.

Ell amb Verger s'encabota i té fixes obsessions d'autopistes...Preneu nota: Per fer-les volen la quota de cinquanta mil milions.

Una cosa està a la vista, fora excuses i raons, per què tanta d'autopista si no és que estan fent la llista de futures comissions?

Tot el nostre patrimoni, terra, llengua o monuments, (no pos cap fals testimoni!), el remet a cal dimoni sense oir raonaments.

Pels nins ha fet un Decret de Mínims en català, tan content, barram blanquet, com el pobre que fa un pet i no té res que menjar.

Com Cañellas, és tan destre per fer lleis i no complir, que el Decret té una finestra: Si una escola no en té mestre, del català en pot fugir.

Cañellas és el seu pare i un pare és com un espill; si l'engendrador té tara geperut també va el fill. Ω

L'ESTEL de Mallorca
INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T